

TRIBUNA

cena 14 din

TEŽKI
T I P I
&
LAHKE
DROGE

št. 11

2. julij 1990

TRIBUNA

NASTASSJA KINSKI

KAZALO

UVODNIK

DIFERENCIACIJA

Nič ni varno pred idioti, ker so ti strašno iznajdljivi!

(Murphyjev zakon)

Ste že kdaj pomislili, ljube bralke in dragi bralci, kaj imamo Slovenci pravzaprav skupnega s Srbi? Poleg neporavnanih računov iz zgodovine, ki bi jo bilo najbolje čimprej pozabiti, seveda.

DIFERENCIACIJO, ljubi moji. To čarobno besedico, ki je v Srbiji postavila stvari na svoje mesto in ki bi jo lahko »prevedli« nekako takole: da odžagaš vse tiste, ki ne mislijo enako kot vladajoča garnitura. Pri tem, da to, ali gre za navadno tele ali genija, sploh ne igra nobene vloge. Še posebej pomembno vlogo igra takšna akcija v primeru menjave vladajoče garniture, ki bi se rada sedaj nekomu maščevala za travme v preteklosti, ko komu med njimi niso pustili h koritu. Najbolj vneti diferenciatorji pa so nekdanji člani stranke, ki je izgubila volitve in ki so še pravočasno prestopili na pravo stran. Nekako tako kot tisti partizani, ki so k partizanom dezertirali na jesen 1944 in so najbolj vneto pobijali svoje soborce po končani vojni (verjetno zato, da ti ne bi kaj izčvekali). In zakaj Vam vse to tvezim ravno zdaj? Ja, dragi moji, ker ravno nad Slovence in ravno zdaj prihaja ta epidemija.

Dve lastovki praviloma sicer še ne pomenita pomladi, toda tisti z »boljšimi očmi« vidijo že celo jato takšnih lastovk. In kaj ima to skupnega s Srbi? Predvsem metodo, ki bi jo v miru lahko imenovali metodo uličnega boja. O nekom, recimo direktorju, začneš širiti govorice, da ima dve hiši, tri vikende, pet avtomobilov, taščo v toplicah in deset tisoč mark plače, kar delavce razburi do te mere, da jih mine volja do dela. Namesto na šihl gredo na tovarniško dvorišče in direktorju se zgodi narod. Če se kasneje izkaže, da vse skupaj ni res, je pač prepozno. Direktor je z infarktom na travmi, nek zagovednež, ki je v večni nesposobnosti samo barve menjal pravočasno, pa pride na svoj račun.

Ali je to srbska paralela ali ponavljanje zgodovine, bo pokazal čas. Znameniti navezi Maček-Popit je pred dvajsetimi leti uspelo. Rezultat pa je, žal, znan.

Le kaj si more narod, ki mu namesto toče padejo na glavo rakete za razbijanje nevihtnih oblakov!? Pa lep pozdrav in toplo morje Vam želi

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Če so te metode boljševistične ali ne, je odvisno le od tega, kdo jih izvaja. Če jih DEMOS, uradno niso. V resnici pa so. In spet smo na istem!

- 1 Hamfri
- 4 Intervju:
dr. Alojzij
Šuštar
- 8 Portret:
Violeta
Barrios de
Chamorro
- 10 Prepucavanje
- 12 Sam proti
mafiji
- 14 Kočevska
Reka
- 18 Lahke droge
– težki tipi
- 24 Nagradna
križanka
- 27 Statut
študentske
organizacije
- 31 Raj
- 35 Viba
- 44 Fotolabor
- 48 Tiralica

ŠKOF LENIČ PO POVOJNIH IZKUŠNJAH - INTER. v Tribuni, stran 8

Oprostite pripombi ali pojasnilu. Žal mi je, da ste bili zaprti. Ne po svoji krivdi. Toda Vaš predpostavljeni je bil dr. Rožman.

bila na Slovenskem Mohorjeva družba. Ali ste vedeli, kaj se je dogajalo pri sv. Urhu pri Ljubljani? Kam so odpeljali ljudi - trupla? Deset ljudi je bilo ubitih na Polanah in dr. Rožman jih je blagoslovil pred smrtjo. Zakaj ni rekel - »ne streljajte nedolžne ljudi?« Ali se ne spominjate, ali se nočete spominjati - vseh grozot?

Vse, kar se je dogajalo na Slovenskem med vojno? Kdo je napeljal na to morijo Slovenec proti Slovincu, brat proti bratu?

Katoličani, kakor vam odpuščajo, komunisti oproščajo.

Nekateri zelo verni ljudje, katerim je pravica in resnica glavni vzor in troedini Bog, pa ne odpuščajo in ne oproščajo. Ne vznemirjajte se, saj morate biti zelo stari in kmalu pridete pred božje obličje. Do takrat pa Vam želim mnogo srečnih ur in miru.

Pozdrav, JVK, Ljubljana

VOJNI ZLOČINCI

Prof. F. Bučar je ob otvoritvi skupščine razglasil konec državljanske vojne. Ta se je dejansko končala sredi maja 1945. Od tedaj pa do letošnjih volitev smo trpeli posledice civilne vojne v obliki enopartijske diktature. Te smo se rešili. Odprt ostaja problem narodne sprave in vojnih zločincev.

Narodno spravo ponujajo na vseh koncih in krajih. Javljajo se mnogi neprizadeti, nepoklicani, javljajo se žrtve: cerkev, Narodni odbor v eksilu in domobranci. Glavni, odločilni subjekti: komunisti, partizani, člani OF, v svojih izjavah govore samo o napakah zadnje faze, o genocidu po zmagi revolucije. V bistvo stvari, priznanja, da so zakrivali državljansko vojno, priznanja, da opozicija ni izdala naroda, nego, da je reagirala v okviru dovoljenega, se ne spuščajo. Ko sprava ostaja nekaj nedosegljivega, preostane možnost urediti grobišča, postaviti spomenike in se omejiti na žalne komemoracije brez globljega pomena sprave.

Glede vojnih zločincev je predsednik vlade GD., L. Peterle, (17.05.90) povedal: »Slovenija naj bo odprta za vse Slovence...razen, če pri tem ni šlo za dokazane vojne zločine.« Izjava je očitno enostranska, ker omenja vojne zločince samo iz tabora nasprotnikov komunistične revolucije. Če je že hotel omeniti vojne zločine, bi moral omeniti oba tabora. To nujno terjata statistika: V obdobju partijske monopolne oblasti in delovanja, to je od 5. julija 1942 in po 15. maju 1945, je padlo izven vojaških akcij

najmanj 15.000 ljudi. Obdobje državljanske vojne, to je od 5. julija 1942 do 7. maja 1945, zaznamuje manj kot 1.000 civilnih žrtev na obeh straneh. Očitno se je veliko več vojnih zločinov zgodilo v obdobju partijskega monopola! Ako pomislimo na Teharje, Kočevje in najnovejše strahote, odkrite v Mladini (Povojne kolone - Logatec!), zveni strašno enostransko govoriti izključno o vojnih zločincih iz vrst nasprotnikov revolucije.

Govora je bilo o razglasu amnestije za vse vojne zločine na Slovenskem. Demokratska, pravna, svobodna Slovenija ne more s plaščem pozabe zaščititi odgovorne. Naša dolžnost do zgodovine, do nedolžno pobitih, terja dosledni pravni postopek. Po drugi strani to stanje negotovosti ne more trajati večno. Skupščina naj predebatira predlog: za preiskavo vojnih zločinov se določi strankarsko neopredeljena komisija sodnikov in raziskovalcev, vključno zastopnik iz diaspore. Državljeni naj bi imeli možnost prijaviti vse vojne zločine do recimo 15. junija 1995. Po tem datumu bi mogla biti državljanska vojna in njene posledice samo še zgodovinski predmet.

Dr. Peter Urbanc, Kanada

PISMO

V vaši številki 10, 11. junija, ste na zadnji strani objavili »Deklaracijo CK-KPS« in nekaj mi pravi, da je bila resnična.

Ko so nas 19. marca 1942 zaprli - nas, vse bivše oficirje kraljevske armade - (in to Italijani) in nas internirali, so v logorju Gonars govorili, da je bila ta internacija na zahtevo OF, ki je imela tudi nekako zvezo z Italijani. Bral sem nedavno, pa ne vem kje, da je OF izdala povelje, da so legalni samo borci OF - a, vse druge grupe, ki so tudi borci proti sovražniku, pa je treba likvidirati.

Vsi tisti oficirji in podoficirji, ki so leta 1941 prebegli k Zaveznikom in se borili v njihovih vrstah ter se vrnili nazaj (ne v part. enotah), so bili takoj upokojeni, vendar brez penzije.

Sicer vse to ni dokazano, vendar ko kdo prečita ta oglas, se zdi verjetno.

Pozdrav

K.O., Ljubljana

Še en odgovor gospodu Jel- nikarju!

Vidim, dragi gospod, da ste šli v ilegalo in še vedno niste končali revolucije. Vsaj tako ugotavljam, saj vam je že urednik Drozg odgovoril, ker se pod vaše pismo uredništvu Tribune niste podpisali s pravim imenom (Tribuna, št. 8, 14. maja 1990).

Prav zato Vam tudi ne nameravam narediti veselja in Vam ne bom sporočil, kdaj

nameravam priti v Ljubljano in po katerih ulicah se nameravam sprehajati. Tako pač ne boste imeli možnosti uresničiti svoj »junaški« podvig, za katerega ste se Bogu že vnaprej priporočili, naj Vam ga oprost. Sklenili ste mi jih »primazati počez in po dolgem, da bo joj...«

Ob tej Vaši grožnji pa sem vendarle ugotovil, da ste se komunisti nekoliko popravili. Kar tako naprej! Nekoč ste govorili, da Boga ni, sedaj se mu celo že priporočate in ga kličete na pomoč. Moram Vam priznati, da sledite času (...). Pa tudi do mene ste se začeli prav vzorno obnašati. Petinštirideset let ste mi z anonimnimi pismi grozili, da me boste ubili, zdaj pa obljublimate samo nekaj nepomembnih klofut.

Gospod tovariš Jelnikar, ste morda ugotovili, da nisem več protikomunist ampak samo še navaden komunist, ali je kaj drugega vzrok vašemu poboljšanju. Žal mi je, da je tudi urednik Drozg pri Vas padel v nemilost, sicer pa ste si že prislužili njegov odgovor, kakršnega ste si pač zaslužili. Malo se vseeno bojim, da ne delate ravno čast komunistom-prenoviteljem, kljub temu pa Vas vabim, da Vi pridete k meni v moj goriški hotel, kjer me boste lahko poskusili oklofutati, čeprav v tem primeru ne morem jamčiti za vašo varnost. Na vsak način pa Vas bom povabil »na žegnano kosilo«. V pričakovanju Vašega obiska Vas lepo pozdravljam.

Vinko Levstik, Gorica

»ZBIJ SI SLOVENIJO IZ GLAVE!«

Dnevnik »LA NACION« je bil ustanovljen v BUENOS AIRESU 4. 01. 1870 pri Generalu (Predsedniku) Bartolome Mitre.

Spada med največje dnevnike Amerike.

Dne 18. maja je prinesel telefonski pogovor med uredništvom lista v Buenos Airesu in Generalom Tudjmanom, danes pa priloženi govor pred Saborom s prisotnostjo dopisnika v Zagrebu!

A o slovenskem parlamentu nikjer nič! Sporadično kaka vest agencije Reuter, direktnega stika ni.

Nočem kazati na krivca, da v tem važnem in drugih argentinskih listih o Slovencih ni ničesar, hočem pa opozoriti na to dejstvo, da kasneje ne bo začudenja: »...saj nas niti ne poznajo...«

V zamejskih listih je mnogokrat brati tožbo, da ne smejo v domovini prosto krožiti. Pa tudi med izseljenci je težko dobiti domovinsko literaturo.

Ali imajo prav moji sinovi, ki mi dokazujejo vsak trenutek: »Zbij si Slovenijo z glave!«

Lepo pozdravljeni:

Anatol Fabiančič
Argentina

MALI ROMUNSKI TIENMEN

Avstrijska študentska organizacija (ÖH) protestira proti zadušitvi demokratičnega gibanja v Romuniji

ÖH ostro ugovarja ob aretaciji stoterice študentov in opozicionalcev, ki so nekaj tednov zasedali Univerzitetni trg v Bukarešti.

13. junija opoldne so policijske enote jurišale na Univerzitetni trg, kjer so od 22. aprila

študentske in opozicijske skupine demonstrirale proti vse hujši represiji v Romuniji. Študentska organizacija v Bukarešti poroča o številnih hudo ranjenih in preko 250 aretacijah. Proteste in shode, ki so temu sledili, so razgnale močne policijske in vojaške sile ob uporabi orožja. Čeprav so univerzitetni center obkolili vojaški tovornjaki, so ga študentje popoldne spet zasedli.

Romunska študentska organizacija že nekaj tednov demonstrira za ohranitev osnovnih

demokratičnih pravic ter izključitev bivših visokih funkcionarjev iz sedanje vlade. ÖH se tej zahtevi pridružuje in poziva avstrijsko zvezno vlado, naj z vsemi njej razpoložljivimi sredstvi ukrepa proti takšnemu obnašanju romunskih oblasti in vedno hujšemu kršenju človeških pravic v tej deželi. ÖH tudi zahteva, naj se prekliče odredbe o obveznih vstopnih vizah za romunske državljane.

Michael Koecher,
p.: A.P., S.R.

MALI OGLASI ZA NAJEM IN ODDAJO STANOVANJA V TRIBUNI

V vsaki Tribuni boste našli kupon za objavo brezplačnega malega oglasa za najem ali oddajo stanovanja v TRIBUNI. Za ta korak smo se odločili zaradi pereče stanovanjske problematike, ki zadeva predvsem študente in mlade družine. Upamo, da boste z našo pomočjo vsaj nekateri lažje vstopili v novo študijsko leto. Lep pozdrav in obilo sreče pri najemu nove študentske sobice.

IME _____ PRIIMEK _____

NASLOV _____

TELEFON _____

SPRAVA JE VPRAŠANJE ČLOVEČNOSTI

Velike spremembe na slovenskem političnem prizorišču so aktualizirale pomen in mesto Cerkve v življenju naroda in družbe. Zato smo tokrat za sogovornika izbrali gospoda dr. Alojzija Šuštarja, ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita. Z njim smo se pogovarjali o odnosih med Cerkvijo in državo, stikih z drugimi verskimi skupnostmi v Sloveniji, narodni spravi, vprašanju uvajanja verouka v šole, morebitnem papeževem obisku v Jugoslaviji in še o čem.

TRIBUNA: Večkrat ste že pozitivno ocenili prve povojne svobodne, demokratične in večstrankarske volitve v Sloveniji. Ali novonastali položaj prinaša tudi spremembe v odnosih med Cerkvijo in državo?

ŠUŠTAR: Glede na to, da se zakon o verskih skupnostih še ni spremenil, ostaja formalno odnos med Cerkvijo in državo še vedno tak, kot je bil. Dejansko pa se je veliko spremenilo, saj kristjani vse bolj stopajo v javno življenje. Nenazadnje se tudi nosilci pomembnih političnih funkcij, kot so predsednik vlade, republiške skupščine ter župan mesta Ljubljane, deklarirajo kot kristjani. Poleg tega so sredstva javnega obveščanja bolj dostopna in odprta za različne poglede na svet. Tudi stiki Cerkve kot institucije so z novo oblastjo bolj prijateljski. Sam sem se tako že dvakrat pogovarjal s predsedstvom pa tudi člani izvršnega sveta. Skratka, stvari se spreminjajo na bolje.

TRIBUNA: Ali lahko torej rečemo, da verniki niso več državljani drugega reda?

ŠUŠTAR: Teoretično kristjani naj nikoli ne bi bili zapostavljeni, res pa je, da je bila praksa velikokrat drugačna. Mogoče se kje še čutijo ostanki starega, preživelega odnosa do vernikov, po drugi strani pa se verjetno tudi ti še niso prilagodili novim razmeram in ne verjamejo, da so se stvari tako spremenile, še posebej, če so prej doživljali hude pritiske. Morda se podzavestno bojijo, da bi se ti časi ponovili. Zato menijo, da je treba biti zelo zadržan in previden.

TRIBUNA: Cerkev je nestranskarica oziroma nadstranskarica institucija. Očitani pa so vam, da so zlasti v predvolilni kampan-

In kdo je pravzaprav dr. Alojzij Šuštar, človek, ki je petinštirideset let posvetil delu v katoliški Cerkvi doma in po svetu?

Rodil se je v mali dolenski vasi Grmada med Trebnjem in Dobrničem, iz njegove zgodnje mladosti pa je morda najbolj zanimivo, da je bil sošolec znane operne sopranistke Vilme Bukovec. Kot talentiranega bogoslovca so ga po prvem letniku ljubljanske teologije poslali nadaljevat študij v Rim, na znamenito Gregorijano in v strogi Germanik, kjer je doživil vojno. Vojno, ki mu je vzela dva brata. Pot ga je nato zanesla v Švico, kjer je opravljal celo vrsto odgovornih nalog, od tajništva sveta evropskih škofovskih konferenc do škofovega vikarja v Churu, središču največjega švicarskega kantona Graubünden. Pred dobrimi trinajstimi leti pa se je vrnil domov in pred desetletjem prevzel najodgovornejše mesto v slovenski katoliški Cerkvi.

ji nekateri duhovniki odkrito pozivali vernike, naj glasujejo za določeno stranko. Ali ne gre v teh primerih za zlorabo verskih čustev oziroma njihovo izkoriščanje v politične namene?

ŠUŠTAR: Cerkev je res nadstrankarska institucija, zagotovo pa ne gre za nikakršno zlorabo verskih čustev, če duhovnik priporoča vernikom, da glasujejo za stranko, ki je krščanskemu svetovnemu nazoru in etosu najbližja. O zlorabi bi lahko govorili, če bi to počel z grožnjami, češ, če ne boste glasovali za to stranko, se boste pregrešili in ne boste dobili odveze. Prav tako bi bilo nedopustno, da bi to povezoval z božjo službo oziroma, da bi za to uporabljal pridigo. Veliko prahu se je dvignilo zlasti ob Demosovem velikonočnem voščilu, ko je Jože Školč, predsednik ZSMS - Liberalne stranke, name naslovil odprto pismo, češ da je duhovnik pred cerkvijo ali celo v cerkvi te letake delil. Menim pa, da bi morali najprej natančneje opredeliti pojma politična zloraba vere in neupravičeno vmešavanje Cerkve v predvolilno propagando. Kolikor pa sem spremljal predvolilni boj na Madžarskem, Češkoslovaškem in v Vzhodni Nemčiji, lahko rečem, da je slovenska Cerkev pri svojem angažiranju ostala v zmernih okvirih. Seveda pa ne zanikam možnosti, da je kdo v svoji gorečnosti ravnal premalo previdno ali celo nespametno. Smo pač v obdobju, ko se vsi učimo.

TRIBUNA: Kakšno je vaše mnenje o političnih strankah, zasnovanih na verskem principu, kot jih poznamo predvsem v islamskem, pa tudi krščanskem svetu? Ali je to v skladu s funkcijami, ki naj bi jih cerkev

opravljala?

ŠUŠTAR: Kot kristjani menimo, da je verska podlaga etična osnova. Politična stranka je način delovanja v tem svetu, izhaja pa iz določene etične vsebine. Gre predvsem za skrb za človeka, pravičnost, spoštovanje in uveljavljanje tistih vrednot, brez katerih ni pravega sožitja. To pa vključuje tudi spoštovanje drugače mislečih. Po našem mnenju verska stranka ne sme biti nikoli ekskluzivna, ne more si prisvajati pravice, da sama odloča o edini resnici ali se celo uveljavljati na račun drugih. Če se je v preteklosti dogajalo marsikaj takega, kar danes zavračamo, pa iskreno upamo, da bodo v skladu s sklepi drugega vatikanskega cerkvenega zbora in pozitivnimi spremembami v svetu problemi odstranjeni. Seveda pa to zahteva veliko mero zrelosti in prizadevanja, tako da se lahko danes še vedno dogaja, da se na osnovi verskega prepričanja zagovarja bojevito ali celo maščevalno ravnanje. Vedeti pa moramo, da se krščanstvo bistveno razlikuje od islama, tako v splošnih pogledih na svet kot tudi v pogledih na razmerje med verskim in političnim delovanjem.

TRIBUNA: Zlasti na vzhodu države nekateri menijo, da je tudi katoliška cerkev eden od dejavnikov dezintegracije Jugoslavije. Kako bi odgovorili na take obtožbe?

ŠUŠTAR: Poslanstvo Cerkev je prav v tem, da poskuša razdore premagati. Sam sem slišal tovrstne obtožbe predvsem na račun hrvaške katoliške Cerkev. Če je identifikacija hrvaškega naroda s katoliško vero močna, na drugi strani pa je prav tako močna povezanost srbskega naroda s pravoslavljem, se nerešeni problemi prenašajo tudi na odnose med narodoma oziroma republikama. Kolikor poznam razmere, pa lahko rečem, da katoliška Cerkev ni nikoli netila sovraštva, čeprav so bili očitki in podtikanja pogosti.

TRIBUNA: Včasih se zdi, kot da se Cerkev preveč identificira z narodom, čeprav je tudi po mnenju nekaterih teologov »poslana« posameznikom, ne pa narodom. Ali ne bi bilo treba sožitja graditi na komunikaciji med svobodnimi in samostojnimi posamezniki, katerim je nacionalna pripadnost zgolj eno, ne pa odločujoče ali celo edino izhodišče?

ŠUŠTAR: Spet moramo natančneje opredeliti, kaj v tem kontekstu pomeni pojem Cerkev. Če mislimo na uradne cerkvene predstavnike, duhovnike in škofo, ki govorijo v imenu

naroda, se je treba vprašati, ali narod to sprejema in potrjuje. To pa je odvisno od njegove verske zavesti. Da je bil slovenski narod v zgodovini zelo tesno povezan z vero in da so prav duhovniki in verni ljudje naredili veliko za ohranitev slovenstva, slovenske kulture in prebuditev narodne zavesti, ne more nihče zanikati. Danes pa se zelo dobro zavedamo, da vsi, ki so in hočejo biti Slovenci, niso verni. Zato moramo sprejeti pluralnost v slovenski narodni zavesti. Hkrati pa je dolžnost Cerkev, da se zanima za narod in mu skuša pomagati. Cerkev je namreč inkulturirana v določenem okolju, in čeprav je nadnarodna, živi z narodom, uporablja njegov jezik, navade in upošteva njegov značaj. Narod je torej življenjski prostor Cerkev, zato so očitki, da se z njim preveč povezuje, nesmiselni.

TRIBUNA: Pravoslavni metropolit

zagrebško-ljubljanske metropolije, gospod Jovan Pavlović, je nedavno ugodno ocenil odnose med pravoslavno in rimokatoliško Cerkvijo v Sloveniji, kar se po njegovih besedah ne bi moglo reči za Hrvaško. Kako ste vi zadovoljni z odnosi in s sodelovanjem s srbsko pravoslavno Cerkvijo?

ŠUŠTAR: S pravoslavno cerkvijo v Sloveniji malo sodelujemo, saj je sorazmerno majhna. Z ljubljanskim pravoslavnim parohom imamo tradicionalno dobre stike, zataknilo se je le lani ob napovedanem in kasneje prepovedanem mitingu Srbov in Črnogorcev v Ljubljani. Pravzaprav pa so se nesoglasja začela že prej, in sicer ob znanem zborovanju v Cankarjevem domu. Takrat so nam očitali, da se je katoliška

Cerkev postavila proti pravoslavni Cerkvi, ker se je zavzela za stavkajoče starotrške rudarje. Iz protesta se pravoslavni predstavniki niso udeležili našega tradicionalnega akademskega dneva na Teološki fakulteti, na katerem so bili sicer redni gostje. Kasneje pa so poskušali odnose normalizirati, saj so se odločili za organizacijo simpozija, ki ga pripravljajo ljubljanska in zagrebška teološka fakulteta ter pravoslavna fakulteta iz Beograda. Letos bo tako srečanje v Beogradu. Morda je zaradi dogodkov, ki sem jih omenil, odnos res nekoliko manj prisrčen, vendar pa smo si kot vsa druga leta tudi letos izmenjali velikonočna voščila.

TRIBUNA: Ali lahko vendarle rečemo, da je duh ekumenizma malce zamrl?

ŠUŠTAR: Ekumenski duh ni zamrl, pojavile pa so se dodatne težave, še posebej po pismu

srbskega patriarha jugoslovanskega škofovske konferenci. Vendar pa se ta nerešena vprašanja nanašajo predvsem na odnose med pravoslavno in katoliško Cerkvijo na Hrvaškem in v Srbiji, ne pa toliko v Sloveniji. Zato je ocena metropolita Jovana o slabših odnosih na Hrvaškem razumljiva. Seveda pa je tudi zaradi zgodovinskih okoliščin lažje iskati skupni jezik s pravoslavci v Sloveniji kot pa na Hrvaškem.

TRIBUNA: kaj pa odnosi slovenske katoliške Cerkev z drugimi verskimi skupnostmi?

ŠUŠTAR: Zelo dobre odnose imamo z evageličani, ki živijo predvsem v Prekmurju, srečujemo pa se tudi z muslimani. Mogoče je problem v tem, da je v Sloveniji katolištvo toliko močnejše od drugih, da se ostale verske skupnosti prav zaradi tega počutijo odrinjene na rob.

TRIBUNA: Nekateri so napovedovali uvedbo verouka v šole, verjetno pa iz tega vsaj zaenkrat ne bo nič. Če smo se odločili za šolo brez vsakršnih ideoloških primesi, potem je taka odločitev pravilna, mar ne?

ŠUŠTAR: Vprašanje verouka v šoli je kompleksno. Najprej je treba razčistiti, kakšen verouk je sploh mišljen. Razlikovati je namreč treba med informacijo in veroukom kot formacijo, torej kot oznanjevanjem. Če bi predmet uvedli v šole, potem ne bi bil obvezen, kot je bil nekoč, ampak bi bilo njegovo obiskovanje prepuščeno presoji otrok oziroma njihovih staršev. Seveda pri tem ne smemo zanemariti tudi problema šolskih prostorov in uskladitve urnikov. Vsa ta vprašanja so še odprta, žal pa

mi je, da nekateri uporabljajo verouk kot strašilo. Ponavljam, da nočemo nikomur ničesar vsiljevati. Torej ne gre za to, da bi bila šola zaradi tega morebitnega predmeta pod kakršnimkoli ideološkim pritiskom. Če hočemo ustvariti šolo v novem duhu, pa ni nič manj pomemben od vprašanja verouka način vzgoje otrok pri predmetih, kot so zgodovina, etična vzgoja in jezik, ki so odločilnega pomena za formiranje človekove osebnosti.

TRIBUNA: Vse kaže, da bo Teološka fakulteta spet postala sestavni del Univerze. Verjetno se boste strinjali, da tudi to pomeni korak naprej.

ŠUŠTAR: Zagotovo, toda trenutno še nismo tako daleč, da bi lahko vedeli, kdaj bo do tega prišlo, čeprav smo se o tem pogovarjali tudi s predstavniki vlade. Ni namreč še povsem jasno, kako to izvesti in kakšne posledice bi to imelo. Na vsak način mora Teološka fakulteta ohraniti določeno mero samostojnosti, hkrati pa izpolniti vse pogoje, ki jih zahteva Univerza od svojih fakultet. Gre nam tudi za to, da bi bili študentje Teološke fakultete izenačeni z drugimi, saj imajo konec koncev isto akademsko izobrazbo kot drugi študentje.

TRIBUNA: Vera in duhovništvo sta pomemben povezovalni element pri ohranjanju slovenstva med tako imenovano politično emigracijo. Kakšne stike imate s slovenskimi političnimi emigranti in ali jih nameravate ob spremenjenih političnih okoliščinah v Sloveniji še okrepiti?

ŠUŠTAR: Najprej bi prosil, da črtamo izraz politična emigracija, saj si za to prizadevata tudi nova slovenska vlada in parlament. Danes vedno bolj govorimo o Slovencih v svetu in opuščamo tudi izraze, kot so izseljenci ali zdomci, ki že implicirajo ekonomske ali ideološke razloge za odhod v tujino. Obiskal sem praktično vse skupine tako imenovane - vsaj do nedavnega - politične emigracije v Avstraliji, Argentini, Severni Ameriki in v evropskih deželah in lahko rečem, da so emigracijo pri nas povsem napačno prikazovali. Po drugi strani pa je prav tako res, da so imeli ljudje zunaj naših meja napačne predstave o življenju v domovini, ki so jih pač ohranili iz hudih časov, ko so bile razmere povsem drugačne. Zato je naš cilj, da zmanjšamo prepad med Slovenci doma in v svetu, ter omogočimo vrnitev v domovino vsakemu Slovincu, ki si to želi. Za to pa si, kot je očitno iz poročil v dnevnem časopisu, prizadeva tudi nova vlada.

TRIBUNA: Kaj menite o pobudi za sklic vseslovenskega kongresa?

ŠUŠTAR: Zamisel je nedvomno lepa in hvalevredna, pojavili pa so se številni problemi glede kraja in vsebine samega kongresa. Šele čas bo pokazal ali in kako se lahko ta pobuda uresniči. Morda pa ima več možnosti tako imenovana tretja slovenska univerza, s katero bi pritegnili k sodelovanju slovenske

znanstvenike, gospodarstvenike in kulturnike, ki so se uveljavili v svetu.

TRIBUNA: Osmega julija boste v Kočevskem Rogu maševali za mrtve kot povabilo k spravi. sprave. Kako vi osebno razumete pojem sprave? Ali gre, če se lahko tako izrazim, za odpustitev grehov drugim ali za kesanje zaradi lastnih grehov?

ŠUŠTAR: Naj najprej ponovim, kar smo zapisali slovenski škofje v svoji izjavi - ločimo spravo z mrtvimi in spravo med živimi. Spravo z mrtvimi zahteva pieteta in kultura, zato bo maša v Kočevskem Rogu v prvi vrsti izraz našega spoštovanja do mrtvih. Mrtvim želimo mir, prosimo jih odpuščanja in jim mi odpuščamo ter upamo, da so s tem, ko so prestopili časovni prag, med seboj našli mir. Sprava med živimi pa je izredno zapletena zadeva. Gre predvsem za vprašanje človečnosti. Kaj pa je pravzaprav nasprotje sprave? Sovraštvo, pobijanje, uničevanje. V tem pa ni prihodnosti. Slovencev je namreč tako malo, da lahko le medsebojno povezani, s skupnimi močmi poiščemo pravo pot naprej. Za kristjane pa je sprava tudi bistvena zahteva evangelija in krščanskega etosa. Gre za odpuščanje, preseganje preteklosti brez kakršnekoli želje po maščevanju in iskanje skupne poti v medsebojnem spoštovanju in razumevanju.

TRIBUNA: Ob srečanju z visokim cerkvenim dostojanstvenikom ne moremo mimo vprašanja, ki je že dalj časa aktualno.

Kako je z obiskom papeža Janeza Pavla II.? Kdaj lahko pričakujemo ta dogodek?

ŠUŠTAR: To vprašanje se postavlja ob vsaki priložnosti. O tem smo govorili tudi v pogovorih z vlado, težko pa je reči, kdaj bodo odnosi med jugoslovanskimi narodi taki, da bo papežev obisk prispeval k povezovanju, ne pa razdvajanju naših narodov. Papež si želi obis-

kati Jugoslavijo in tudi naši politični in cerkveni krogi izjavljajo, da si to želijo. Težko je presoditi, ali gre za resnično željo in pripravljenost ali zgolj za diplomatsko potezo. Nedvomno pa bi papežev obisk za Jugoslavijo veliko pomenil. Po napovedanih obiskih v državah vzhodne Evrope se namreč zdi, kot da je Jugoslavija poleg Albanije edina evropska država, ki papeža noče sprejeti. Vendar je njegov prihod stvar, ki zadeva celotno Jugoslavijo. Zato je predlog, da Janeza Pavla II. povabita Slovenija in Hrvaška, neizvedljiv. Politika Vatikana, izražena bodisi v diplomatskih stikih bodisi v papeževih nastopih, je namreč taka, da nikdar noče dati niti najmanjšega povoda, ki bi si ga lahko kdo razlagal kot razbijanje Jugoslavije ali vmešavanje v njene notranje zadeve. Večkrat izražena želja papeža in kardinala Casarolija je, da bi Jugoslavija ostala močna in enotna ter se tako uveljavila pred svetom. Svet namreč nima mnogo razumevanja za posamezne jugoslovanske narode, ki se med seboj ne razumejo. Vidijo nas predvsem kot državo, ne vedoč, da je ta umetna tvorba, sestavljena iz več narodov. Lahko torej rečem, da bo za uresničitev želje mnogih, da papež pride v Jugoslavijo, potrebno še mnogo dogovarjanja, pojasnjevanja in iskrenosti, ki jo v odnosih med jugoslovanskimi narodi tako primanjkuje.

TRIBUNA: hvala lepa. Bi želeli na koncu še kaj dodati?

ŠUŠTAR: Zaupajmo si med seboj, drug drugemu dajajmo upanje, pojdemo v boljšo prihodnost, odpravimo in popravimo vse tisto, kar nam je gospodarsko, kulturno, politično in narodno škodovalo. Iskreno se dogovorimo, kako najti skupno pot v boljši jutri. Zaupajmo v prihodnost!

Simon Bizjak

Z-D-R-A-V-O, ZDRAVO, ZDRAVO, ZDRAVO je zadonelo iz tisočih grl, ko je prikrevsal v tabor Jože Školč, nekoč le parus inter pares, takrat pa že čista reinkarnacija brigadirja Kučana. S svojim strumnim korakom in prodornim pogledom je v mladih utrjevalcih bratstva in enotnosti vzbujal ponos, da imajo takšnega vodjo. Vava bi mu lahko napovedala sanje vsakega parvenija, pa še to, da bo lahko svojo stranko dokončno pripeljal na piedestal komedijanstva šele takrat, ko se bo iz prizorišča umaknil prvi zabavljач vesoljnega slovenstva, gospod Krambi.

Gospod Bratko Kreft bi lahko po mnogih letih napisal nadaljevanje svojih Kranjskih komedijantov, saj nekateri kar na talarju ponujajo glave, pri tem pa pozabljajo na preroške besede, da nam sodbe ne bosta pisala ne frak in ne Thaler. Je bila to gospa Gaber, ki je s srcem ali brez v Ruplovo bližino pripeljala gaborja? Menda pa je tudi Zsa Zsa Gabor izrazila pripravljenost, priskočiti na pomoč in prevzame vlogo naše ambasadorke v Hollywoodu.

In tako je v tem soparnem poletju razbil ljubezenski trikotnik treh mladih politologov njihov nekdanji vzornik in učitelj. Morda pa je vzrok spora ljubosumje, ker pač vlada ne more hraniti vseh lačnih ust. Sicer pa je Jože Školč zamudil priložnost tistega usodnega leta 1988, ko so ga prvič izvolili za predsednika hartbreakersov. Božidar Novak, takratni predsednik UK ZSMS Maribor, je ob njegovem triumfu dejal: »Jasno je, da bi

danes Janez Janša postal predsednik ZSMS, če bi bili volili mladinci in ne mladinski politiki.« Kako bi se danes tepel po glavi Janez, če ga Jože ne bi torpediral.

SENCE ČEZ SONCE

Mladost ni nič manj pohlepna po oblasti, le izkušeni ji manjka. Mladost ni nič manj pohlepna po denarju, pa tudi prsti se ji še ne tresejo. Kdo ji bo pisal sodbo - frak ali Thaler?

Včasih le prav pride, da vsi izbrani ne morejo biti izvoljeni. Vlada je nagrajena!

Tretji mušketir, Mile Šetinc, pa je odločno zagrmel, da Thaler pri hartbreakerstvu nima več pravzaprav kaj iskati, saj je prostovoljno zgrmel v Ruplovo zlato jamo. Ne pravijo zaman stari ljudje, da štokljka prinaša otroke, politika pa sovraštvo. Zorana Thalerja so prejšnji teden na volilni konferenci ZSMS - Liberalne stranke, najprej izvolili v predsedstvo, nato pa ni bil izvoljen. To je približno tako kot polkovniku Aksentijeviču v parlamentu besedo dati, nato pa jo vzeti (proceduralno vprašanje, seveda), kjer je v obtoževanju takšnih nedemokratičnih postopkov prednjačil ravno Mile Šetinc.

Sicer pa so hartbreakersi pozabili na preroške besede svojega vodje, da je boj za

oblast prvina, s katero mora ZSMS - LS računati. Zdaj gasijo pogorišče, kjer se je pred tem iz zubljev pognal proti nebu Zoran Thaler - grdi feniks, kot mu pravijo nekdanji soborci. Kdo bo naslednji, ne ve nihče. Se pa ve, kdo je bil prvi, ki ga je oblast zvalila v svoja nedra. Janez Sodrčnik, kakor Thaler tudi nekdanji član predsedstva ZSMS - LS, je postal sekretar za Ljudsko obrambo mesta Ljubljane. Morda pa tožba Šetinca le ni bila tako iz trte zvita, saj je po mnenju stranke gora v popadkih rodila že dve smešni miši. Ožje vodstvo si sedaj beli glavo, kaj narediti, da se ne

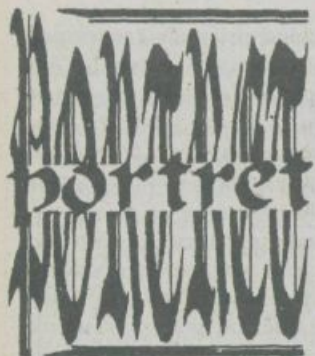
bo sprožil palaz, saj se še kako zavedajo, da ZSMS - LS ni bolnica Franja.

Brigadirstvo je mrtvo, nekateri brigadirji pa še kako živijo. Komunizem je mrtev, nekateri komunisti pa še kako živijo. Liberalizem pa je v vzponu, a liberalci vegetirajo, če jih lahko sploh označimo za liberalce, ker liberalci niso, temveč so čez noč postali obrtniki, ko so ex-liberalci trdno spalili spanje pravičnega. Konec koncev so jim volitve prinesle zmago. Premagali so sami sebe in se začasno odpovedali egoteizmu ter morda za večno oblast. Sicer pa koalicij ne oblikujemo z ultimati, ampak s sprejemljivimi kompromisi. Le kje sem to že slišal?

Nekje se že ostri pero. Nekje se že piše Trpljenje mladega Genscherja. Nekje si oblizujejo prste, nekje grizljajo nohte. Nekje pa pravijo: »Berite Alana Forda in spoznajte boste, kje so se ljudje učili politike!«
Gregor Preac

foto: Tomi Drozg

VIOLETA

BARRIOS DE CHAMORRO

Presenečenje, ki pa za poznavalce to ne bi smelo biti

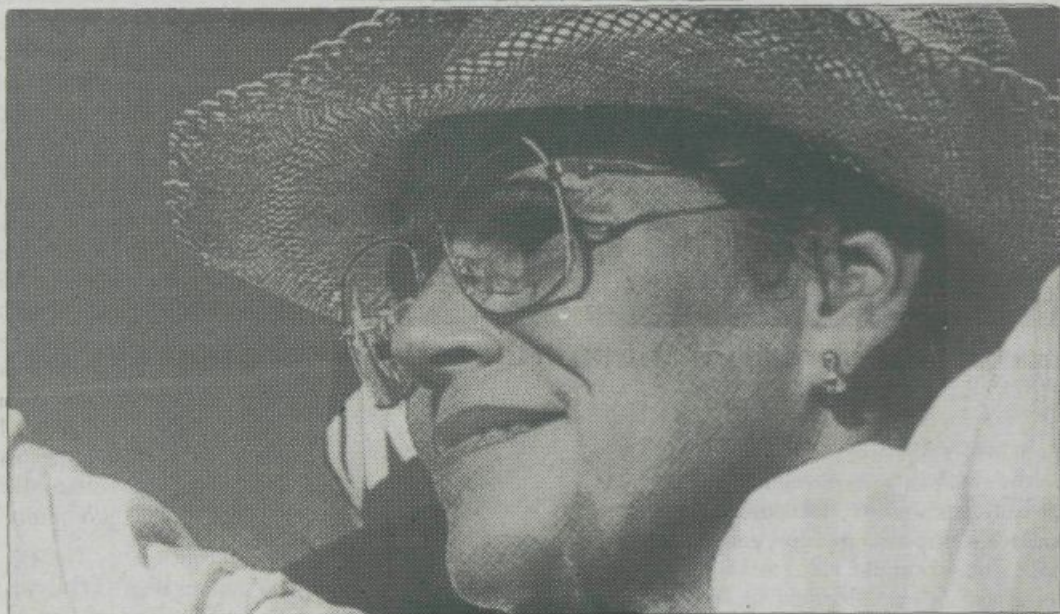

Foto: Fotodokumentacija Delo

V prvem hipu je zmaga Chamorrove, ki je kandidirala na listi opozicijske koalicije UNO (Union nacional opositora), predstavljala prvovrstno presenečenje, tako za nikaragovsko kot tudi za širšo politično javnost. Vse do 25. februarja je prekaljeni politični maček in dolgoletni voditelj sandinistov, Daniel Ortega Saavedra, veljal za nespornega favorita. Znano je namreč, da se je njegov politični tabor odločil za prve demokratične volitve prav v trenutku, ko je imel Ortega v žepu srednjeameriški mirovni sporazum in zato dovolj razlogov za zmerni optimizem. Poleg tega so imeli sandinisti v rokavu še nekaj adutov. Računali so namreč na razdeljenost opozicije ter lastne vojne zaslugе, pri tem pa zatiskali oči pred vse večjimi bremenimi inflacije in težko gospodarsko krizo, ki ji je v veliki meri botrovala ekonomska blokada Združenih držav Amerike, s katero so hoteli prisiliti sandiniste na politično spravo z opozicijo.

Od zmage koalicije si je nikaragovsko ljudstvo, izčrpano zaradi dolgoletnih bojev s kontraši in naveličano pritiskov Washingtona, očitno obetalo stabilizacijo ekonomskih in političnih razmer v državi. Kaže, da so imeli volilci, ko so se odločali za svojega dirkalnega konja, v mislih velike vsote ameriških dolarjev, ki so se do sedaj stekali v Honduras, Gvatemala in El Salvador za pomoč kontrašem in bi se utegnili ob spremenjenih političnih razmerah v Nikaragvi preusmeriti v prenovo njenega gospodarstva.

Ob vsem tem ne smemo pozabiti na morda odločujoč dejavnik, ki je botroval zmagi Chamorrove in v luči katerega se zdi izjava predstavnika organizacije za človekove pravice Freedom House Penna Kembla, češ da največje presenečenje ni zmaga opozicije in Violete Barrios De Chamorro, ampak to, da njena zmaga sploh povzroča presenečenje, precej bolj smiselna, kot se zdi na prvi pogled. Kemble je s prstom pokazal na naslednjega v vrsti monolitnih sistemov, ki jih je ustoličila revolucija in ki ni bil sposoben preživeti moderne politične stvarnosti in neurja perestrojke, ki je pred tem že divjalo po Vzhodni Evropi in odpihalo komunizem. Zmaga Chamorrove v luči širših političnih razmer tako še bolj izpostavlja osamljeni trdnjavi, Castrovo Kubo in takšno Kitajsko, kakršna je ostala po krvavih dogodkih na Tiananmenu.

In kdo je ženska, ki so ji Nikaragovci zaupali politično vodstvo svoje države? Večina se sprašuje, ali bo vdova Pedra Joaquina de Chamorre, glavnega političnega nasprotnika diktatorja Somoze v sedemdesetih letih in mati štirih otrok, od katerih sta dva na strani sandinistov, zmogla dovolj moči in uresničila nalogo, ki ji je bila zaupana.

Simbol ženske moči in tradicionalizma

Violeta Barrios de Chamorro izhaja iz ene najstarejših nikaragovskih družin, iz katere so bili v preteklosti že štirje nikaragovski predsedniki. Rodila se je leta 1929 v mestu Rivas na jugu Nikaragve, v družini s sedmimi otroki, ki so rasli v izobilju bogataškega sveta in se kasneje šolali v tujini. Violetin oče je bil namreč bogat veleposestnik ob kostariški meji in je vtisnil močan pečat na življenje svoje hčere, ki so jo vzgajali v okolju, kjer je bila ženska usoda v rokah moške volje. Violeta je študirala v Združenih državah Amerike, kjer je srečala Pedra Chamorra, potomca ene najvplivnejših družin v Nikaragvi, Chamorrov Cardenalov, ki so bili lastniki "La Prese", takrat edinega časopisa v državi. Vsem članom družine Chamorro je bil glavnicilj borba proti diktatorski dinastiji Somoza, kar je Violeta Barrios spoznala šele po poroki leta 1950. Šest let kasneje, po neuspelem napadu na Antonia Somozo, je bil Violetin mož aretiran in obtožen, da je sodeloval v atentatu na bivšega diktatorja. Po pobegu iz zapora je našel zatočišče v sosednji Kostariki, od koder je načrtoval državni udar, ki se je kasneje ponesrečil. Chamorro je prebil v zaporu poldrugo leto in se po izpustitvi posvetil politični borbi proti Somozovi diktaturi. Za svoje politične cilje je iskal podporo tudi v tujini in ko se je leta 1978 vračal z obiska v Združenih državah, so nanj streljali

Somozovi plačanci in ga ubili.

Po smrti svojega moža je vodilno mesto v družini Chamorro prevzela njegova vdova, ki je nadaljevala tudi možev politični boj. Odločila se je za pomoč sandinistom in jih tudi finančno podprla. Postala je članica hunte, ki je po Somozinem padcu prevzela vodstvo v državi. Kmalu pa so se med

Chamorrovo in sandinisti pričela nesoglasja glede socialne revolucije, ki ji je Chamorrova ostro nasprotovala. Po enem letu je zapustila hunto in se posvetila urejanju časopisa "La Prensa". Postala je aktivni član opozicije, kar jo je pripeljalodo zmage na volitvah 25. februarja.

Ne glede na zaupanje njenega ljudstva, ki so ji ga izkazali na volitvah in dosedanje politične izkušnje, pa so si opazovalci razmer v Nikaragvi enotni, da predsednikovanje Violete Barrios de Chamorro v nobenem primeru ne bo lahko. Njeni politični nasprotniki ji očitajo marsikaj, med drugim tudi, da nima nikakršnih izkušenj v zunanji politiki in da je za svojo politično zmago izkoristila časopis svojerga pokojnega moža.

Odločilno vlogo pri uspehu njenega vladanja bodo vsekakor imele Združene države Amerike. Bistvena poteza poleg ekonomske blokade, je močna finančna injekcija, ki bi omilila inflacijo in revitalizirala nikaragovsko gospodarstvo. Po desetih letih sandinistične vladavine, ki je dodobra oblikovala celotno notranjo in zunanjo podobo Nikaragve, Chamorrovi tudi ne bo preprosto prevzeti vse niti v svoje roke. Sandinistični duh je prisoten takorekoč povsod. V njihovih rokah je bila vojska, policija, tisk in radijske postaje. Tudi edina televizijska kanala v državi sta znana kot SSTV - sandinistični televizijski sistem.

In ne nazadnje je njihova politična zapaščina tudi popolnoma uničeno gospodarstvo. Kar se torej tiče Chamorrove bo imela dela čez glavo, ne le z vzdrževanjem miru v državi, ampak tudi z reševanjem obubožane države.

Erika Repovž

**RADIO
ŠTUDENT**

UKV stereo 89,3 in 104,3 MHz

**Vaš vodnik med sateliti...
Vsak dan izbrani prenosi...
24 ur na noč...
Na pangalaktičnih frenkvencah
Radia Študent**

ENI IN

MALIGNNA AGRESIJA: NEKROFI LIJA

Pojem »nekrofilije« se prevaja kot ljubezen do mrtvih. Kaj ima ta vrsta patoloških nagnjenj opravka s slovensko pomirtvitvijo? Neposredno ničesar, vendar je posredna povezava preko posameznikov, ki vodijo akcijo odkrivanja raznoraznih grobov in morišč, ter spravov.

Če verjamemo E. Frommu, ki v svojem delu Anatomija človeške destruktivnosti definira nekrofilijo kot »nagnjenje k vsemu, kar je mrtvo, gnilo, nezdravo, strast po spreminjanju živega v neživo, destrukcija zaradi destrukcije«, potem zlahka prepoznamo v tej definiciji mnoge posameznike, ki vodijo projekt Sprave. Osnovni način delovanja Zajdela in njemu podobnih je iskanje in odkrivanje grobov, morišč. Ne zaradi zgodovinske resnice, kot to zatrjujejo oni sami, temveč zaradi destrukcije same. Zgodovina, resnica jih ne zanima objektivno, temveč samo kot sredstvo za doseg samega nje lastnega cilja. Kako dokazati to trditve? Ali je dokaz za nekoga, ki spremlja njegove članke v Tribuni sploh potreben, ali niso vse perfidne podrobnosti, v katere se Zajdela spušta dovolj velik dokaz za nekrofiličen karakter njegove osebnosti. Užitek, ki ga ima pri iskanju vedno novih grobov, je verjetno znan samo njemu.

Tako kot so za ideologijo nekaterih tipov osebnosti na obeh med vojno sprtih straneh stali osebni destruktivni motivi, tudi sedaj stvar ni spremenjena. Tovrstni motivi so simptom disfunkcioniranja in notranje praznine, v veliki večini pa se pri teh osebnostih pojavlja problem iskanja središča v človeku, ki ga zato nekateri nadomeste z najlažjim načinom - destruktivnostjo. Verjetno ne bi bilo napak, da okarakteriziramo tovrstno destruktivnost kot patološko manifestacijo pomanjkanja in zaostajanja v razvoju osebnosti.

Delen rezultat takega ravnanja je v »zastupljanju« okolice, v kateri delujejo te osebe. Zastupljajo in rušijo odnose v družbi, ne zaradi idej, ki jih proklamirajo, temveč iz notranje potrebe po destrukciji.

Zajdelova destruktivnost se lahko prepozna v njenih glavnih manifestacijah, ki so za širše množice sicer skrite, saj ga velika večina smatra za velikega resnicoljuba, ki je pri svojem delu motiviran z željo po pravičnosti in resnici. A na žalost skoraj zagotovo lahko najdemo vzroke za njegovo tovrstno aktivnost predvsem v njegovem karakterno »drugačnem« pogledu na življenje, ljubezen in svet. Verjetna resnica je drugače. Upal bi si trditi, da je resnica o njegovem delovanju v znanih besedah Ericha Fromma: »Za te osebe je svet življenja postal svet »neživljenja«, osebe so postale »neosebe«. Svet mrtvih.«

Ko poskušamo dokazati teoretične trditve iz prvega dela teksta se lahko opiramo na same tekste I. Zajdela. Če pazoma spremljamo njegova opisovanja dejanj na moriščih po vojni, zlahka opazimo več vrst nepravilnosti, pri katerih sta za ugotovitev njegovega

načina dela pomembni predvsem dve podrobnosti. Podrobnosti, ki dokazujejo njegov nekrofilni in destruktivni karakter. Seveda se ugotovitve nanašajo samo na njegovo delo, na način prikazovanja dogodkov, ne pa tudi na njegovo osebnost kot celoto.

Prva nepravilnost so njegove pogoste pomote pri imenovanju sodelujočih v povojnih pokolih. Tako je na primer v Tribuni številka 10 objavljeno pojasnilo Zdenka Zavadlava, ki pojasnjuje vlogo Slavka Furlana - Dušana v poboji nekaterih sodelavcev OF z besedami: »V intervjuju je po moji krivdi, ker sem zapisal, izgleda, premalo preučil, nastal vtis, kot da je bil on povezan s pobojem krščanskega socialista dr. Vuka...«

Nepravilnost v izjavi, ki je Zajdela, kot nalaga dolžnost objektivnega poročevalca zahteva, ne preveri.

V Tribuni št. 7 je objavljeno javno opravičilo I. Zajdela narodnemu heroju Ožboltu in Francetu Kresetu-Cobanu, ker jih je v svojem tekstu »Komunistična zverinstva« vmešal v dogodek, ki mu »prizadeta očito nista prisostvovala«. V bistvu ne gre za pomoto, kot Zajdela zatrjuje v opravičilu, temveč za namerno nepreverjanje, pogojeno z njegovim destruktivnim karakterjem.

V Tribuni št. 6 se pojavi druga vrsta nepravilnosti Zajdelovega dela, ki kaže njegovo potrebo po pretiravanju: V svojem pismu z naslovom »Zločini za komunizem« objavlja svojo vizijo dogodkov v Kočevski reki in Borovcu, kjer pravi:

»Pravzaprav se je zgodba šele začela razpletati, čakajo nas namreč silna razkritja na območju Borovca in Kočevske Reke, kjer si je (Ivan Maček) zgradil fantastičen imperij.«

Najnovejši dogodki so pokazali, da v zaprtem območju kočevske občine NI imperija. Je potrebno karkoli dodati?

V Tribuni št. 5 v pismu »Komunistična zverinstva« navaja: »Po sledovih, ki so jih KAS-NEJE odkrili lastniki parcel, se je videlo, da se je tam (Krakovski gozd) dogajalo nekaj groznega. Žrtve so zvezane z žico in obešene na drevesa sežigali cel dan, nato pa so vse pobili in zakopali v dve jami...«

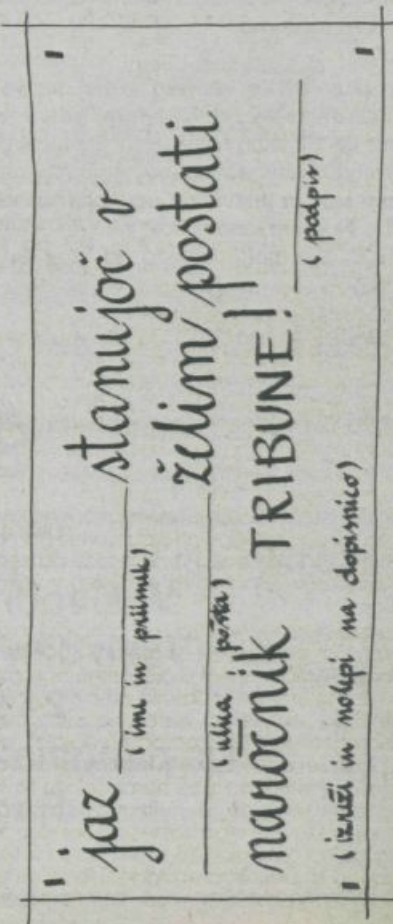
Nelogičnost, ki jo je Zajdela spregledal, je v besedi »kasneje«. Kako so lastniki parcel kasneje po sledovih vedeli za celodnevno sežiganje in obešanje na drevesa, ko pa so bila trupla zakopana?

V isti številki Tribune omenja moške in ženske, pobrane po vaseh proti Bloški planoti in pomorjene ob Krinski jami. Nelogičnost trditve se pokaže v pogovoru s prebivalci teh vasi, ki se masovnih pobiranj ne spominjajo.

S tem tekstom nikakor ne zanikam zasluge I. Zajdela pri osvetljevanju neodkritih strani naše preteklosti. Namen članka je predvsem osvetliti njegov način dela, ki ne samo da ni objektivni, temveč je prežet s sovraštvom do

vsega, kar je komunistično, partizansko. Vsekakor je res, da je potrebno osvetliti problem povojnih izvenpravnih pobojev, vendar se MORA to opraviti na dostojanstven, predvsem na do skrajne mogoče stopnje objektivni način. Tega pa, kot je upam razvidno iz teksta, Ivo Zajdela ni zmožen.

Peter Žnidaršič

DRUGI

LAHKOTNOST PRIPISOVANJA

Z velikimi in uničujočimi besedami se mladi Peter Žnidaršič lotevq »posameznikov, ki vodijo projekt Sprave«. Še največjo čast nakloni menij in »menipodobnim«. Ob tem se seveda Petru Žnidaršiču zahvaljujem.

Spomnim se, da se je enkrat pred meseci na uredništvu v Tribuni spraval nadme, češ da ne pišem resnice. Takrat mi je na veliko obljubil, da, ko bo imel čas, bo napisal nekakšen polemični članek na moje članke. Seveda sem se mu priporočal, kasneje sem ga na to obljubo tudi nekajkrat spomnil, nato pa sem odnehal ter sem ga pustil pri miru. Mislim sem si: »mlad je še«, se bo že še streznil od mladostniške prenapetosti, pa tudi bedasto se mi je ob spominjanju začelo zdeti.

No, sedaj sem dočkal. Vendar še zdaleč ne tistega, na kar sem upal, namreč, da se bova spoprijela s kakšnimi konkretnimi argumenti. Namesto teh pa sem obsipal z nekakšno poceni kvazipsihopatologijo (pa še to je pobral iz vsevednega Fromma).

Sicer pa ga ob vsej njegovi naivnosti lahko le pomilujem, pomilujem v tem, da s takšnim gledanjem na svet okoli sebe sploh živi. Naj pa, zaboga, pusti tudi meni, da pišem, predvsem tako, kot pač pišem.

Če on v tem vidi ne vem kakšno maligno agresijo, zabeljeno za nameček še z nekrofilijo na kvadrat, je to pač njegov problem. Sam se na tak način še zdaleč ne obremenjujem. Naj morda v svoj bran zapišem domnevo, da verjetno morajo obstajati patologi skoraj na vseh področjih človekovega življenja, v kriminalistiki, medicini, sociologiji, politiki, kot pa še posebej kaže naš slovenski primer zadnjih 50-ih let, pa rabimo patologe tudi v zgodovinski pisju oziroma zgodovinski publicistiki.

Očita mi, da »zastupljam in rušim odnose v družbi«, in to zaradi »notranje potrebe po destrukciji«. Skoraj brez pomena se mi zdi, da bi se ob tem kakorkoli zagovarjal, ker se mi zdi ob vsem tem, kar je ta dežela doživela zadnjih 50 (komunističnih, če hoče) let, predvsem pa med in tik po vojni, kakršnikoli zagovor odveč. Ob tem sem vedno zagovarjal zdravo razumsko načelo, da je potrebno »mzozolje iztisniti, ne pa jih prekrivati s pudrom«, pa naj to koga še tako boli. Priznam pa, da sem punkovska generacija, kar si štejem v veliko čast.

Čudna bi bila to »družba«, ki bi na dolgi rok dopuščala na primer naslednji obrazec vedenja: »najprej moriš svoje idejne nasprotnike, da nato ti iščejo zaščito pri okupatorju, potem pa na veliko kažeš na njih, češ, sodelavci okupatorja, narodni izdajalci, ob tem pa jih seveda »povsem legitimno« še bolj pobijaš, saj imaš sedaj za nameček za to še »opravičilo«, in če te ta useka nato še nazaj, ga imej še za strašnega vojnega zločinca, po vojni pa ga, spet golorokega, kot na začetku, množično še pokolji, preostanku pa za 45 let prepovej domovino ter vse, kar ta pojem

pomeni - sam pa deželo z diktaturo dodobra izmzgajaj.

Nato pa še, kot namiguje Žnidaršič, prepovej pisanje o vsem tem.

Zato, Žnidaršič, hvala lepa za tvoje »očitke«, raje preberi o vsem tem kaj, predvsem pa o dogajanju na Slovenskem od poletja 1941 do poletja 1942 (vosovsko in vojvodsko pobiranje), saj je že kar nekaj tovrstne literature na tržišču, pa tudi v Tribuni sem sam o tem ključnem obdobju za razumevanje vsega kasnejšega kar precej pisal.

Kaj bo rekel šele ob situaciji, ko se ob demokratizaciji tiska, in nasploh »družbe« pojavlja vedno več ljudi, ki o naši polpreteklosti ne pišejo nič kaj prizanesljivo? Sedaj, po 45-ih letih ene same resnice so na vrsti pač malo še komunisti, da se tudi njih da malo pod drobnogled. Ne glede na izid volitev, seveda...

Odpiranje do sedaj prepovedanih tem se je pravzaprav komaj začelo. Kaj bo čez kakšno leto kar številnemu zboru novih in novih piscev na to temo očital, kar sedaj z lahkotno roko očita meni, saj smo namreč v situaciji, ko se bodo končno začeli vračati emigranti, ki bodo imeli res kaj povedati in napisati, kako bo odražal na vedno pogostejše zahteve po skupni knjižnici za vse do sedaj nepokopane, kako bo komentiral dokumentarne filme na to temo, ki se že snemajo in v katerih bo videti marsikaj, vsekakor več, kot pa proizvede moje brskanje po terenu, ki se kasneje prelije le v uboge besede?

Na koncu zapisa poskuša navesti nekaj konkretnih primerov, da bi »dokazal svoje teoretične trditve«, kot pravi (govori seveda v množini: »poskušamo dokazati«?).

Gremo po vrsti. Najprej navede eno »nepravilnost« kot »dokaz« za moje »pogoste pomote pri imenovanju sodelujočih v povojnih pokolih«. Navede primer Slavka Furlana, kot morebitnega vpleteneža v poboj krščanskega socialista, dr. Stanka Vuka. Ob tem lahko le rečem, naj si še enkrat, a tokrat pazorno, prebere vse, kar je o tem zapisano, še posebej pa celotno Zavadlavovo dopolnilo k intervjuju.

Naprej omeni (ne)preverjanje izjav. Načelno se seveda popolnoma strinjam, da bi (pravilnost ali nepravilnost) izjave morali preverjati, vendar, če bi to dosledno počeli, potem se lahko od pisanja kar poslovimo, še posebej pa od pisanja intervjujev na temo zgodovinskih dogodkov. Naj kar gre Žnidaršič preverjat vse, kar je na primer v Zavadlavovem intervjuju. Kar lepe mesece garanja bi pustil v tem prevajanju, da ne govorim o tem, da bi ob nedostopnosti, oziroma pomanjkanju virov bili rezultati pičili.

Nadalje mi očita pretiravanje: »Pravzaprav se je zgodba šele začela razpletati, čakajo nas namreč silna razkritja na območju Borov-

ca in Kočevske Reke, kjer si je (Ivan Maček) zgradil fantastični imperij.«

Ko bo Žnidaršič sam videl vse, kar je na tem področju (sam še zdaleč nisem videl vsega, zaenkrat le fantastično zaklonišče v Gošenici), še posebej pa slišal življenske zgodbe kaznjencev, ki so tam pustili svoja življenja, potem se bo lahko zamislil nad ubornostjo besed - kaj pa je nekaj besed proti vsem filmsam trpljenja?! V nadaljevanju celo trdi, da so »najnovejši dogodki« pokazali, da na zaprtem območju »NI imperija«.

Ja, res je, k temu res ni kaj dodati!

Očita mi nekakšno »nelogičnost« opisa dogajanj v Krakovskem gozdu. Sam pri milem nebu ne najdem v navedeni pripovedi ljudi s tistega področja nobenih »nelogičnosti«. »Nelogičnost« lahko v navedenem stavku najde le »picajzar«, ki ga sam dogodek sploh ne zanima, ampak ga zanima le avtor, ki dogodek opisuje.

Največje sprenevedanje pa si mladi Žnidaršič privoščil prav na koncu, ko mi (spet) očita navajanje nekakšnih (po njegovem seveda!) »nelogičnosti« ob opisovanju Krimske jame. Očita mi, da sem navajal nekakšno »masovna pobiranja« ljudi po vaseh, ki so jih nato likvidirali v Krimsko jama.

Prav neumno se mi zdi ob takšni tragiki, kot je vse, kar Krimska jama pomeni, prepirati se z nekom, ki nima o tem, najprej, blage veze, nato pa je še skrajno posplošeno kritičerski do mojega pisanja. Vendar, da ne bo kdo mislil, da mi Žnidaršič upravičeno nekaj očita, naj zapišem, da nikjer nisem v zvezi s Krimsko jama omenjal nobenih »masovnih pobiranj«. Šlo je za posamezna pobiranja po vaseh proti Bloški planoti, po enega do nekaj ljudi, ki so jih nato likvidirali. Število se je v nekaj mesecih strahotno (a mi bo spet očital pretiravanje?) namnožilo.

O Krinski jami se bo seveda še precej pisalo, saj gre za fantastične zločine. Če si lahko privoščim vrednotenje zločinov, kar ni niti malo prijetno početje, potem naj jasno in glasno zapišem, da se Urh in Kozlerjeva gošča lahko skrijeta za krimsko jama, to pa zato, ker so partizani (kateri, bo potrebno šele ugotoviti) polnili Krimsko jama spomladi 1942 in je zato Krimska jama (in še mnoge druge iz leta 1942!!!) vzrok za vse tiste zločine, ki jih je precej kasneje povzročila druga stran. Pri tem pa sem spet pri vzročno-posledičnih povezavah ter pri letu 1941/42...

Lahko se je, dragi P. Žnidaršič, iti kritika ter z nekakšnimi »načelnostmi« nekoga sesuvati. Tudi sam sem v mladosti to z lahkoto počel, pa so mi hitro povedali, da naj raje več pišem o stvareh (dogodkih) kot pa (samo) o ljudeh, kajti pisanje o človeški duši je zmeraj pripisovanje svoje duše (vnosti) drugi.

Ljubljana, 25. junij 1990

Ivo Zajdela

SAM PROTI MAFIJI

Dr. Jernej Bricelj - žrtev bolestitih karieristov v belo-umazanih plaščih, popackanih z ideološkim ketchupom

I. Dr. Jernej Bricelj - leta 1967 ga Marjan Jenko (rep. komisija za prošnje in pritožbe) »oceni« za »živega mrljčac«.

Čepprav je dr. Bricelj umrl pred šestnajstimi leti, njegov pravice iščoč duh še vedno blodi po zatemnjenih hodnikih in arhivih različnih institucij - še vedno - zahvaljujoč že kar fanatični trmi stare gospe - njegove sestre Kati Lihteneker. In četudi je bil Bricelj že leta 1967 rehabilitiran tako politično, moralno in materialno, je prav slednje, še vedno nedorečeno in vprašljivo.

Lichtenekerjevi ni do »bogastva«. Dolg želi izterjati iz »principa«, s celotnim zneskom pa bi formirala sklad za študente medicine, če... ji že prej marmornate stopnice, pozlačene kljuge ali birokratsko tetovirani napotki ne bodo pobrali zadnjih moči. Tako kot pokojnemu bratu.

V dokazovanju izgubljenih let

Po štirih letih mobilizacije v Sarajevu (po zakonu o obvezni triletni mobilizaciji zdravstvenega osebja), kjer je najprej v delovni brigadi na progi Šamac-Sarajevo, nato pa na Kliniki za infektivne bolezni Sarajevske medicinske fakultete z uspehom opravljal delo epidemologa oz. infektologa, se Bricelj leta 1951 vrne domov v Šenčur pri Kranju. Ker je pred nepričakovanim odhodom v Bosno delal v Vojaški bolnišnici v Ljubljani, se po vrnitvi oglasi pri takratnem namestniku sekretarja za zdravstvo, Milanu Perušku, in zahteva nazaj svoje delovno mesto. Četudi je bil Bricelj mobiliziran dobro leto dlje, kot je to zahteval zakon, službe ne dobi. Z njim pričnejo igrati ping-pong, rekoč, pridite čez štirinajst dni, pridite... In to se je vleklo dve leti.

»... V mojo korist se ni ničesar storilo, kajti šele iz kasnejših dejstev in spletk sklepam, da se za moj povratak na službeno mesto v Ljubljani ni moglo in smelo ničesar storiti...« Ta ugotovitev stoji v Briceljevem pismu, ki ga je dve leti pred smrtjo poslal Izvršnemu svetu Slovenije (1972). V njem je navedel razloge za odškodninski zahtevek in upokojitve, saj je takrat dopolnil »zakonito starost« 65 let.

In zakaj se zanj ni smelo prav ničesar storiti, zakaj ga je leta 1966 takratni predsednik Odbora za zdravstvo in socialno varnost - pokojni Joža Benigar razglasil za »žrtev revolucije« in ga na Bricljevo vprašanje, »ali imam po tolikih letih mobilizacijske službe in brezupnega čakanja na službo sploh še kakšne pravice«, zavrne, češ »Jernej, po pravici ti povem, prav nobenih pravic nimaš«.

Če bi hoteli najti krogitelje usode Jerneja Bricelja in njegove sestre Kati Lihteneker, je treba vrtati v vsaj dveh smereh, ki sta tako povezani, da je bilo kakršnokoli upanje na izhod iz

agonije že apriori zapečateni. Onesposobila sta ju namreč UDB-a in ničmanj udbaški poklicni kolegi v belih plaščih.

Morilci in nevoščljivi karieristi

»Oh, to je dolga zgodba, dolga in psihološko zapletena,« vzdihne Kati Lihteneker, ki ji je brat zapustil kup dokumentov in »dolga«, ki ga sam ni uspel izterjati. Pot navzdol se je začela že v Šenčurju, po osvoboditvi, ko so Briceljevi dobili nove sestanovalce. Arogantno gospo Štefe in njena dva sinova, ki sta bila pri UDB-i. France Štefe je bil krvnik na Kočevskem, njegova mati pa je doma zastrupljala kokoši, maltretirala ljudi in si lastila prav vse. Ko je prišla v spor z Briceljevimi, se jih je hotela znebiti tako, da je njen sin Jože zažgal neko občinsko poslopje, krivdo pa naprtila Lihtenekerjevi, ki so jo odpeljali na prisilno delo blizu Kočevja. Po dveh mesecih se je vrnila in ugotovila, da tudi nad njenim bratom opletajo udbovski prsti. Čeprav je Briclju že potekla mobilizacijska doba, je bil še vedno v Sarajevu, kjer je stanoval v majhni sobici s kužnimi bolniki. Njegov bivši šef v ljubljanski vojni bolnišnici, dr. Kristjan Derganc, je pogosto obiskoval Bricljeve nadrejene v Sarajevu in z namenom, da bi se ga znebil, štopal njegovo vrnitev. Da mu je bil Derganc res nevoščljiv po strokovni plati, dokazuje dogodek iz časa, ko sta bila še oba v ljubljanski vojni bolnišnici. Bilo je leto dni po osvoboditvi. Ko je Derganc odhajal na dopust, je Briclju predal nekega pacienta, za katerega je že poprej napisal mrljiški list. Bricelj naj bi ga le podpisal. In ko se je šef vrnil z dopusta, je vprašal Bricelja, če je že pokopal tistega reveža. Le-ta mu dovrne, da bo šel čez par dni zdrav domov...

Tako je bila po vrnitvi stara služba za Bricelja iluzija. Da je nekako preživel, je zdravil v lastnem stanovanju, kar pa ni os-

Kati Lihteneker - »Marjan Brecelj je preprečil, da bi bratu izplačali odškodnino!«

talo skrito sosedu Štefetu. Tako je Bricelj nekaj časa zdravil po načelu: če mislite, da sem vas ozdravil, mi dajte nekaj denarja, saj od tega živim... Ker je bil brez slehernih prejemkov, leta 1953 sprejme ponudbo iz Bosne in se v Kalinoviku zaposli (honorarno) kot okrajni zdravnik. Po letu dni se vrne povsem obupan in išče službo v Ljubljani. Tri leta kasneje zopet zdravi v Kalinoviku, kjer čez čas zboli na živcih. Ko se vrne v Ljubljano, mu očitajo, da je lenuh.

»...Vendar sem se zopet, v skrajni stiski in bedi, izobčen iz družbe, javil pri šefu vrhovne zdravstvene službe v Sloveniji, dr. Benigarju, in zahteval materialno odškodnino zaradi izgubljenih delovnih let in uničenega telesnega in duševnega zdravja. Za zdravljenje nisem na račun svojega socialnega zavarovanja dobil niti tablete, kaj šele, da bi mi bilo omogočeno zdravljenje, ali da bi v času bolezni prejemal zakonito boleznino. Takrat mi cinično reče: Vseeno mi je, če se stoterim mojim sovražnikom pridružiš še ti!...« (Iz pisma RIS-u).

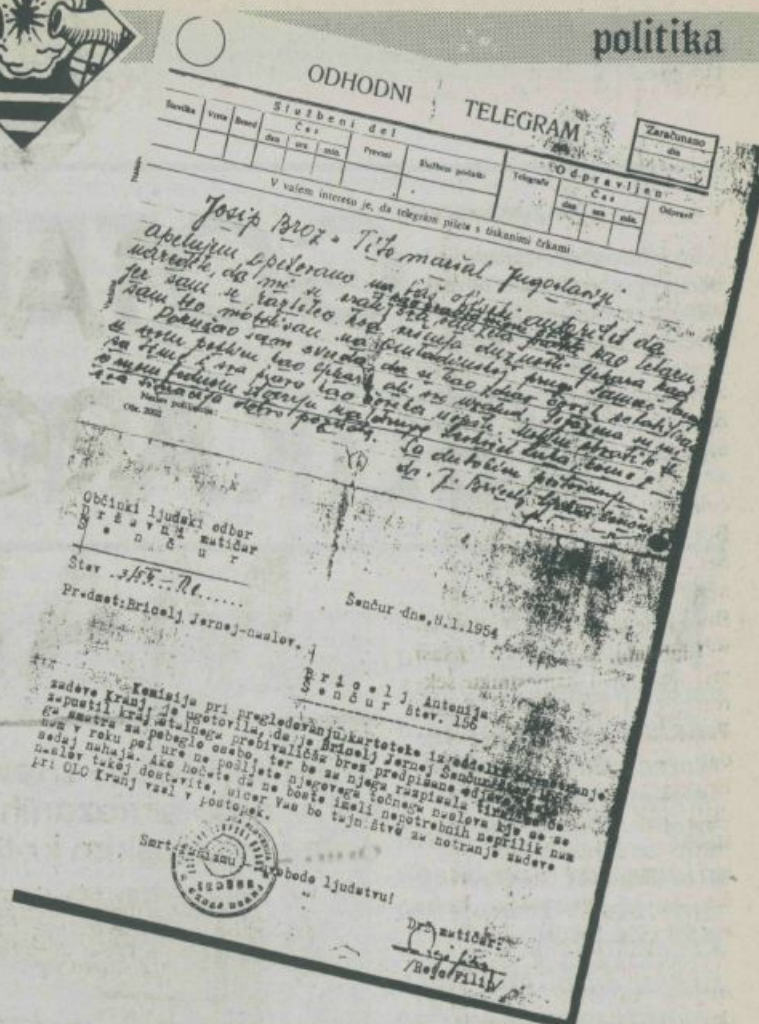
Benigarju je bilo vsega dosti in sklene, da Briclja upokoji. Leta 1960 dr. Jože Bohinc iz Cerklj pri Kranju po direktivi napiše diagnozo, da je Bricelj neozdravljiv shizofrenik. Bohinc, zdravnik splošne prakse, ki sedaj kot upokojen opravlja zasebno prakso, po besedah Lihtenekerjeve »ni brata nikoli obiskal, ne pregledal, niti ni nikogar od sorodnikov kaj vprašal.«

Benigar nato v Sarajevo, kjer je bil Bricelj še vedno prijavljen, pošlje lažni izvid z namenom, da ga tamkajšnji zavod za socialno zavarovanje upokoji še na osnovi diagnoze - paralysis - kot 100 % invalida I. kategorije. Sarajevčani vse skupaj gladko odbijejo. Dve leti kasneje sarajevska zdravstvena komisija ob navzočnosti Briclja ponovno ugotovi, da se je njegova duševna bolezen: disforično stanje s paranoidno noto - dve leti nazaj (1960) psihično umirila, in da je bil že takrat sposoben opravljati svoje delo. S tem so se strinjali tudi nevropsihologi s klinike Ljubljana-Polje, ki so predlagali, da se skupaj z zaposlitvijo Briclja tudi rehabilitira.

Od vrat do vrat

Šele leta 1966 na republiško komisijo za prošnje in pritožbe vloži zahtevo za moralno, politično in materialno rehabilitacijo. Vesta ta čas pa je bil pripravljen na Zavodu za zaposlovanje, hodil od komisije do komisije in slehera ga je »spoznala za normalnega« in sposobnega za delo, ki ga ni dobil. Benigar je namreč še kar naprej vztrajal, da se mora upokojiti. Nekaj mesecev po vloženi zahtevi za rehabilitacijo mu republiška komisija za prošnje in pritožbe le-to odobri, vendar pod pogojem, da ga pregleda še ena komisija. Dr. Kobal, dr. Vončina in dr. Kostnapfel ga spet »spoznajo za zdravega«. Predsednik Komisije za prošnje in pritožbe, Mirko Zlatner, mu zagotovi, da bo v najkrajšem času pritisnil na Sekretariat za zdravstvo, ki mu mora priskrbeti službo. Materialno plat zahteve pa naj bi izpolnil Republiški zavod za socialno zavarovanje.

Vendar so oblastniški mlini spet tako dolgo mleli, da iz vsega obljubljenega ni bilo nič. Še huje, Zlatnerja, edinega, ki se je zavzel za Bricljev primer, po izteku mandata zamenja Marjan Jenko, ki o kakšni rehabilitaciji ni hotel ničesar slišati. Po posredovanju Zlatnerja, da bi bilo prikladneje obročno odplačevanje materialne škode, se Jenko upre in kasneje po posvetu s pravnim svetovalcem rep. skupščine,

dr. Močnikom, izjavi, da skupščina tega ne more povrniti, pač pa bo to stran Bricljeve rehabilitacije prevzel Izvršni svet. Čeprav je Bricljeva zahteva »visoka« (odškodnina + nadomestilo za mesečne plače + izgubljena leta), Ustavno sodišče meni, da je le-to treba izplačati. Ker Izvršni svet ni pokazal nobene želje za izplačilo, se Bricelj obrne na odvetnike, ki mu eden za drugim vračajo dosje. Nihče ga noče zastopati. Marjan Brecelj pa je bil tisti, ki je po mnenju Lihtenekerjeve izplačitev blokiral. Kot zadnje »upanje« Briclju ostane Zveza sindikatov. Sekretarka Majda Gaspari ga pozdravi z opazko: kaj pa sploh iščete tukaj, vaš dosje smo dali v arhiv. Stvar je ostala na mrtvi točki.

Bricelj se je potem še nekajkrat oglasil pri podpredsedniku IS, Vinku Hafnerju, ki ga je na koncu prepričal, naj sprejme začasno vzdrževalnino. Začasno... Šest let kasneje je umrl.

Njegova sestra, Kati Lihteneker, ki ga je spremljala na trnovi poti obupa, hrani doma zajeten kup dokaznega materiala. Še vedno pa jo spremlja strah pred... bivšim režimom in njihovimi najbolj totalitarnimi sinovi. Namerava obiskati novo oblast, ministrico Bohovo...

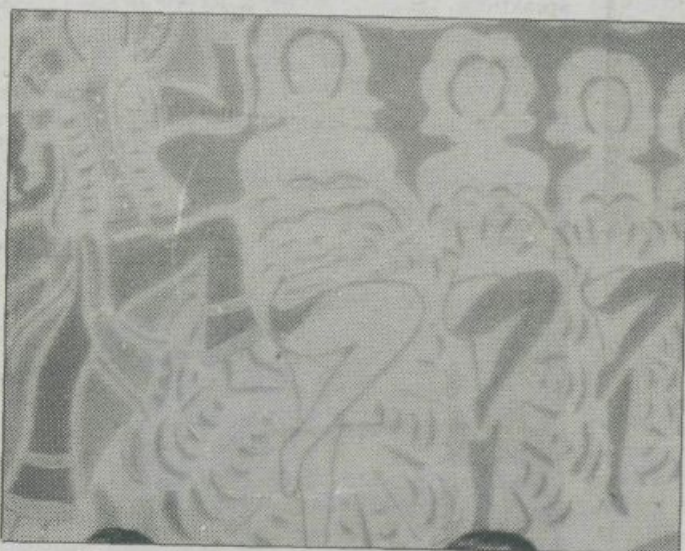
Bojan Krajnc

GOTENICA

- VELIKA PREVARA?

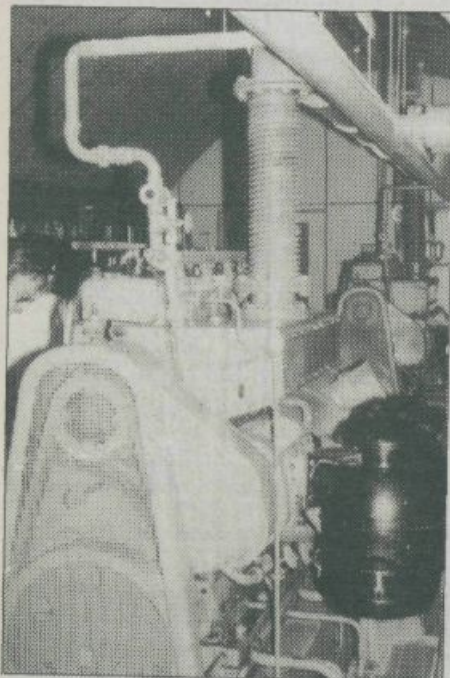
V torek, 19. junija, si je velika množica domačih in tujih novinarjev ogledala skrivnostno podzemlje znotraj ogromnega, čez 200 kvadratnih kilometrov velikega zaprtega kompleksa Kočevska Reka. Vsi, ki so šli tja, da bi tam videli nekakšno pravljično deželo, z nekakšnimi domorodci posebne vrste, podzemeljske predore skozi hribovja,

kankan (druga z desne je Vidá Tomšič)

podzemeljsko letališče, že preživele kaznjence (domobranci in dachauce), grobišča pobitih in pomrlih in podobne »zanimivosti« iz dosedanjih govoric, so bili krepko razočarani. Tega razočaranja sploh niso skrivali, še manj so skrivali neke vrste veselje policisti v civilu, ki so na tem področju zaposleni, češ, a sedaj vidite, da »tu ni nič posebnega«.

luftpumpa

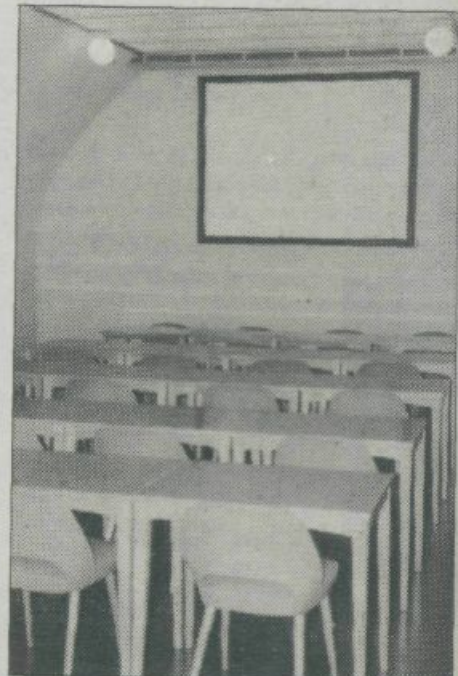

Resnica, ki je bila ves čas našega obiska v Gotenici prisotna v zraku, je vztrajno silila na dan, namreč, da narava zelo hitro zaraste vse brazgotine.

Novinarsko razočaranje je bilo le prvi vtis. Zaklonišče pod Goteniško goro je s svojimi 2400 kvadratnimi metri površine in 1400 metri dolgimi hodniki vsekakor objekt, v katerega je bilo v petdesetih letih vložene ogromno dela, še posebej, če si predstavljamo, da tega podzemlja niso izkopavali in gradili z današnjimi modernimi stroji, ampak je bilo poleg takratnih preprostih kompresorjev izkopavanje v dolomitskem apnencu skoraj dobesedno ročno. **Trpljenje kaznjencev je moralo biti nepopisno.**

Zadnje čase mi prihajajo na uho grozljive pripovedi o kaznjencih, ki so bili zaprti v **podzemnih celicah**, o tem, da je nek oznovski ključar teh celic zapustil to ozemlje z edinimi ključi za tri podzemne celice, polne jetnikov, o tem, da so kaznjence še žive zakopavali...

kinoteka

Danes živi še cela vrsta neposrednih prič takratnih dogodkov na tem ozemlju. **Kdaj se bodo znebili strahu in spregovorili ter s svojimi pričevanji pomagali »očistiti« ta naš umazani prostor? Notranji minister**

Bavčar je na novinarski konferenci zajamčil vsej zbrani široki plejadi novinarjev, da se ne bo nobenega, ki bo spregovoril, preganjalo. Celo nasprotno, ustanovljena je posebna parlamentarna komisija za raziskavo zgodovine tega območja, ki bi ji bile vse takratne **priče neprecenljiva pomoč.**

O vsej zgodovini gradenj objektov na celotnem zaprtem območju nima sedanja slovenska vlada praktično nobenih dokumentov. Toda, za res neverjetno lepo naravo na tem območju se skriva še marsikaj.

V Gotenici je še več podzemeljskih objektov, ki sta jih na novinarski konferenci omenjala tudi Bavčar in Janša, predvsem je v neposredni bližini objekta »A«, ki smo si ga ogledali, in ki naj bi bil največji, vsaj še eden, zelo podobne oblike in namembnosti. Ta »neznani« podzemeljski labirint, ki bo zaenkrat še ostal skrivnost, je funkcionalno povezan s prvim objektom, ki je sedaj razkrit.

Vendar, ob novinarskem obisku Gotenice je več odgovornih ljudi izjavilo, da »drugih pomembnejših objektov«, kot je tisti, ki so nam ga pokazali, tu ni, da so nam pokazali »praktično vse« (tako na primer vodja »centra za oskrbo«, Edo Kocuvan, in vodja celotnega projekta, inženir Marko Kadunc), ob tem pa je Bavčar hkrati pripomnil, da je na tem območju še **nekaj identičnih objektov.**

šef UDB-e v Kočevski Reki pod kirurško lampo

Kako se bodo počutili ti ljudje, ko bomo odkrili še nove stvari na tem območju? Še posebej ob tem izstopa izjava inženirja Kadunca za televizijo, da so ljudje te objekte gradili prostovoljno...!?

Poleg že omenjenih odkritih in še zakritih zaklonišč je nekje na območju Gotenice ali Kočevske Reke še grobišče ali grobišča ljudi, ki so tu pustili svoja življenja. Nek fotograf mi je na ogledu dejal, da ga tisto eno zaklonišče ne zanima ne vem kako, da ga zanima predvsem kraj, kjer so pokopani **dachauci.** Naj ponovim še enkrat: **posmrtni ostanki ljudi, ki so bili obsojeni na dachauskih procesih, ležijo nekje blizu Kočevske Reke! Naj Ivan Maček - Matija pove vsaj**

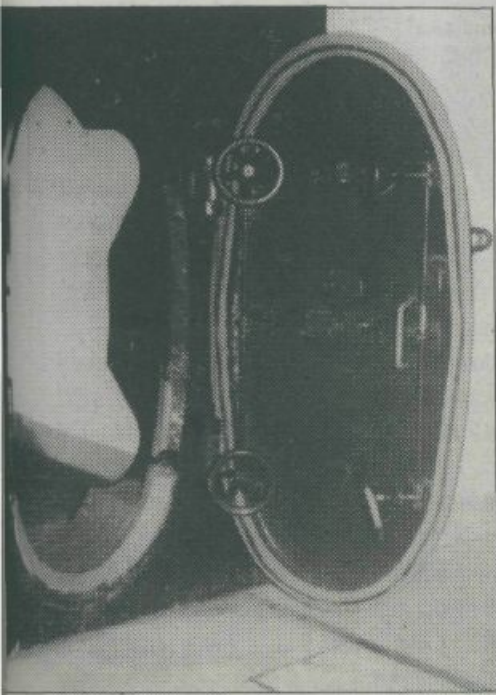
za te grobove!, če že ob vsem drugem, pri čemer je sodeloval, molči kot grob.

Janša je na novinarski konferenci v enem samem stavku omenil tudi, da so na območju Škrilja, ki je do nedavnega veljalo poleg Gotenice za drugo hermetično zaprto območje znotraj celotnega zaprtega kompleksa Kočevska Reka, zastarele podzemeljske »naprave« iz prve faze gradnje zaklonišč. V neposredni bližini Škrilja je bilo sedaj že zelo razvpito taborišče **Verdrenk** (danes Podlesje). Cesta ob Kolpi navzdol izpod gradu Kostel je bila (in je še?) neprehodna. Mimoidoči so opazili na visokem hribu na tem območju velik radar. Kakšni objekti so na Deklični gori (oziroma po novem Verderbški gori) nad Podlesjem (nekdanjim taboriščem Verdrenk)? Na novinarski konferenci so povedali, da je v Škrilju center za zveze, Škrilj pa je te dni baje tudi že odprt za javnost?

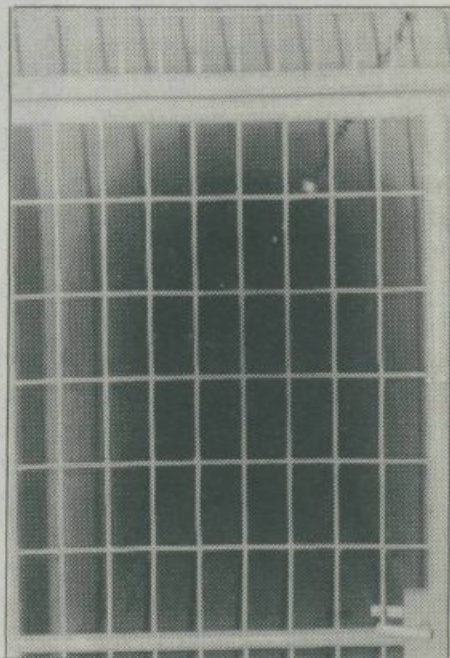
Od najbolj odgovornih oseb mi je bilo večkrat zagotovljeno, da se lahko sedaj brez kakršnihkoli oviranj sprehodim, razen ožjega področja Gotenice, po celotnem do nedavnega zaprtem ozemlju (Kočevska Reka, Borovec, Goteniški Snežnik, Briga, Verderbška gora, Škrilj, ob celotni Kolpi...). Komaj čakam! Ob tem bom seveda še posebej pozoren na kakršnokoli oviranje!

Za ilustracijo tega paranoidnega projekta naj navedem še en podatek. Na zaprtem območju Kočevske Reke se je pred leti nahajalo še **27 ramp.** Z njimi so bile blokirane prav vse dohodne poti, še posebej pa okoli obeh glavnih zaprtih območij okoli Gotenice in Škrilja.

Ivo Žajdela

sezam, zapri se

Ne, kužek, sem pa zate ni vstopa!

DAN, KO JE UMRL SRBSKI TITO

Kolikor prej bodo Milošević in mилоševićevci spoznali, da je konec njihove neomajne vladavine, toliko več možnosti imajo, da se iz godlje izvlečejo samo s praskami. Če bodo dovolj hitro doumeli, da tudi protibirokratska revolucija žre svoje otroke, bodo morda lahko ušli zli usodi odpadnikov. Čas torej dela za opozicijo. Bolj ko bo vladajoča klika zadrževala neizbežen tok v pluralistično, večstrankarsko (ne)demokracijo, manj možnosti ima na prvih svobodnih volitvah. Pred dvema tednoma se je jasno pokazalo, da Miloševića podpira precej manj kot 110 odstotkov Srbov. 13. junij je bil za srbskega vožda dan streznitve, ko je dokončno zbledela njegova avreola in je tudi največjemu političnemu naivnežu ali slepcu postalo jasno, da Sloba ni več nekakršen Zevs, ampak samo ubogi Sizif, kateremu se skala, ki jo vali navkreber, nenehno vrača in ga tolče po glavi. Zahodna Jugoslavija se temu čudi, čeprav se ni zgodilo nič pretresljivega, še manj pa presenetljivega. In tudi nič posebej hvalevrednega. Zrušil se je pač mit, da bi lahko zaživel novi. Ni šlo za upor Logosa, kot bi rekel Ernst Kriek, šlo je za upor drugega Mythosa. In prav v tem tiči past. Kajti največji papeževi sovražniki so bili vedno tisti, ki so bili še bolj papeški od njega.

Kaj pomeni skupen nastop petih opozicijskih strank na beograjskem mitingu? Pravzaprav se je šele zdaj dokončno pokazalo, da je srbska opozicija bolj enotna, kot se je sprva zdelo. Povezava Čavoškega z Draškovićem in Šešljem, ki zahteva vrnitev vseh »srbskih« pokrajin matični domovini (Makedonija, Črna gora, Bosna in Her-

cegovina, Dalmacija, Vojvodina, Lika, Banija, Kordun, Slavonija), je najlepši dokaz, da je militantno srbstvo danes pomembnejše od demokracije, ki jo imajo ti ljudje polna usta.

Kako bo Milošević, politik, ki je med prvimi spoznal, da je Tito mrtev, sprejel lastno politično obglavitev? Res je, sodba še ni izvršena, vendar pa so Miloševićeve možnosti, da se izogne »čakiji«, ki so mu jo tako vztrajno in glasno obljubljali zahodnojugoslovanski prenapeteži, zgolj še teoretične. Uresničile so se torej napovedi tistih političnih opazovalcev, ki so napovedovali padec novega Karađorđa na srbskem ringu. Pa ne na tistem, kjer se bijeta demokracija in populistična diktatura. Gre za spopad med srbstvom in ultrasrbstvom ali, če hočemo, četništvo. To dokazuje tudi dejstvo, da se je Srbsko gibanje obnove 18. junija preimenovalo v Srbsko četniško gibanje, ki ga vodi prvi legalni četniški vojvoda v Jugoslaviji, dr. Vojislav Šešelj.

Kako se bo dogajanje razvijalo naprej? Kakšne posledice bo imela beograjska ponovitev Žute grede? Kako dolgo bosta še vzdržala TV Beograd in Politika, zadnja bastiona srbske inačice neostalinizma? Dušanu Miteviću in Žiki Minoviću so dnevi nedvomno šteti, šele volitve pa bodo pokazale, kam se bo obrnil srbski kompas. »Sturm und Drang« je najverjetnejša opcija. Sicer pa je do jeseni (bo odločitev res padla že jeseni?) še daleč. Obeta se nam torej dolgo in predvsem vroče srbsko poletje.

Simon Bizjak

PODOBE ZADNJIH KRČEV

Reorganizacija na TV Slovenija že žre svoje otroke.

Nina Komparič je prva žrtev. Zlomila si je nogo.

Če bi 26. junija izpeljali referendum, ki bi dal zeleno luč sumljivi reorganizaciji na RTV-ju, bi bili Kučan, Ribičič, Knez Bajželj in njihovi najbolj zvesti podaniki takorekoč na konju. Nova skupščina RTV-ja pa bi se kasneje lahko praskala po... Na žalost nekaterih je pravočasno reagiral iniciativni odbor sindikata kulturno-umetniških delavcev RTV Slovenija, ki je 12. 6. v pismu predsedniku DPZ-ja, Toplaku, predlagal, »da Skupščina RS podaljša rok za uskladitev organiziranosti DO RTV Slovenija in s tem v zvezi za sprejem statuta RTV Slovenija«, katerega rok je določil zakon o RTV Slovenija, ki ga je konec marca po hitrem postopku sprejela republiška skupščina v prejšnji sestavi. Tako je skupščina RTV Slovenija na hitro pripravila reorganizacijo in predlog novega statuta, ki naj bi bil sprejet na referendumu. Kot je znano, bi prišlo do bistvenih sprememb lastninskih in delovnih razmerij in tako nova skupščina RTV-ja ne bi mogla sodelovati pri določanju pogojev za svoje delovanje. Ker sta v pripravi zakona, ki bosta urejala položaj ustanov oz. lastninska razmerja, s katerima je reorganizacija vitalno povezana, je brez pomena na novo urejati delovanje RTV-ja, vsaj dokler ta dva zakona še nista sprejeta. Zato je IOSKUD RTV Slovenija republiški skupščini predlagal, »da šele nova skupščina RTV-ja dokončno oblikuje predlog statuta te ustanove in pri tem upošteva tudi določila obeh že omenjenih zakonov, ki se pripravljata.« Dva dni kasneje je republiška skupščina že sprejela zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o RTV-ju in z dvema dopolnitvama praktično onemogočila namero v uvodu omenjenih bojevnikov.

Tako bo k predlogu statuta RTV-ja soglasje dala republiška Skupščina, rok uskladitve določil pa je zdaj 31. december.

Seveda je vodstvo RTV-ja spoznalo, da »zahrbtni udarec« IOSKUD RTV Slovenija nima nobene vsebinske osnove, ogorčeni pa so tudi zaradi načina udarca, saj niso najprej »zahtevali ustreznega pojasnila od vodstva«.

Sicer pa je naivno pričakovati, da bodo »ljudje starega režima« kar tako spodili konja, na katerem so že skorajda sedeli.

ROŠADE BREZ KRALJA

Glede na to, da nekateri viri zatrjujejo, da si Nina Komparič ni sama zlomila noge, bo bržkone res, da je tudi kadrovska reorganizacija, ali bolje rečeno - uredniško kolobarjenje z obrambno paničnimi simptomi - nadvse umazana strategija tistih in

scenarjev, ki se jim zavoljo minule neomajne pripadnosti in trenutne stopnje pokvarjenosti tresejo stolčki in kolena. Največji cirkus je zadnje dni okrog notranjepolitične in gospodarske redakcije, ki ju zaenkrat še vodi Komparičeva. Vendar se pojavljajo težnje, da bi se ta redakcija morala razbiti na notranjepolitično in gospodarsko. Toda, vsaj do jeseni do tega naj ne bi prišlo. Nina Komparič je pripravljena uredniške vaje prepustiti nekemu drugemu in na zadnjem sestanku so mesto urednika notranjepolitične redakcije ponudili Janiju Rojini, ki je bil toliko samokritičen, da je ponudbo zavrnil. Bivši Janžičev obveščevalec, ki je »zaslovel« s ciničnim javljanjem iz Beograda izpred poslopja CK ZKJ, ki se je utapljalo v razprodaji, po vsej verjetnosti ni bil resen kandidat za urednika, saj ima Grah et co. za to mesto pravega aduta. Zoran Medved (bivši urednik kulturne redakcije in Zarišča, ki bo s 1.7. ukinjeno. Mimogrede, Tednik, za katerega se je govorilo, da je z njim konec, naj bi še naprej živel). Kot alibi Laberniku. Za urednika gospodarske redakcije je bil predlagan Lado Ambrožič kot »politično čisti« novinar. Ta poteza dokazuje, da je Televizijo le zajel proces kvazidemokracije in to v stilu: daj že enkrat mir s svojimi pripombami, evo ti uredniško mesto! Kot pravijo viri, Ambrožiču ponudba ni ravno pogodu, ni je niti zavrnil, niti je noče komentirati.

Sicer pa se novopečeni predsednik skupščine RTV-ja v ožji sestavi - Branko Maksimovič - zelo moti, ko namiguje, da bi Ljerka Bizilj utegnila postati urednica notranjepolitične redakcije. Res je, da je Biziljeva to nekoč že bila, res pa je tudi, da sedaj cilja višje - na mesto Uroša Lipuščka, ki je že v.d. urednika informativnega programa. Ta rošada je verjetno možna le v primeru posredovanja od zunaj, saj bodo novinarji, ki v večini Lipuščeku ne zaupajo, le težko naredili kaj konkretnega. Novinarji so trenutno na TV povsem brezpravna raja; nekateri se nočejo izpostavljati, ker še imajo na glavi nekaj »starega masla«, drugi, čisti in osamljeni imajo premalo moči, ostali pa kot ponavadi čakajo na razplet. Če po Moša Pijadejevi že ptiči čivkajo, da Lipušček ni sposoben za urednika, bo zagotovo držalo, da je za to mesto sposoben predvsem zaradi nekogaršnjih interesov. Tja ga je namreč postavila najmočnejša in najbolj kompromitirana skupina, ki spričo razmer vlada v senci. Poveljuje pa ji Stane Grah.

JEŽ V DNEVNIKU

Mučke, iz katerih si želijo »močni« iztržiti še tisto moč, ki ji pravimo nedotakljivost, so zadnje čase intenzivno gostovale tudi v zakulisju Dnevnika. V prejšnji številki ste lahko prebrali, da je sedanjim voditeljem priznan status urednika in s tem najvišji plačilni rang. Zakaj prejšnji (nekateri izmed njih so tudi sedaj v igri) tega statusa niso imeli, je takoj jasno, ko vidimo imena, ki so (si) omogočila to spremembo: Maksimovič, Pengov, Štakul, Hočevar (po zadnjih vesteh Labernik še visi). Po vsej verjetnosti bo zraven tudi Janez Čuček, ki se pred časom diplomatsko ni izjasnil proti imenovanju Lipuščka za urednika, četudi je bila njegova zunanjepolitična redakcija proti. Kot ste opazili, ne bo manjkal niti Matjaž Tanko, voditelj za vse režime. Pri Dnevniku bo ostal tudi Tomaž Terček, ki bi se v nasprotnem primeru znašel v prav tako čudnem položaju kot

Tanko. Kam bi ju sicer dali? V kombinaciji je še Danica Simšič (trenutno na porodniškem dopustu). V to pisano družino so hoteli vključiti še Lidijo Hren, ki se je zbal, da je gledalci morebiti ne bi sprejeli. Sicer pa Hrenovi kar dobro kaže pri navezovanju prijateljskih stikov z oblastjo. Zadnje čase Lojze Peterle bolj pogosto pojavlja v Dnevniku kot svojčas Tit.

Ekipo urednikov v Dnevniku so formirali po kriteriju (?), ki se ujema s konceptom »reorganizacije«. Le za ilustracijo, če to komu kaj pove, urednik Dnevnika dobi kakšnih 580 točk, »navaden« novinar s fakulteto in petnajst let delovne dobe pa 100 manj. Morda je bil kriterij izbira urednikov Dnevnika srednješolska izobrazba, s katero se večina izmed naštetih ne hvali pretežno. So pa tudi izjeme v tej ekipi, res redke, da ravno takšne, da negirajo (izmišljen) kriterij.

Če primer Dnevnika opozarjamo še z živalskega zornega kota, ne moremo mimo spoznanja, da gre pri vsej stvari za dobro premišljen obrambni koncept ježa, za katerega je znan, da se v primeru nevarnosti zvije v klobčič in pokazuje bodice. In takšno bo to ekipa - najtršo obrambno linijo vlade v senci - težko razbiti, vsaj dokler bo kazala življenjske znake homogenosti: vsi za enega, eden za vse. Glede na splošno priljubljenost teh junakov z malega ekrana, se zakasnelemu revanšistu obeta še ena klofuta. Tokrat ljudska. Če ne bo dovolj pazljiv in bolj prebrisan od prebrisanih, ki so še vedno na trnih, kadarkoli se Lidija Hren prismoji od Peterleta in jo Jure Pengov vprašujoče pogleda: A smo še?

SAJ NE MORE IHTI RES...

Stane Grah, direktor in glavni urednik TV programov, je v nagovoru ob podelitvi letnih nagrad TV Slovenija (14. maja) v stilu »prekaljenega borca za strokovno, neodvisno in svobodno novinarstvo« izrekel nekaj misli, ki jih velja citirati. (Za boljše razumevanje, spoštovani bralci in drage plačevalke TV naročnice, si preberite I. in II. del Labodjega speva).

Stane Grah: »... Ne dajmo se zmešati vsem tistim posameznikom, ki hočejo v trenutkih povolilne evforičnosti vse postaviti na glavo...«

»... Ko pravijo, da RTV kot zadnja novinarska redča trdnjava še vedno ni padla, je v času skrajne politizacije to nadvse zapletena naloga...«

»... Ne soglašam s to z ocenami, da je TV šele zdaj začela kritično spremljati oblast. Kaj pa so bili za okostenelo partijo rušilni neposredni prenosi nočnih sej CK ZKJ...«

»... Uveljavljamo projektno organiziranost. Formula, kaj je to, je denimo projekt Volitve 90. Kdo je zmagal na TV pri tem?...«

ANAGRAM, DA PAJDEŠ

Za vse tiste in še posebej za Nino Komparič, ki je pod svojo sliko v I. delu »Labodjega speva« začudeno zrla v podnapis »Nina Komparič - bivša Marina Pičkon« (da ne bo namigo vanj, nogo si je zlomila že prej), bom o objavili rešitve, ki jo lahko najdete tudi v Mladini (kakšno leto nazaj). Gre za anagram (ime) in za kameleonstvo (bivša): če nas spomin ne vara, je takrat v Mladini v oklepaju pisalo: partijsko trobilo.

Bojan Krajnc

TA VRAŽJA KONOPLJA

MINISTER, KI SI JE ZROLAL SVOJO PRVO POHVALO

Čeprav nisem ravno s sklerozen, ne vem točno, kdaj se je gospod Igor Bavčar na teh straneh nazadnje pojavil s svetovniškim sijem. Bo pa že dolgo tega, sklepam. No, brez godrnjanja, lepo prosim. Ni nam še začel groziti z dejanji takšnih razsežnosti, da bi mu na lepem pričeli solidar- nostno pod pritiskom lizati tisto goro masla z glave. To ne. Pa tudi Kočevske Reke nam ni zrihtal, tako kot svojemu nezadanjemu neodvis- niku, po Demokraciji imenovanem. Sploh ne. In ko takole tehtam sicer težkega človeka, si mislim, če bi v takem trenutku slučajno zašel na Kersnikovo 4 in bi ga srečal na stopnicah, kaj bi človek božji rekel samemu ministru glede na to, da bi se zaradi širine njegovega značaja po vsej verjetnosti morala fizično oplaziti in to na ne ravno ozkem stopnišču. Bi mu rekel, da naj malo bolj popazi, kaj mu njegovi podrejeni počnejo za hrbtom. Ah ne, še bolj debelo bi me pogledal. Sploh pa - ne pišem na stopnicah, da me ne bi kdo

resno jemal pri zgoraj navedem trenutku in mi pripravil lekcijo o prislovu časa. Ker čas je nenazadnje zelo pokvarljiva roba. Enkrat je za Demos, drugič za Demone. Zdaj, ko očitno prvemu pada namišljeni rating, se njegovi apostoli na položajih - zase in za svojo frakcijo znotraj umetnega raja - poslužujejo recepta: tudi malenkosti naredijo življenje privlačnejše. In lahka droga, naj mi stara mama oprost, to naredi.

Igor Bavčar bo tako prišel v domače kriminalis- tične anale kot prvi minister, ki je javno priznal, da si je njega dni zrolal marihuano. In če je pravi policaj, si bo to zavoljo čiste vesti in nekaj točk več med ljudstvom dal zapisati tudi v svojo kar- toteko na udbi. Resda marihuane verjetno ni razpečaval, da bi ga doletela tako kruta katarza, res pa je tudi, da marsikdo, ki ga je policija še pod starim režimom prijela zaradi enega jointa, tudi ni bil diler. Pa je še vseeno etiketiran kot škodljiv element.

In gospod Bavčar naj bi te užitke legaliziral zaradi lažje kontrole prometa in to z opojnimi travami itd. Da bo država hitreje kasirala in trpela zapore zaradi prometnih prekrškov. Legalizacija lahke droge bo tako rečeno na WC-ju, od koder bodo nato malčki lebdele v učilnico in prepevali tisto: kaj nam pa morejo...

Če me intuicija ne vara, vsa stvar le ne bo šla tako spolzko v ustavo in še bolj brezčutno romala iz Kazenskega zakonika. 245. in 246. člen KZ Slovenije, ki kot kaznivo dejanje pojmujeta promet z mamili oz. omogočanje uživanja mamil, bosta verjetno deležna kakšnih lepotnih poprav- kov v obliki podčlenov. Toda, ljubi lahkogeraši, do tega ne bo prišlo že jutri, niti čez mesec dni ne. Ali pa morda le v doglednem času, ko bo spričo razmer, ki se obetajo deželi na senčni strani nasada konoplje, le treba zdrogirati folk, da bo sploh verjel nekemu in v nekakšno prihodnost.

In ker predvidevam, da gospod minister tudi to slutni, bi mu ob morebitnem srečanju na stopnicah le morda namignil tisto o početju njegovih podrejenih njemu za hrbtom. Komandosi namreč z veliko volje pospešeno negirajo Bavčarjevo apologijo. Uničujejo nasade indijske konoplje.

Pa si ga zrolej, če moreš.

Bojan Krajnc

ŠTUDENSKI CENTER ali PONOVRNO PRISILNA UPRAVA

Zgodovina se ponavlja, neuspelemu bojkotu sledi prisilna uprava.

In nič se ne bo spremenilo. Če leti en direktor, to še ne pomeni, da se bo v samem sistemu kaj premaknilo. Čez štiri leta bo ponovno bojkot in potem zopet... No, pa da ne bomo samo jamrali, upravni odbor prisilne uprave, v katerem bo, med drugimi, tudi predstavnik študentov, ima v svojem programu tudi gradnjo 14. stolpiča. Mogoče pa ga bomo celo dočakali.

Mimogrede, cena nočitve v študentskem centru je 140 din, torej 20 mark, najdražji "youth hostel" v Evropi. Dijaški domovi so dosti cenejši, samo v informacijo...

HOPLA

ŠTUDENSKI PARLAMENT JE ZOPET ZASEDAL

Zasedanje je bilo zopet kratko in jedrnat. Temeljito so pregledali predlog finančnega načrta, pooblastili so predsedstvo naj v skladu z novimi pravili opravi reorganizacijo, prav tako naj predsedstvo sproži postopek za pripravo novega znaka organizacije, statutarna komisija pa mora pripraviti vse potrebne akte. That was all.

HOPLA

PRVA ZAPRTA SEJA PREDSEDSTVA ali GOVORI SE, DA JE BILO HUDO

Pošteno so se vsi spotili, uspehi pa bodo že kmalu vidni, saj smo se dokopali do informacije, da bo ponovno ustanovljen sklad za izplačilo študentskih honorarjev, ki morajo, po novem, biti izplačani v osmih dneh. Super, a ne? Delavke študentskega servisa pa bodo od sedaj še bolj pridno delale, saj so jim odobrili več cekinčkov...

PRVI HYDE PARK V LJUBLJANI ali ŠKODA, DA JE BIL TAKO SLABO VODEN, KER BI BIL DRUGAČE LAHKO USPEŠNEJŠI

In kaj smo tam slišali?

Bivša in zelo uspešna ravnateljica idrijske gimnazije nam je povedala celo štorijo o ukrajenih matematičnih nalogah. Srednješolec se je obregnil ob nova pravila, ki dijakom nalagajo razredne izpite, če ne opravijo popravni izpitov. Pod okrožnico, v kateri je bilo to zapisano se je podpisal Peter Vencelj, novi šolski minister. Mogoče sem se prehitro navduševal nad njim, ali pa se še ne znajde. No, minister Vencelj, še je čas, da dokažete, da se o vas nismo motili!

Največ je bilo seveda govora o sprejemnih izpiti, ki so v bistvu nepotrebni, saj so jih razpisali zaradi nekaj učencev več. Tega novemu ministru res ne bi bilo treba...

Najpomembnejša novica izrečena na Hyde parku je bila seveda ta, da nova vlada res krči finance za šolstvo. Letos bomo dobili samo 95% lanskih sredstev, pa še teh je bilo lani premalo...

HOPLA

UNIVERZITETNI SVET

2. JULIJA 1990

DNEVNI RED:

.....ZAKON O UNIVERZI

.....PREDLOG NOVEGA

PRAVILNIKA ZA

IMENOVANJE

VISOKOŠOLSKIH

PROFESORJEV.....torej

same zanimive zadeve na dnevnem redu sveta v času počitnic

HOPLA

IN ANTE PRIMA - PRVIČ SREDNJEŠOLSKI KOTIČEK V HOPLA ALI

PARLEZ VOUS FRANCAIS

Šole je konec, vendar pa se za vse srednješolce problemi še niso končali. Mnoge čakajo popravni izpiti, ki so jih nekateri dobili zaradi neznanja, nekateri pa tudi zaradi nepravilnega ocenjevanja. Tako ocenjevanje se, na žalost, izvaja na večini šol, na ljubljanski Srednji družboslovni šoli pa se je ob koncu leta s tem v zvezi zgodil celo neke vrste škandal.

Dijaki so se še dalj časa pritoževali zaradi neupoštevanja pravilnikov in nepravičnega ocenjevanja profesorice francoščine, Jasne Neubauer, dali celo (vsaj) dve pisni pritožbi na Zavod za šolstvo, vendar tako dijaki kot tudi ravnatelj šole niso mogli ukreniti ničesar. Zadeva je postala vedno hujša. Zato so se v petek, 8. junija, zbrali dijaki iz vseh razredov in povabili ravnatelja ter seveda prof. Neubauer na razgovor. Pritožbe so letele ena čez drugo. Neubauerjeva pa se takrat za to ni zmenila. Še več. Rekla je, da se z dijaki na tak način ne bo pogovarjala in zapustila razred. Dijaki so se z ravnateljem dogovorili, da se z njo pogovori on, sami pa so pripravili pisno pritožbo. Do konca je ostalo še nekaj dni in v tem času je bila prof. Neubauerjeva pri pouku dosti bolj tolerantna kot vsa leta prej.

Dober teden po tem smo hoteli dobiti izjavi ravnatelja in prof. Neubauerjeve. Profesorice ni bilo, ravnatelj pa ni imel časa. Menil je, da je ta zadeva že zastarela in da se je tako in tako že vse uredilo. Rekel je, da bi o tem največ lahko povedali učenci sami, ki pa jih, na žalost, na šoli ni več.

Kljub začetku počitnic smo nekaj učencev vseeno našli. Povedali so, da je bila zadeva zelo zoprna, boleča, da pa bi jo radi čim prej pozabili. Posebne izjave niso hoteli dati, saj so menili, da bi za šolo to bila sramota.

Verjetno zveni smešno, da dijaki požrejo vse, samo da ne bi omadeževali imena šole. Pridno so se zadovoljili s »spremembo« profesorice in upajmo, da jih ta jeseni ne bo razočarala. Do tedaj pa se delajmo Francoze in verjemimo stari modrosti, da volk dlako menja, čudi pa ne...

Zoltan in Alenka

ŠTUDENTSKI CENTER SPET KRVAVI

MIKLAVC, BYE, BYE

»Stojim na podirajoči škarp, nad katero si je kdo ve kdaj in kdo ve kateri kmetič poravnal njivico. Zdaj jo zarašča grmovje...«

Zavod Študentski domovi so bili ustanovljeni leta 1969, kot študentski center pa je zaživel 21. 2. 1978. Je organizacija posebnega družbenega pomena. Ustanovila sta jo Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani in UK ZSMS (predhodnica Študentske organizacije). Od svojega rojstva do danes se je ubadala s težavami. Poskušala je reševati probleme, toda nekateri so ostali nerešeni do danes. Pred štirimi leti je bil uveden ukrep družbenega varstva. Po končanem ukrepu je na mesto direktorja stopil Matjaž Miklavc. Mislite, da je bil nov direktor rešitev? Ne, zopet se je začelo. Študentje smo ostali na eni strani, na drugi pa vodstvo. Že decembra 1988. leta so študentje očitali direktorju kršitve delovnih pooblastil in mu izrekli nezaupnico. Študentje so se obrnili na družbenega pravobranilca samoupravljanja. Ugotovitve študentov o nepravilnosti v poslovanju ŠC in delovanju njegovega vodstva so bile potrjene. Družbeni pravobranilec samoupravljanja je podal predlog Svetu ŠC o razrešitvi direktorja. Na seji Sveta ŠC (15. 12. 1988) je pri glasovanju delegacija delavcev blokirala začetek postopka za razrešitev direktorja. Njivico pa je še naprej oral gospod Matjaž Miklavc. Študentje so morali zopet skloniti glave in molčati. Vodstvo je še naprej delovalo po liniji najmanjšega odpora.

Meseca marca 1990 so študentje zopet povzdignili glas. Niso priznali pretiranega povišanja cen in zopet se je odprla stara rana. Menili so, da povišanje cene ni pravno in ekonomsko legitimno. Zakaj vendar bi morali zopet študentje plačati slabo poslovanje ŠC? Oprijeli so se rešilne bilke in se obrnili na Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo (RK ZVITK). Formirala se je komisija za ugotovitev dejanskega stanja v ŠC.

17. 5. 1990 je na seji Sveta ŠC direktor Miklavc predložil navzočim »poročilo« te komisije in po sklepu delegatske konference (DK) je študentska delegacija v Svetu centra sprejela povišanje cene bivanja. Komisija je svoje delo zaključila šele 28. 5. 1990 in posredovala poročilo DK. Postavilo se je vprašanje, kako je direktor prišel do poročila, ko pa delo še ni bilo končano. Direktor je razpolagal le z delovnim osnutkom poročila, ki ga je sestavil predsednik komisije, Zoran Bizjak. Kljub temu pa se je navedeno poročilo uporabljalo na uradni seji Sveta ŠC. Pri tem ni nepomembno, da so bili določeni predlogi komisije o načinu določanja cen višine stanarin na seji sveta centra zamolčani.

Stanovalci doma FSPN so stopili v boj. V Študentskem naselju so zbirali preko 220 podpisov peticije (objavljena v Tribuni, 11. 6. 1990) DK je sklicala izredno sejo (28. 5. 1990) zahtevala sklic izredne seje Sveta centra in ponovno glasovanje o ceni, saj je bila delegacija študentov zmanipulirana. Kako bi si morali sploh misliti, da je direktor sposoben takega dejanja. Mlad človek je po naravi zaupljiv. Ne verjame v popolno pokvarjenost, ne pozna še razredne strasti. Življenje ga še ni naučilo preudarnosti, zato

ga tudi ni zastripilo z opreznostjo, ki meji kdove kje in kdove kdaj na strahopetnost. Prav zato tudi DK ni zahtevala odstopa predstavnikov študentov v Svetu centra. Poslala jih je na izredno sejo Sveta centra ter jih pooblastila, naj odstopijo, če ne bo prišlo do ponovnega glasovanja o povišanju stanarin.

Ponovno glasovanje na Svetu centra je preprečila delegacija delavcev. Po odstopu študentov iz Sveta Centra upravljanje v

Študentskem centru ni več možno. Metode direktorja Miklavca so že ves čas njegovega delovanja vnašale zmedo v delovanju organov ŠC. Napravil je več kršitev svojih pooblastil: - vseljevanje študentov z njegovim nalogo brez ustrezne odločbe, za katere po statutu ŠC nima pooblastil;

- predčasno pošiljanje opominov porokom in sicer tistim študentom, ki naj bi sodelovali pri bojkotu;

- zavajanje študentske delegacije z nedokončanin in neuradnim poročilom komisije.

O razmerah v ŠC smo študentje obvestili Družbenega pravobranilca samoupravljanja, skupščino in mandatarja IS Ljubljana Vič-Rudnik in Univerzo v Ljubljani. Tudi Študentska organizacija spremlja razmere v Študentskem centru, ter podpira študente pri njihovih zahtevah. Študentje smo predlagali rešitev v ukrepu družbenega varstva. Občinski komite za družbene dejavnosti skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik je na osnovi ugotovitve stanja v ŠC podal IS skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik pobudo predloga za uvedbo ukrepa družbenega varstva v DO ŠC Ljubljana. IS je na svoji prvi seji sklenil, da predlog sklepa o uvedbi začasnega ukrepa posreduje delegatom Skupščine občine v obravnavo in sprejem.

V predlogu sklepa je najbolj sporna druga točka, ki govori o sestavi začasnega organa. Študentje smo mnenja, da bi morali kot člani začasnega organa sodelovati tudi predstavniki študentov.

O razrešitvi direktorja Miklavca niso sprejeli nobenega sklepa. Bili so mnenja, da smo študentje podali premalo argumentov za njegovo razrešitev. Direktor Miklavc pa je dodal, ako bi sam čutil, da je storil kakršenkoli prekršek, bi prostovoljno odstopil. Če bi s svojo izjavo gospod Miklavc resno mislil, bi odstopil že takrat, ko je družbeni pravobranilec ugotovil kršitve pooblastil, ne pa zaradi nasprotij med stališči delavcev in študentov, ki jo je v pisni obliki podala več kot tretjina stanovalcev Študentskega centra.

Družba se je očitno odločila porezati krila študentom, saj je namesto z ukrepom proti vzroku »poslovnega organa« nastopila proti posledicam »suspens delavcev in študentov«.

Na koncu pa vseeno upajmo, da se bo našel kdo, ki bo to grmičevje posekal, da bo zopet posijalo sonce na našo njivico.

USODE MLADIH RAZISKOVALCEV

Živijo!

Potegnite z nami in nam kot sotrpini pomagajte v naši borbi za osebne dohodke, ki nam jih na oddelku za kemijo nezakonito jemljejo. Pritožbo smo poslali prof. Mačku (Matijinemu sinu, seveda), ki pa je ne upošteva, prav tako Marko Zupan ne, ki je prorektor in vodi finance na Kemiji tako, da nam daje manj denarja, kot ga dobi od Izobraževalne skupnosti. Sedaj dobivamo več kot 2000 din manj od mladih raziskovalcev na Inštitutu Jožef Štefan ali Inštitutu Boris Kidrič, in to vsak mesec. Kam gre denar? Maček in Šket (Mačkov pomočnik za znanstveno delo) se izgovarjata, da bi imeli mladi raziskovalci

previsoke plače. Ta dopis smo poslali tudi na Raziskovalno skupnost in tajnik Venceslav Kavčič je obljubil, da bo dobil odgovor a do danes ni še ničesar naredil. Zvedeli smo, da je istočasno na treh delovnih mestih, na Inštitutu Boris Kidrič, Raziskovalni skupnosti in profesor na Kemiji. Poznamo kolege na drugih fakultetah, ki imajo večje plače, delajo pa za magisterij nič, ker delajo za profesorja, ki od projekta dobi denar, njim pa ne da nič. Isto delata na Kemiji prorektor Zupan in Šket, ki delata za industrijo in mladi raziskovalci pri njih dolgo časa ne morejo napraviti magisterija. Sploh se obnašajo do nas nesramno in če kdo kaj vpraša, vpijejo in grozijo. Pa še norca se delajo in govorijo, da ima nek mlad raziskovalec avto, s katerim se vozi v službo in da zato ne rabi denarja. To seveda ni res. Na Kemiji so vsi ti funkcionarji mafija, ki vlada in dela, kar hoče. Dobro bi bilo napisati dopis v Tribuno in opisati neznosne razmere na Kemiji in drugih faksih. Imen študentov ne navajajte, ker bomo takoj gnani na zališanje. To ni štos! Žal je resnica.

Se vidimo v Tribuni!

Mladi raziskovalec

Zadeva: Pritožba na izračunane bruto osebne dohodke za obdobje od januarja 1989 do februarja 1990 za mlade raziskovalce.

Mladi raziskovalci ugotavljamo, da je v preteklem letu 1989 prišlo do nepravilnosti pri izračunavanju za naše bruto OD-je, kajti natančna analiza podatkov in informacij s strani »RK za raziskovalno dejavnost in tehnologijo« (v nadaljevanju RKR) in našega računovodstva je pokazala znatno razliko med bruto OD-jem, ki je določen s finančnim predračunom RKR za leto 1989 (podpisan 15.1. 1990 priloga številka 1) in dejansko dobljenim bruto OD-jem:

1.) Kot je razvidno iz priloge št. 2, je bruto OD za leto 1989 znašal 36,5% za raziskovalce do magisterija in 40,7% za raziskovalce do doktorata. Če upoštevamo število mladih raziskovalcev do magisterija in doktorata, pa višino bruto OD znaša po naslednjem izračunu:

A.....št. mladih raziskovalcev do magisterija = 41

B.....št. mladih raziskovalcev do doktorata = 7

C = A + B = 48

povp. bruto OD = $(A/C) * 36,5\% + (B/C) * 40,7\% = 37\%$

(Izračun je povprečen zaradi neupoštevanja fluktuacije kadra in razlikovanja cenovnih razredov). Preprost izračun nam navrže razliko bruto OD za preteklo leto na posameznega raziskovalca cca.

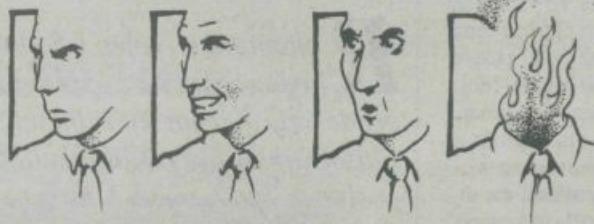
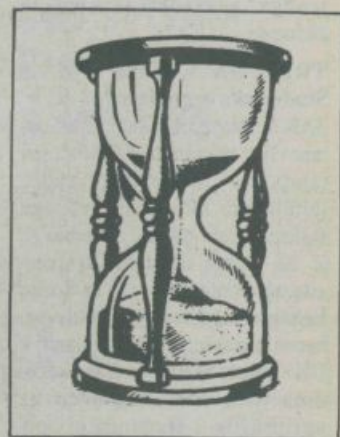
4.000,00 kon. din (seveda pa vrednost ni revalorizirana!), ali drugače 200.000,00 kon. din na celotno število mladih raziskovalcev na VTOZD.

2.) Ugotavljamo tudi, da je zaradi nižje določenega bruto OD-ja za mesec november (ta je znašal 32,6% za raziskovalce do magisterija in 35,9% za raziskovalce do doktorata) in zaradi »novega finančnega poslovanja s 1.1.1990« postala razlika med bruto OD-jem določenim po finančnem planu RKR in dejanskim bruto OD-jem še občutnejša. Nakazila RKR za mesec januar 1990 na posameznega raziskovalca so znašala 26.735,00 kon. din več kot za mesec december, pri tem pa je bil dobljen bruto OD za januar 1990 le 30,7% za raziskovalce do magisterija in 37,9% za raziskovalce do doktorata. Povsem enostavno sklepanje nas privede do tega, da je za mesece po novembru razlika bruto OD-jev na posameznega raziskovalca še

večja in vsota razlik bruto OD-jev posameznih raziskovalcev ogromna.

3.) Zahtevamo pojasnilo nastale razlike opisane v točki 1.) in 2.) ter takojšnjo izravnavo.

FNT VTOZD kemija in kem. tehnologija
Stožisti katedre za organsko kemijo
(mladi raziskovalci)

TRIBUNA: Kakšen je tvoj program, s katerim si prišel v Skupščino?

JAKA: V svojem predvolilnem programu sem si postavil naslednje naloge:

- priznati naš študij kot delo - študijska leta všteti v delovno dobo;

- priznati naše diplome v tujini;
- omogočiti vsem študentom človeka vredno življenje - štipendij za vse študente, zagotoviti vsem študentom možnost bivanja v študentskih domovih ali podnajemniških stanovanjih pod (za študente) ugodnimi pogoji...

- sprejeti tak Zakon o Univerzi, ki bo omogočal višjo kvaliteto študija na vseh ravneh, možnost svobodne izbire predmetov na vseh smereh študija, kvalitetne predavatelje, ohranitev vsaj sedanje študentske moči pri odločanju na Univerzi;

- politično neodvisnost Univerze - spreminjanje sistema, v katerem je izobraževanje »pastorek«, znanost pa »služkinja« politike, se pravi dezideologizacija študija in izobraževanje nasploh;

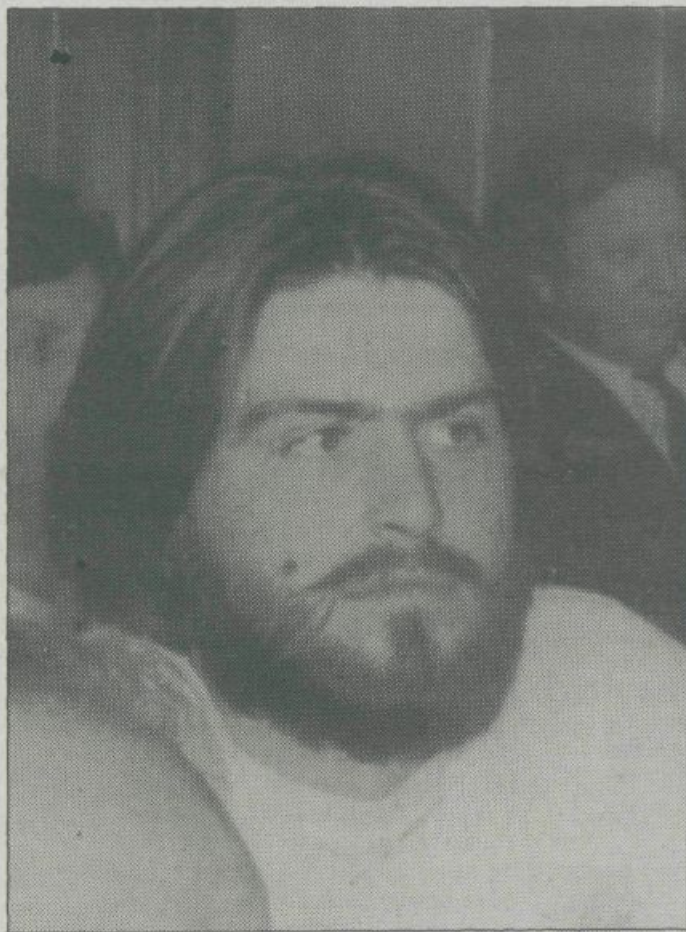
- finančno neodvisnost Univerze - zagotoviti stalne in stabilne vire financiranja samo za Univerzo, seveda s povečanjem deleža družbenega dohodka, namenjenega za izobraževanje in znanost.

TRIBUNA: Kako je s študentsko organizacijo?

JAKA: Novembra lani je bil ustanovljen iniciativni odbor za ustanovitev študentske zveze ljubljanske Univerze, katerega sklicatelj sem bil jaz. Odzvalo se je 35 članic nekdanje Univerzitetne konference in Teološke fakultete kot zunanje sodelavca, ker se takrat še ni mogla včlaniti v UK. Takrat je bil izvoljen koordinacijski svet, zadolžen za »pripravo« študentske organizacije. Delo je potekalo šest mesecev. 15. 5., ko sem prisostvoval ustanovnemu zboru študentske organizacije, pa sem dobil občutek, da se ne misli nadaljevati s tistim, s čimer smo mi začeli, ampak da se bodo zadeve zopet zapletle okoli statusa. Moje mnenje je, da je statut že napisan, da je šel skozi javno razpravo in je zato dovolj argumentirano sestavljen ter da je upošteval vse iniciative, ki so prišle od zunaj. Menim, da je nesmiselno, da se ti

INTERVJU:

ROMAN JAKIČ - JAKA

Roman Jakič, rojen 1.5.1967, je študent 4. letnika pedagogike in sociologije na FF. Je študent - prodekan, delegat koordinacijskega odbora srečanj filozofskih in filoloških fakultet Jugoslavije (KOS-a), poslanec ljubljanske Univerze v Skupščini RS, oče 16-mesečnega sina (Gal).

novi poslanci oz. komisije znova ukvarjajo z že oblikovanim statutom. Nujno in potrebno je predvsem začeti delati na programu nove študentske organizacije, kajti le dober program oz. njegova vsebina lahko pritegne študente k novi študentski organizaciji, se pravi, potrebno je storiti vse, da se študent z njo identificira.

TRIBUNA: Kako je z UK-jem?

JAKA: UK-ja ni več. Formalno ga ni več od 5.5., ko mu je potekel šestmesečni rok za ukinitve te stare družbenopolitične organizacije, ki je imela kaj malo opraviti s študentsko problematiko. Neformalno pa UK-ja ni že leto dni, odkar so študentje ljubljanske Univerze spoznali, da organizacija, taka, kot je, ne zastopa njih samih in se z njo niso mogli več identificirati. Krivda takega stanja bi se najbrž lahko iskala znotraj predsedstva UK, ki je vodila politiko brez poslušanja stanovske zadeve našega življenja. Seveda je treba omeniti, da so nekateri člani predsedstva vseeno veliko delali tudi na teh stvareh, predvsem projekt izgradnje novega študentskega bloka v Rožni dolini, ki sta ga vodila Neva Česnik in Aleks Pečnik, ter Zakon o Univerzi, ki ga je vodila Sergeja Šorli. Vse ostale aktivnosti predsedstva pa so šle v smeri politične angažiranosti, za katere pa najbrž (če bi vprašali študente) ne bi našli podpore. Gre predvsem za dejavnost okoli promoviranja in sodelovanja predsedstva z današnjo oblastjo (DEMOS) in v ta namen organizirano okroglo mizo v CD »Odcepitev Slovenije«, ki je bila plačana iz denarja, pridobljenega z delom študentov preko študentskega servisa. Vse ostale aktivnosti, s katerimi se ne strinjam in za katere bo najbrž moral odgovarjati nekdanji predsednik Gorazd Drevenšek ter člani predsedstva, pa so bile objavljene v prejšnji številki Tribune. Mislim, da pod naslovom »Zakaj je Gorazd ostal sam«.

TRIBUNA: Povej mi kaj o Bojkotu SLO in DS na FF...

JAKA: Komisija za študijsko in znanstveno-raziskovalno delo je na svoji seji 9.5. razpravljala o izvajanju predmeta SLO in DS in potem dala na glasovanje v fakultetni svet 17.5. ter sprejela tri

sklepe: da na naši fakulteti frekvenca iz predavanj SLO in DS ni pogoj za testiranje indeksa in vpis v višji letnik, izpit iz SLO in DS ni pogoj za vpis v višji letnik in pridobitev diplome, in zadnje, da fakulteta pošlje dopis Univerzi Edvarda Kardelja, komiteju za vzgojo in izobraževanje, ter telesno kulturo in Predsedstvu RS sporočilo, da na FF v Ljubljani od študijskega leta 90/91 dalje ne bo predmeta SLO in DS. Kar se pa tiče ostalih fakultet na Univerzi, je na ustanovnem sestanku nove študentske organizacije prišla pobuda za poziv javnosti, da se opredeli do tega predmeta, ki se izvaja na fakultetah. Dogovor je bil, da se s tem v javnost ne gre, ker so študentske organizacije dovolj močne znotraj fakultet, da lahko o tem vprašanju odločajo in da storijo podobno, kot smo storili mi, se pravi, da sami znotraj fakultet ukinejo ta predmet. Javnost je tako in tako seznanjena s tem problemom in odzivi kažejo, da ta predmet ne sodi v učni program, ker je v bistvu vsiljen od zunaj in na srednjih šolah ter fakultetah nima kaj iskati.

Ideja o bojkotu se ni porodila letos, ko so jo artikulirali študentje prvih letnikov. O tem se razpravlja že, odkar predmet obstaja. Na FF pa je akcija bojkota potekala že pred dvema leti. Nekako leta 87/88 je prišlo do bojkota, kjer pa je bil učinek samo ta, da so profesorji bojkotirali nas in niso predavali, ostale pa so obveznosti in edino, kar smo dosegli, je bilo to, da izpit ni bil več pogoj za vpis v drugi letnik, ampak do diplome. To je

bilo takrat edino, kar smo lahko dosegli, zdaj pa mislim, da je teh problemov, kar se tiče naše fakultete, konec.

TRIBUNA: Omenjal si KOS. Pred kratkim je bilo nekaj takega tu, v Ljubljani...

JAKA: Kar se tiče koordinacijskega odbora srečanj, moram povedati, da je pri nas tradicija srečanj zelo dolga. Naša srečanja nimajo nobene povezave s politiko, tako da nam je uspelo tradicijo obdržati kljub vsem dogajanjem v YU. Ta srečanja temeljijo zgolj na strokovnosti, in mislim, da je ohranitev takih srečanj zelo pozitivna. Poleg tega je lansko leto na enem od takih srečanj na Ohridu prišla s strani ljubljanske in zagrebške FF, potem pa še ostalih, iniciativa, da se formira Zveza študentov filozofskih in filoloških fakultet Jugoslavije (SSFFF YU), ki bi jo registrirali in bi bila naslednica tiste študentske zveze, ki je bila v sedemdesetih nasilno ukinjena. Vedno se namreč govori samo o tem, da je na področju Jugoslavije obstajala le študentska zveza vseh študentov, se pa pozablja, da je bila zelo pomembna vez filozofskih fakultet Ljubljana - Zagreb - Beograd. Statut zveze je že napisan in gre samo še v zadnjo javno razpravo. Na zadnjem sestanku, ki je potekal 11. in 12. 5. pri nas, smo določili datum uradne ustanovitve organizacije in sicer 8. in 9. novembra 1990 v Beogradu.

TRIBUNA: S kom sodeluješ, kdo ti pomaga pri delu?

JAKA: Kot je znano, je študentska organizacija na FF zelo močna. Predsedstvo in študenti, ki so znotraj te organizacije, so zelo aktivni, ter nam zaradi tega uspeva uresničevati projekte, ki so zrasli na našem zelniku. Najprej bi omenil Danila Gorjupa, bivšega predsednika OO ZSMS, potem je tu naš finančni minister, Martin Fišer, ki je formalno še vedno predsednik študentske organizacije FF, potem pa še: Jernej Videtič, Maksimiljan Modic- Max, Radojka Manfreda, Jelka Samec-Miha, Aleš Kordiš, Primož Vitez, Egist Zagoričnik-Maček, ostali člani fakultetnega sveta, ter naši študentje, ki prihajajo v našo študentsko sobo in nam dajejo razne pobude, ki jih upoštevamo in potem uporabimo znotraj FF ali tudi navzven. Lahko bi rekel, da naša dejavnost ni samo vplivanje na študijsko problematiko, skušamo razbremeniti študente tudi njihovih študijskih in privatnih problemov. V ta namen imamo vsak dan odprto svojo klubsko sobo K 16, ki je med študenti dovolj znana, ker prireja odzivne glasbene večere. Čez dan pa K 16 ponuja študentom mirno domače vzdušje ob dobri kapljici in odlični glasbeni ter video ponudbi. Siva eminenca tega kluba pa je Max Modic.

E.Z.

RADIO GLAS LJUBLJANE

OB SELITVI OBIČAJNO TELEFONSKO ŠTEVILKO SPOROČIMO SVOJIM PRIJATELJEM. NAŠI POSLUŠALCI IN POSLOVNI PARTNERJI TO SO! ZATO JIH OBVEŠČAMO, DA NAS LAHKO POKLIČEJO NA ŠTEVILKE:

325-967 (novinarji)

325-496 (tajništvo)

328-944 in 328-954 (studio - program)

325-494 in 216-296 (enota Trženje - EPP)

226-532 (redakcija vizualnega informiranja - Gregorčičeva 5)

223-538

telefax: 324-341

VSAK DAN, VSAK HIP, VSEH 24 UR PA SMO Z VAMI NA FREKVENCAH

102,4 IN 100,2 MHz

radio GLAS Ljubljane

SEJA ŠTUDENTSKEGA PARLAMENTA

Prve redne seje Študentskega parlamenta se je udeležilo osemnajst poslancev, kar je zadostovalo za normalno sejanje. Med ustanovno in prvo sejo so volitve izvedli še na ALU in AGRFT, tako da ima Študentski parlament skupno trideset poslancev. Tam, kjer volitev še ni bilo, bodo animirali študente na fakultetah, tako da bo lahko parlament jeseni v polni zasedbi.

Predsednik parlamenta in hkrati tudi začasni predsednik predsedstva Študentske organizacije Univerze v Ljubljani (ŠOU), **Andrej Poznič**, je na začetku poročal o delu predsedstva med sejama, ki se je seznanilo z oblikami dela ŠOU, sodelovalo pri reševanju študentskih stanarin, pospeševalo priprave za izgradnjo bloka v Rožni dolini in navezovalo stike z Univerzo v zvezi z Zakonom o Univerzi in predmetom SLO in DS.

Po kratki razpravi so poslanci sprejeli **Pravila ŠOU**, ki bodo v veljavi do sprejetja novega Statuta. Na seji so predstavili tudi **Predlog Statuta ŠOU**, ki bo v javni razpravi štiri mesece, med katero bodo na fakultetah in v medijih skušali dobiti čim več tehničnih pripomb.

Najpomembnejša točka dnevnega reda je bil **Finančni načrt ŠOU** za leto 1990, ki ga je predstavil **Tone Bricman**, vodja Delovne skupnosti ŠOU. Že prej, ob razpravi o Pravilih, so poslanci »preimenovali« funkcijo vodje DS v direktorja. Tone Bricman je ob tem ponudil tudi odstop s položaja, ker je čutil moralno obvezo pridobiti zaupanje parlamenta. Kasneje glasovanja o zaupnici Bricmanu ni bilo.

Peter Klepec z **Radia Študent**, ki je bil poročevalec s seje, je poudaril, da na seji ne bi sprejemali finančnega načrta, ker niso prisotni pristojni z **Radia Študent**, **Tribune** in drugih dejavnosti na ŠOU (KRT, ČKZ, APZ...). Po krajši razpravi so študentski parlamentarci sprejeli sklep, da se bo o usodi

finančnega načrta odločalo na prihodnji seji predsedstva, na katero so povabljeni vsi poslanci in predstavniki dejavnosti. Ker je več poslancev dejalo, da dejavnosti ŠOU ne pozna toliko, da bi o njihovi »usodi« odločalo s čisto vestjo, bodo v septembru organizirali »študijske dneve«, na katerih se bodo poslanci in predstavniki spoznali med seboj.

V nadaljevanju seje so izvolili **Nadzorno skupino**, ki bo nadzirala delovanje (predvsem finančno) ŠOU. V njej so Marko Kušar (predsednik), Romana Naglič in Peter Žurej (člana). Poslanci so izvolili tudi dva predstavnika ŠOU v **Študentski organizaciji Alpe-Adria**. To sta Jelka Samec in Gorazd Jančar.

Na koncu je parlament sprejel še šest sklepov, ki naj bi omogočili normalno delovanje v prehodnem (poletnem) obdobju:

- parlament je pooblastil predsedstvo, da lahko začne urejevati odnose znotraj ŠOU v skladu z začasnim pravilnikom; poudarek je na jasnosti in korektnosti odnosov;

- predsedstvo bo do sprejetja novega Statuta ostalo v isti zasedbi;

- parlament je dal mandat Statutarni komisiji (pet članov) za pripravo vseh potrebnih aktov za nemoteno poslovanje;

- predsedstvo bo poskrbelo za nov grafični znak, ki ga bo jeseni sprejel parlament;

- parlament je pooblastil predsedstvo za sprejem Finančnega načrta za letošnje poslovno leto, seveda ob predhodnem posvetu s poslanci;

- vsak poslanec dobi polovico dnevnice za zasedanje; s tem želijo motivirati poslance.

Branko Čakarmiš

STALINISTIČNA REVOLUCIJA NA SLOVENSKEM

Kot ste lahko opazili, je naš feljton »Stalinistična revolucija na Slovenskem« dočakal svoj konec že pred mesecem dni. Manjkalo pa nam je prav konec poglavja, ki smo se ga odločili objaviti, in trajalo je nekaj časa, da smo se dokopali do manjkajočega dela. Torej, predstavljamo vam izgubljeni konec poglavja. Upamo, da vam je bilo branje feljtona v poduk in zabavo.

Pa lep pozdrav!

Uredništvo TRIBUNE

15. oktobra 1943 je prišel k njim komisar Pirkovič-Čort, znan že iz kočevskih zaporov, z njim pa še Mršek z Rakeka in Marko Vrhunc, sin predsednika Trboveljske premogovne družbe iz Ljubljane. Ti trije so sestavljali »sodno komisijo«. Jetnikov niso zaslišali, ampak Pirkovič je po že vnaprej pripravljenem spisku, s katerega je bral imena Vrhunc, klical posameznike. Vrhunc jih je potiskal v sosednjo sobo, od koder so jih strpali zvezane na rob treh velikih kraških jam v Jelendolu, nedaleč od Grčaric, tako da so trupla padala v jame. Eden teh se je rešil (16). Seznam vseh umorjenih je ohranjen. Njihova imena si je skrivaj zapisoval v brevir župnik Turk (17), mnogi jetniki pa so svoja imena zapisovali na stene celic. Izkop

umorjenih je pokazal, da so samo iz ribiških zaporov partizani pobili »brez zaslišanja in brez ugotovitve krivde...329 Slovencev« (18). Pobitih je bilo pa še več ljudi tudi po okoliških vaseh.

Zadnjih 18 jetnikov iz kočevskega gradu so z žico zvezane prepeljali s tovornjaki v Grčarice in jih zaprli v porušeno župnišče (22 okt.). Tam so se ti srečali z drugimi, ki so jih partizani prignali tudi iz Ribnice. Čez dva dni so izbrali 21 izmed njih (med njimi so bili p. Grebenec, župnik Turk, dr. Blasko, Šiljanec, Pertot, dr. Graf, njegov brat), jih postavili na cesti ob zid ter zvezali z žico in vrvjo. Brez procesa so jih odpeljali v dolinico pri Grčaricah in jih tam postrelili.

Leta 1944 izkopana trupla so kazala sledove mučenja. P. Grebenec je imel po telesu vse polno ran, župnika Turka so bili pobili s kamenjem, njegova glava je bila docela razbita (19).

Zadnjih 54 jetnikov iz Grčaric so odpeljali v gozd na Medvedjeku. Tam so ti jetniki v delavskem bataljonu stradali, zboleli in umirali. Večino so partijci likvidirali, nekaj pa jih je prej ušlo k Nemcem.

Partijci so pobili čez 400 protikomunističnih borcev iz Grčaric in Turjaka, »računa pa se, da so ob italijanski kapitulaciji po Dolenjskem in Notranjskem komunisti pobili okoli 1000 svojih nasprotnikov« (20). »Ljudje, ki so prišli v Ljubljano, pripovedujejo o komunističnih zločinih na morišču pri Mozlju, kjer so nekatere žrtve celo križali!« (21) »Če se je rešilo izmed 758 jetnikov največ 50, je to zelo veliko.« (22) Režimski zgodovinar piše, da so

o usodi jetnikov odločali »VOS in terenski organi OF« (23).

Tudi v Novem mestu so partizani aretirali vrsto protikomunistov. Konec septembra je bilo zaprtih že 85 ljudi: 70 moških in 15 žensk. Prepeljali so jih v požgano graščino Brajtenau pri Prečni in jih zaprli v klet. Z njimi so grdo ravnali, pustili so jih stradati in prezebati v nesnagi; njihovim svojcem niso dovolili, da bi jim prinesli hrano (24). Čez dober teden so jih prepeljali v šolo v Birčno vas. 18 od njih, moških in žensk, so postrelili v smeri proti Novemu mestu.

Ko so se Novemu mestu bližali Nemci, so partizani izpustili 70 jetnikov, 25 pa so jih pobili v gozdu pri Padežu in njihova trupla zmetali gola v prepad. Med njimi je bil tudi profesor verouka, Kek, čeprav je prej Mikuž na novomeškem kapitulju proštu, njemu, duhovnikom in vsem drugim zagotovil amnestijo (25).

S tem je bilo konec druge etape stalinistične revolucije na Slovenskem.

(16) To je Slavko Zupančič. Njegovo pričevanje je v knjigi Taboriščni arhiv priča, 2. zv., Buenos Aires 1970, 253-276.

(17) Turkov brevir je kasneje našel kaplan Ivan Lavrih.

(18) Gl. Čb, 119

(19) Gl. Svoboda v razvalinah, Cleveland 1961, 136.

(20) Prav tam.

(21) Čb, 116.

(22) Prav tam, 121.

(23) NOV, 526.

(24) Gl. Ivan Dolenc, Moja rast, Buenos Aires 1973, 111.

(25) Gl. prav tam, 111-112. - Gl. tudi Čb, 129-135.

Na podlagi 3. člena Akta o ustanovitvi študentske organizacije Univerze v Ljubljani, sprejetega na seji parlamenta dne 15. 05. 1990, je Parlament Študentske organizacije Univerze v Ljubljani na seji dne sprejel naslednji predlog za

S T A T U T

ŠTUDENTSKE ORGANIZACIJE UNIVERZE V LJUBLJANI

I. UVOD

Na neposrednih in tajnih volitvah na Univerzi in Teološki fakulteti v Ljubljani so izvoljeni poslanci študentov na svoji prvi seji dne 15. 05. 1990 sprejeli Akt o ustanovitvi študentske organizacije Univerze v Ljubljani.

Študentska organizacija Univerze v Ljubljani (v nadaljnjem besedilu: ŠOU) je naslednica Skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov, ki se je leta 1974 ob združitvi Zveze študentov Slovenije in Zveze mladine Slovenije poimenovala v Univerzitetno organizacijo Zveze socialistične mladine Slovenije Ljubljana, ki je delovala do ustanovitve študentske organizacije.

II. TEMELJNA NAČELA

Študentska organizacija Univerze v Ljubljani je stanovska organizacija študentov Univerze v Ljubljani in študentov Teološke fakultete v Ljubljani, v katero se enakopravno združujejo študentje ne glede na družbeni položaj, starost, nacionalno pripadnost, jezik, raso, državljanstvo, spol, splošno usmerjenost, veroizpoved in politično prepričanje.

Aktivnosti ŠOU določajo študentje sami, skupine študentov in organi ŠOU. ŠOU je družbeno tako usmerjena in v tej usmeritvi toliko aktivna, kolikor to hočejo in morejo uveljaviti študenti sami. V ŠOU lahko vsak pobudnik prosto uveljavlja svoje zamisli in predloge.

ŠOU deluje javno in po takih pravilih, ki zagotavljajo demokratičnost delovanja.

III. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

ŠOU je skupnost študentov Univerze v Ljubljani in študentov Teološke fakultete v Ljubljani.

2. člen

Preko ŠOU študentje:

- na področju višje in visokošolskega izobraževanja:
 - sodelujejo pri odločanju o pogojih, oblikah in vsebinah študija;
 - sodelujejo pri odločanju o izbiri pedagoških delavcev ter vodstva Univerze;
 - pospešujejo raziskovalno dejavnost študentov;
 - soodločajo o drugih vprašanih, pomembnih za študente.
- Izvajajo programe obštudijskih dejavnosti študentov na vseh področjih ter ustvarjajo pogoje za delovanje drugih organizacij

oziroma drugih oblik združevanja študentov na Univerzi.

- Vplivajo na položaj študenta v družbi ter organizirano sodelujejo pri reševanju njegovih socialno-ekonomskih in drugih problemov.
- Izražajo in omogočajo javno izražati stališča študentov do družbenih problemov.

3. člen

ŠOU uresničuje svoje cilje tako, da:

- določa predstavnike študentov v organe drugih organizacij in skupnosti,
 - organizira javne razprave za oblikovanje stališč študentske organizacije kot osnove za delo predstavnikov študentov v organih upravljanja Univerze in državnih organih in organih upravljanja drugih organizacij in skupnosti,
 - izvaja programe mednarodnega sodelovanja študentov,
 - izvaja dejavnosti na področju kulture, tehnične kulture, telesne kulture in drugih področij interesnega delovanja študentov,
 - izvaja časopisno in založniško dejavnost ter zagotavlja pogoje za radiodifuzijsko dejavnost študentov,
 - posreduje zaposlitve študentom za opravljanje začasnih in občasnih del ter posreduje izplačila za opravljena dela,
 - opravlja dejavnosti za pospeševanje turizma študentov,
 - organizira javne in druge prireditve.
- Za uresničevanje svojih ciljev ŠOU ustanavlja gospodarske in druge organizacije.

4. člen

ŠOU je družbeno-pravna oseba s sedežem v Ljubljani, Kersnikova 4/1.

ŠOU ima svoj pečat, ki je okrogle oblike, premera...

IV. ČLANSTVO

5. člen

Člani ŠOU so študentke in študentje Univerze in Teološke fakultete v Ljubljani, ki imajo status rednega študenta.

Član ŠOU postane vsak, ki si pridobi status rednega študenta, članstvo mu preneha z izgubo tega statusa.

Član ŠOU je tudi tuj državljan, če izpolni pogoje iz prejšnjega odstavka tega člena.

6. člen

Član ŠOU ima pravico:

- sodelovati ali ne sodelovati v delu ŠOU;

- predlagati, voliti in biti voljen kot predstavnik študentov v organe ŠOU in organe drugih organizacij in skupnosti;
- da odstopi z voljene ali imenovane funkcije ali zaprosi za razrešitev;
- zahtevati pojasnila o delu organov in služb ŠOU ter predstavnikov študentov, ki jih imenuje ŠOU;
- javno širiti svoje mnenje o delu organov, organizacijskih oblik in služb ŠOU, nosilcev individualnih funkcij ter predstavnikov študentov, ki jih imenuje ŠOU;
- delovati mimo sistema in programa organizacijskih oblik ŠOU.

V. OBLIKE DELOVANJA

7. člen

Oblike delovanja ŠOU so študentske organizacije na oddelkih, fakultetah, akademijah, višjih in visokih šolah ter študentska društva in vse druge oblike povezovanja članov, ki to želijo.

8. člen

Študentsko organizacijo na oddelku, fakulteti, akademiji, višji ali visoki šoli sestavljajo vsi člani ŠOU, študentje te ustanove. Njen najvišji organ je zbor študentov, ki lahko v skladu s tem statutom sprejme pravilnik o organiziranosti in delovanju, s katerim opredeli organiziranost, oblike in metode dela.

V primeru, da študentska organizacija na fakulteti ne opredeli svoje organiziranosti, lahko skliče zbor študentov na tej fakulteti predsedstvo ŠOU.

9. člen

Društvo ali druga oblika povezovanja članov pridobi status organizacijske oblike ŠOU, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- njeni akti morajo biti usklajeni z določili tega statuta;
 - da ima več kot polovica članov društva in članov organov upravljanja društva status člana ŠOU;
 - da v svojem statutu določi, da v primeru prenehanja delovanja društva preide vse premoženje društva v last ŠOU ter da se ta določba statuta društva lahko spremeni le s predhodnim soglasjem ŠOU;
 - da v svojem statutu določi pooblaščenim organom ŠOU pravico do vpogleda v svoje delovanje in finančno materialno poslovanje ter da se ta določba statuta društva lahko spremeni le s predhodnim soglasjem ŠOU.
- Izpolnjevanje teh pogojev se preverja enkrat

letno na način, ki ga določi parlament ŠOU.

Parlament ŠOU lahko ne glede na pogoje iz prvega odstavka tega člena dodeli s svojim sklepom, vendar največ za čas do enega leta, društvu ali drugi obliki povezovanja članov ŠOU status organizacijske oblike ŠOU.

10. člen

ŠOU društvu ali drugi obliki povezovanja svojih članov, ki si pridobi status organizacijske oblike ŠOU, v skladu s svojimi možnostmi zagotavlja prostorske, finančne in druge pogoje za njegovo delovanje.

Organizacijska oblika ŠOU ima pravico:

- zahtevati pojasnilo o delu organov in služb ŠOU;
- sodelovati pri oblikovanju finančnega načrta ŠOU;
- dajati pobude parlamentu in drugim organom v ŠOU.

VI. REFERENDUM

11. člen

Na referendumu člani ŠOU izražajo svojo voljo o vprašanih, ki so predmet referenduma.

Referendum izvede predsedstvo ŠOU in sicer:

- po sklepu parlamenta ŠOU,
- na pobudo 1500 članov ŠOU, ki to svojo zahtevo izrazijo s peticijo.

Sklepi referenduma so veljavni, če se ga udeleži več kot polovica članov ŠOU. Sklepi so sprejeti z navadno večino.

VII. ORGANI ŠOU

12. člen

Organi ŠOU so:

1. parlament ŠOU;
2. statutarna komisija;
3. nadzorna komisija;
4. predsedstvo ŠOU.

13. člen

Mandat v organih ŠOU traja praviloma eno leto. Ob izvolitvi morajo kandidati za člane organov ŠOU ter nosilcev funkcij imeti status rednega študenta.

Član ŠOU je lahko trikrat izvoljen v isti organ ŠOU, a le dvakrat na isto funkcijo.

14. člen

Kandidacijski postopki, volitve in imenovanja se izvajajo v skladu s pravilniki o volitvah, ki jih sprejme Parlament ŠOU na predlog statutarne komisije ŠOU.

Kandidacijski postopki so javni, njihov začetek mora biti objavljen v javnih občilih.

15. člen

Seje organov so javne, sklepne so, če je prisotnih vsaj polovica izvoljenih članov organov. Sklepi se sprejmejo z večino prisotnih članov.

Za sprejem statuta in drugih splošnih aktov ŠOU, finančnega načrta ŠOU ter za volitve v organe ŠOU in imenovanja nosilcev individualnih funkcij v ŠOU je potrebna večina vseh izvoljenih članov parlamenta, točka pa mora biti na dnevnem redu.

16. člen

Glasovanje organov ŠOU je javno, volitve so tajne. Organi ŠOU se lahko odločijo tudi za tajno glasovanje.

A. Parlament ŠOU

17. člen

Parlament ŠOU je najvišji organ ŠOU. Sestavljajo ga poslanci, voljeni na neposrednih in tajnih volitvah na način, določen s pravilnikom o volitvah v parlament ŠOU, ki ga sprejme parlament.

18. člen

Poslanec, ki se ne more udeležiti seje parlamenta, lahko predsedniku parlamenta ŠOU posreduje svoje mnenje ter rezultata glasovanja se upošteva tako podana odločitev poslanca.

19. člen

Parlament

način, določen s poslovnikom o delu parlamenta ŠOU.

20. člen

Predsednik parlamenta:

- predstavlja ŠOU,
- sklicuje in vodi seje parlamenta,
- v primeru odstopa ali neizvolitve predsedstva ŠOU skupaj s podpredsednikoma vodi delo ŠOU do prve seje parlamenta,
- usklajuje delo parlamenta z delom njegovih organov,
- opravlja druge naloge, določene s tem statutom ali drugimi akti ŠOU.

Za svoje delo je odgovoren Parlamentu ŠOU.

21. člen

Podpredsednik parlamenta ŠOU po pooblastilu predsednika parlamenta ŠOU nadomešča predsednika parlamenta ŠOU v njegovi odsotnosti, ter opravlja druga dela in naloge, ki jih nanj prenese predsednik parlamenta ŠOU ali parlamenta ŠOU.

Za svoje delo je odgovoren parlamentu ŠOU.

22. člen

Parlament se sestaja po potrebi, vendar vsaj dvakrat letno. Sejo parlamenta skliče predsednik parlamenta na lastno pobudo. Sklic parlamenta lahko zahtevajo tudi:

- predsedstvo;
- statutarna komisija;
- sedem članov parlamenta;
- 350 študentov s peticijo.

Predsednik parlamenta, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik parlamenta, mora sklicati sejo parlamenta v roku 21 dni od dneva prejema zahteve za sklic. Kdor skliče sejo, pripravi gradivo.

23. člen

Parlament podrobneje uredi svoje delo s poslovnikom.

24. člen

Pristojnosti parlamenta so:

- sprejema statut in druge splošne akte ŠOU;
- usklajuje in usmerja delovanje ŠOU;
- voli in razrešuje člane organov ŠOU in nosilce individualnih funkcij v ŠOU ter predstavnike študentov v organih drugi organizacij in skupnosti;

- uresničuje obveznosti do gospodarskih in drugih organizacij, ki jih je ustanovila ŠOU;
- na predlog predsedstva sprejme finančni načrt ali njegove spremembe in hkrati s poročilom nadzorne komisije potrdi zaključni račun ŠOU;
- formira komisije, odbore in druga delovna telesa parlamenta, sestavljene iz poslancev parlamenta in drugih ter jim daje pooblastila;
- obravnava pobude članov in organov ŠOU ter organizacijskih oblik ŠOU in o njih sprejema stališča in sklepe.

B. Statutarna komisija

25. člen

Statutarna komisija ima predsednika in dva člana, ki jih izvoli Parlament ŠOU izmed svojih članov na način, določen s poslovnikom o delu parlamenta ŠOU.

Statutarna komisija:

- redno spremlja razvoj organizacije,
- oblikuje predloge sprememb in dopolnitev statuta in drugih aktov ŠOU,
- je pristojna za razlago posameznih določil statuta in drugih aktov ŠOU,
- razrešuje pritožbe članov in organizacij v ŠOU,
- opravlja druge naloge, ki ji jih poveri Parlament ŠOU.

Statutarna komisija lahko parlamentu ŠOU predlaga razrešitev svoje sestave. Dodatni člani niso nujno člani parlamenta ŠOU, vendar morajo imeti člani statutarne komisije, ki so tudi člani parlamenta ŠOU, v njej navadno večino.

C. Nadzorna komisija

26. člen

Nadzorna komisija je sestavljena iz predsednika in dveh članov, ki jih voli parlament izmed svojih članov.

Nadzorna komisija nadzoruje finančno in materialno poslovanje ŠOU in o tem poroča parlamentu ŠOU.

Za svoje delo je odgovorna parlamentu ŠOU.

B. Predsedstvo ŠOU

27. člen

Predsedstvo ŠOU je izvršni organ ŠOU, ki ga izvoli parlament po postopku, določenim s Pravilnikom o volitvah predsedstva ŠOU. Predsedstvo ŠOU sestavljajo:

- predsednik;
- podpredsednik;
- tajnik;
- član, zadolžen za mednarodno dejavnost;
- član, zadolžen za informiranje ter časopisno-založniško in radiodifuzijsko dejavnost;
- član, zadolžen za študijsko problematiko;
- član, zadolžen za kulturno-izobraževalno dejavnost ter javne in druge prireditve;
- član, zadolžen za športno dejavnost študentov;
- član, zadolžen za socialno-ekonomska vprašanja študentov in vprašanja študentskih domov.

Poleg področij, za katere skrbijo zgoraj navedeni člani predsedstva ŠOU, se lahko

oblikujejo tudi druga področja, ki jih z izvolitvijo Predsedstva potrdi parlament.

Število izvoljenih članov Predsedstva ne sme biti manjše od 9 in ne večje od 15.

28. člen

Pristojnosti in naloge predsedstva:

- izvaja sklepe parlamenta in referendumov;
- uresničuje program dela, ki ga je predstavilo ob izvolitvi;
- daje pobude parlamentu ŠOU in drugim organom ŠOU;
- pripravlja gradivo za seje parlamenta;
- odloča o porabi finančnih in materialnih sredstev v skladu s sprejetim finančnim načrtom ŠOU;
- skupaj z upravnimi odbori enot v ŠOU pripravlja predlog finančnega načrta ŠOU;
- oblikuje projektne skupine in druga delovna telesa pri predsedstvu ŠOU;
- redno obvešča poslance in člane o svojem delovanju;
- določa kandidate za člane organov drugih organizacij in skupnosti, ki jih volijo organi drugih organizacij in skupnosti iz vrst študentov;
- ob koncu mandata parlamenta poda poročilo o svojem delu;
- opravlja druge naloge, določene s tem statutom ali drugimi akti ŠOU.

29. člen

Predsedstvo način dela podrobneje določi s poslovnikom, ki ga potrdi parlament.

31. člen

Predsednik predsedstva ŠOU:

- predstavlja predsedstvo ŠOU;
- zastopa ŠOU v zadevah iz pristojnosti predsedstva ŠOU;
- sklicuje delo Predsedstva in njegovih projektnih skupin in delovnih teles;
- je odredbodajalec finančnega načrta za področje dela Predsedstva ŠOU;
- opravlja druge naloge, določene s tem statutom in drugimi akti ŠOU ter sklepi Parlamenta in Predsedstva ŠOU.

Predsednik predsedstva ŠOU je za svoje delo odgovoren Predsedstvu in Parlamentu ŠOU.

30. člen

Predsedstvo ŠOU določi organiziranost in odgovornost ter pooblastila projektne skupine ali delovnih teles predsedstva ŠOU z aktom o oblikovanju projektne skupine ali delovnega telesa.

32. člen

Podpredsednik predsedstva ŠOU nadomešča predsednika med njegovo odsotnostjo ter opravlja dela in naloge, ki jih nanj prenese predsednik, Predsedstvo in Parlament ŠOU.

Za svoje delo je odgovoren Predsedstvu in Parlamentu ŠOU.

33. člen

Tajnik predsedstva ŠOU:

- sodeluje pri pripravi in organizaciji sej Parlamenta in Predsedstva ŠOU ter drugih organov ŠOU;
- v odsotnosti predsednika in podpredsednika predsedstva vodi delo predsedstva ŠOU;

- je odgovoren za pravočasno pripravo poročil in drugega gradiva o vprašanih, ki jih obravnava Parlament in Predsedstvo;
- skrbi za pravočasno pripravo in pravilno izvedbo kadrovskega postopka v ŠOU;
- opravlja druge naloge, ki mu jih naložita Parlament in Predsedstvo ŠOU.

Za svoje delo je odgovoren Predsedstvu in Parlamentu ŠOU.

34. člen

Član predsedstva, ki je zadolžen za določeno področje delovanja predsedstva ŠOU, je:

- odgovoren za področje dela, za katerega je zadolžen;
- opravlja druga dela in naloge, ki mu jih naloži parlament ŠOU, predsedstvo ŠOU, predsednik predsedstva ŠOU ali so določena s tem statutom ali drugimi splošnimi akti ŠOU.

Za svoje delo je odgovoren parlamentu in predsedstvu ŠOU.

IX. DEJAVNOSTI

35. člen

Dejavnosti, ki jih ŠOU kot družbenopravna osebna neposredno opravlja, se izvajajo v okviru enot v sestavi organizacije in sicer:

1. enote, ki opravlja dejavnost posredovanja zaposlitev za občasna in časovna dela študentom in posredovanje zaslužkov za opravljeno delo;
2. enote, ki opravlja založniško in časopisno-založniško dejavnost;
3. enote, ki opravlja kulturno-izobraževalne dejavnosti in organizira javne in druge prireditve;
4. enote, ki opravlja telesnokulturnih aktivnost, športno rekreacijo in tekmovalni amaterski šport;
5. enote, ki opravlja dejavnosti na področju mednarodnega sodelovanja študentov.

Program dela in finančni načrt enot so sestavni del programa dela in finančnega načrta ŠOU, ki ga sprejme parlament ŠOU na predlog Predsedstva ŠOU.

Organiziranost enote se določi z aktom o oblikovanju enote, ki ga sprejme parlament ŠOU.

36. člen

Upravni odbor, ki se ustanovi za vsako enoto, spremlja uresničevanje politike in odločitev parlamenta ŠOU ter daje mnenja in predloge na področju dejavnosti enote, sprejema osnutke programa in osnutke finančnega načrta enote ter odloča o posameznih zadevah v mejah prejetih pooblastil.

Sestava upravnega odbora je podrobneje določena v splošnem aktu, ki določa organiziranost enote, vendar pa morata biti njegova člana tudi eden izmed članov predsedstva, ki ta odbor tudi vodi, ter vodja enote.

X. DELAVCI S POSEBNIMI POOBLASTILI

37. člen

Vodje enot so predstavniki za enoto, ki or-

ganizirajo in vodijo delovni proces in poslovanje enote ter odgovarjajo za zakonitost dela delovne enote. Vodje enot so delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, ki jih na predlog vodje ŠOU ter po postopku, določenem z zakonom in drugimi akti ŠOU, imenuje in razrešuje parlament ŠOU.

Vodje ŠOU je poslovodni organ ŠOU, ki zastopa ŠOU in v vseh zadevah, razen v zadevah, ki so po določbah tega statuta v pristojnosti predsednika predsedstva ŠOU.

Vodja ŠOU organizira in vodi delovni proces in poslovanje ŠOU, samostojno odloča, zastopa ŠOU nasproti tretjim osebam in je odgovoren za zakonitost dela ŠOU, odloča o sklenitvi in prenehanju delovnega razmerja delavcev v ŠOU, njihovih pravicah, obveznostih in odgovornostih ter opravlja druge naloge, določene z zakoni in akti ŠOU ter izvršuje sklepe Parlamenta in Predsedstva ŠOU.

Parlament ŠOU imenuje vodjo ŠOU po postopku, določenem z zakonom. Za vodjo ŠOU je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje z zakonom določene pogoje in ima visoko ali višjo izobrazbo ekonomske ali pravne smeri in 5 let delovnih izkušenj na delih in nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

Razpisano komisijo določi Parlament ŠOU.

Za svoje delo je odgovoren Parlamentu ŠOU.

XI. FINANČNO POSLOVANJE

39. člen

Pristojnosti in odgovornosti za sprejem in uresničevanje finančno-materialnega poslovanja ter opravljanja dejavnosti v ŠOU, finančno poslovanje, sestavljanje knjigovodskih listin, vodenje in zaključevanje poslovnih knjig, sestavljanje računovodskih izkazov in poslovnih poročil ter druga vprašanja v zvezi z uresničevanjem finančno-materialnega poslovanja ŠOU ureja Pravilnik o finančno-materialnem poslovanju ŠOU, ki ga po predhodnem mnenju Predsedstva ŠOU sprejme Parlament ŠOU na predlog vodje ŠOU.

XII. DELOVNA RAZMERJA

40. člen

Delovna razmerja in osebni dohodki delavcev v ŠOU se urejajo z zakonom o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, z zakonom o delovnih razmerjih, s Pravilnikom o delavcih v ŠOU, ki ga sprejme na predlog vodje ŠOU Parlament ŠOU ter kolektivno pogodbo, ki jo sprejme na predlog Predsedstva ŠOU Parlament in sindikat delavcev v ŠOU.

XII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Študentje, profesorji in ostali!
Veseli bomo vsake Vaše pripombe na predloženi predlog statuta. Cenjene pripombe pošljite na uredništvo TRIBUNE, ki jih bo objavila, Parlament ŠOU pa akceptiral v obravnavo. Čim prej, tem bolje! Pa lep pozdrav.
Vaš Parlament ŠOU in TRIBUNA.

BERLINSKI »ZLATI MEDVED«

Berlinski filmski festival - popularni Berlinale - je najmlajši od treh velikih evropskih festivalov (še Cannes in Benetke), saj je junija 1951 doživel svojo premiero. Čeprav je bil ustanovljen predvsem zaradi političnih in propagandnih namenov (poskus ponovne vključitve Nemčije v svet po II. svetovni vojni), je sčasoma postal priljubljen in »velik«, njegova glavna nagrada »Zlati medved« pa prav tako prestižna kot canneska Zlata palma in beneški Zlati lev. Zaradi večjih kriz in celo dolgotrajne prekinitve beneškega festivala, mu je najbrž celo prevzel mesto v veljavi in je sedaj za Cannesom drugi največji. Zato za »Palmami« (Tribuna, št. 7) tokrat objavljamo spisek vseh berlinskih Zlatih medvedov.

Morda nekaj opomb o podeljevanju nagrade. Zlatega medveda so prvič podelili že takoj naslednje leto po premieri. Do leta 1956 so zmagovalca pravzaprav določali gledalci s svojim glasovanjem (točkovanje po ogledu vsakega filma, podobno kot pri nas v Pulju, ko glasujejo za nagrado Jelen), od takrat pa ga izbira mednarodna žirija filmskih umetnikov in delavcev. Leta 1951 je nemška žirija podelila nagrade štirim filmom v različnih kategorijah, npr. švicarskemu Štirje v džipu kot najboljšemu dramskemu filmu, francoskemu filmu Andreja Cayattea Pravici je zadoščeno kot najboljši kriminalki-pustolovskemu filmu in Disneyevi Pepelki kot najboljšemu musicalu. Pepelko so za najboljši film festivala izbrali tudi gledalci s svojim glasovanjem. Še to - med zmagovalci berlinskega festivala je kar nekaj filmov, ki jih pri nas nismo videli in zato nimajo »uradnega« slovenskega naslova. Ker v teh primerih izvirni naslov praviloma nič ne pove, se jih je podpisnik teh vrstic trudil kar najbolj dobesedno prevesti, predvsem v pomoč morebitnim iskalcem teh naslovov v kinotekah, videotekah itd. Praviloma smo sicer proti takemu početju, ker tako dobivamo pri nas množico naslovov istih filmov in povečujemo zmedo pri ljubiteljih filma, a vzemite to kot izhod v sili. Za ostalo pa velja enako kot pri Zlatih palmah.

Miran Koritnik

LETO	FILM	DRŽAVA	REŽIJA
1952	Plesala je le eno poletje (Hon dansade en sommar)	Švedska	Arne Mattsson
1953	Plačilo za strah (Le Salaire de la peur)	Francija-Italija	Henri-Georges Clouzot
1954	Hobsonova izbira (Hobson's Choice)	Vel. Britanija	David Lean
1955	Podgane (Die Ratten)	ZR Nemčija	Robert Siodmak
1956	Povabilo na ples (Invitation to the Dance)	ZDA	Gene Kelly
1957	Dvanajst porotnikov (12 Angry Men)	ZDA	Sidney Lumet
1958	Divje jagode (Smultronstället)	Švedska	Ingmar Bergman
1959	Sorodniki (Les Cousins)	Francija	Claude Chabrol
1960	Lazarillo (El Lazarillo de Tormes)	Španija	Cesar Ardavin
1961	Noč (La notte)	Italija-Francija	Michelangelo Antonioni
1962	Tudi to je ljubezen (A Kind of Loving)	Vel. Britanija	John Schlesinger
1963	Bushido (Bushido zankoku monogatari)	Japonska	Tadashi Imai
	in Hudič (Il diavolo)	Italija	Gian Luigi Polidoro
1964	Sušno poletje (Susuz yaz)	Turčija	Ismail Metin
1965	Alphaville	Francija-Italija	Jean-Luc Godard
1966	Slepa ulica (Cul-de-sac)	Vel. Britanija	Roman Polanski
1967	Štart (Le Départ)	Belgija	Jerzy Skolimowski
1968	Vija vaja ven (Ole dole doff)	Švedska	Jan Troell
1969	Zgodnja dela (rani radovi)	Jugoslavija	Želimir Žilnik
1970	ni bilo festivala (odpovedan)		
1971	Vrt Finzi-Continijevih (Il giardino dei Finzi-Contini)	Italija-ZRN	Vittorio De Sica
1972	Canterburyjske zgodbe (I racconti di Canterbury)	Italija-Francija	Pier Paolo Pasolini
1973	Oddaljeno grmenje (Ashani sanket)	Indija	Satyajit Ray
1974	Duddy visoko leta (The Apprenticeship of Duddy Kravitz)	Kanada	Ted Kotcheff
1975	Posvojitev (Örökbefogadás)	Madžarska	Márta Mészáros
1976	Buffalo Bill in Indijanci (Buffalo Bill and Indians, Or Sitting Bull's History Lesson)	ZDA	Robert Altman
1977	Vzpon (Voshoždenie)	SZ	Larisa Šepitko
1978	Postrvi (Las truchas)	Španija	Luis Garcia Sánchez
	Kar je rekel Max (Las palabras de Max)		Emilio Martínez Lázaro
	in kratki Dvig (Ascensor)		Tomas Muñoz
	(skupna nagrada vsem španskim filmom na festivalu)		
1979	David	ZR Nemčija	Peter Lilienthal
1980	Heartland	ZDA	Richard Pearce
	in Palermo ali Wolfsburg (Palermo oder Wolfsburg)	ZR Nemčija	Werner Schroeter
1981	Hitro, hitro! (Deprisa, deprisa!)	Španija	Carlos Saura
1982	Hrepenenje Veronike Voss (Die Sensucht der Veronika Voss)	ZR Nemčija	Rainer Werner Fassbinder
1983	Vpliv (Ascendancy)	Vel. Britanija	Edward Bennett
	in Panj (La colmena)	Španija	Mario Camus
1984	Ljubezenski tokovi (Love Streams)	ZDA	John Cassavetes
1985	Wetherby	Vel. Britanija	David Hare
	in Žena in tujec (Die Frau und der Fremde)	NDR	Rainer Simon
1986	Stammheim	ZR Nemčija	Reinhard Hauff
1987	Tema	SZ	Gleb Panfilov
1988	Rdeče koruzno polje (Hong Gaoliang)	Kitajska	Zhang Yimou
1989	Rain Man	ZDA	Barry Levinson
1990	Škrjanci na nitkah (Skrivanci na nitich)	Čehoslovaška	Jiří Menzel
	in Glasbena skrinjica (Music Box)	ZDA	Costa-Gavras

Y U A R T F I L M

NAREJEN Z LJUBEZNIJO, A ZA KOGA?

Umetni raj

Jugoslavija, 1990

Režija: Karpo Godina.

Scenarij: Branko Vučićević.

Fotografija: Tomislav Pinter.

Glasba: Laboratorija zvuka (Predrag in Mladen Vranešević).

Glavne vloge: Jürgen Morche, Vlado Novak, Dragana Mrkić, Željko Ivanek, Maruša Oblak, Gudrun Gabriel, Nerine Kidd, Peter Boštjančič, Marcus Zbonek.

Atoški vrtovi (Atoški vrtovi)

Jugoslavija, 1989

Režija: Stojan Stojčić.

Scenarij: Stojan Stojčić.

Fotografija: Aleksandar Petković.

Glasba: Ksenija Zečević.

Glavne vloge: Tanasije Uzunović, Neda Arnerić, Petar Božović, Žarko Laušević, Milutin Karadžić, Elizabeta Dorevska, Nenad Nedinić, Danica Maksimović, Snežana Savić...

Umetni raj

Nov slovenski film **Umetni raj** se je v Ljubljani odvrtil za 1928 gledalcev. Gledalsko je slovenski film seveda doživel že boljše čase, a ne manjka nam tudi manj gledanih. Visoko zastavljeni cilji in primerna reklama mu očitno niso zagotovili statusa uspešnice (slovenske, seveda). Očitek, da je film tako hudimano slovenski in da ga zato ne gledajo, je zelo zanimiv in pri našem filmu že stalnica. Precej slabša slovenska filma, Remington in Nekdo drug, ki pa sploh nista tako zelo slovenska, saj poskušata biti žanrska (po raznoraznih vzorcih, predvsem ameriških: road movie, kriminalka prvi in srhljivka drugi), si tudi nista priborila naklonjenosti občinstva in sta bila še slabše obiskana. Ob tem pa si je več ljudi ogledalo »umetnine«, kot so *Demon v omari* (Cameron's Closet), *Lambada* in *Porkyjevo maščevanje* (Porky's Revenge). Po eni strani je ob teh podatkih težko biti pameten, po drugi (za redne spremljevalce razmer) pa je tako vse jasno.

Ljudje v glavnem filma sploh ne marajo, če pa je ta še slovenski, ga ne marajo nasploh ali celo nalašč. Za ljudi je ameriški movie, zabava, neokusni štoski in čimbolj poneumljajoča zgodba, popcorn in poletni kino. Celo vsa filmska vzgoja, če je je kje kaj, gre v to smer. Vrhunski slovenski filmski strokovnjaki (SPS) ocenjujejo z A (torej najvišjo oceno) kar vsepovprek filme, ki nam jih uslužno dostavljajo Američani (prav zanimivo bi bilo videti, kakšno oceno bi dobil kak Buñuelov film npr. Diskretni šarm buržoazije ali kak Wendersov npr. Nebesa nad Berlinom in potem to primerjati z *Morjem ljubezni*, *Lovom na Rdeči oktober* itd.), osrednji slovenski časnik pa odmerja prostor filmom kot so Policijska akademija V. in poročila s filmskih festivalov (FEST, Cannes) kot, da gre za »retrospektivo filmov v kinu Triglav« (tematiko si lahko vsak bralec izbere sam).

Podpisani nisem med tistimi, ki mislijo, da je slovenski film zanič. V povprečju delamo celo zelo dobre filme, če pa upoštevamo razmere za delo, številčnost (presneta majhnost, he, he) in še kaj, pa sploh. Godinov tretji celovečerec zagotovo ni slab film, je dober, a se pridružujem tistim, ki menijo, da je to njegov »najmanj dober« film. Mislim, da je kavelj v tem, da je film razočaral vse, ki so bili navdušeni nad *Splavom meduze* in *Rdečim boogiejem*. Od Godine so (smo) pričakovali vse kaj drugega, kot tako počasen, nefilmski film z duhom po smrti. Čeprav je narejen odlično, je vsem glavna misel ob njem, da je tako »prekletlo slovenski«.

Da uspe ekipi, v kateri skorajda ni Slovencev, ustvariti tako »slovenski film«, pa je že skoraj fenomen in to je vredno svoje zgodbe.

Nov srbski film **Atoški vrtovi** postavljamo ob bok našemu zato, ker gre za skoraj podobno usodo in problematiko. Slovensko predstavitev je doživel 24. maja 1990 v Cankarjevem domu. Čeprav je bil po projekciji napovedan pogovor z avtorji filma (dokaj redka priložnost, da gledalci lahko spoznajo jugoslovanske filmske ustvarjalce in jih tudi kaj vprašajo), si je film ogledalo 44 gledalcev. Tudi pogovor je minil v ozkem krogu radovednežev in skoraj brez novinarjev, čeprav so bili menda povabljeni v velikem številu. Kaj je vzrok takšnemu nezanimanju, bo seveda težko ugotoviti. Atoški vrtovi se ukvarjajo s podobno tematiko kot Paskaljevičev film *Čas čudežev*, z bojem dveh ideologij - komunistične in krščansko-pravoslavne. Film je izrazito nekomercialno delo, zgrajen iz na prvi pogled nepovezanih delov, epizod in zato težek za spremljanje. Avtorji so ga pripravljali in delali več let (pomanjkanje sredstev in tudi politične okoliščine so krive za to) in kot kaže, je prišel na dan malo prepozno, podobno kot *Čas čudežev*. Slovence pa dokajšnja odmaknjenost, tujost tematike teh dveh del ne zanima. To je pokazala tudi borna obiskanost Paskaljevičevega filma. Ni mu pomagalo niti dobro ime režiserja (avtor odličnih filmov *Čuvaj plaže pozimi*, *Pes*, ki je imel rad vlake, *Zemeljski dnevi tečejo*, *Poseben postopek*) niti večja gledljivost, torej naravnost h gledalcu.

Če sta **Umetni raj** in **Atoški vrtovi** izrazita umetniška filma (zamišljena in narejena tako), režiser drugega **Stojan Stojčić** je celo rekel, da sta to edina art filma v jugoslovanski kinematografiji od vojne sem, in so avtorji ponosni, da sta taka kot sta, ostane le še vprašanje, za koga sta narejena? Se je kdo vprašal, kdo bo te filme gledal v deželi, ki je tako filmsko izobražena, kot pač je? Namen filmov je najbrž še vedno ta, da so gledani. V ZDA očitno velja, da je film toliko boljši, kolikor ima več gledalcev. Poskušajmo zbežati od tega vzorca, ker ne more držati - kvaliteto filma ne določa število gledalcev. Zanima pa nas, koliko avtorjev se lahko pridruži misli Živka Nikolića (izrečene pred leti v intervjuju za *Stop*), da je (njegov) film dosegel namen že, če je komuniciral z enim gledalcem? Tisti, ki želi nekaj povedati, pokazati, najbrž želi to čim večim. In omenjena filma sta hotela. Torej?

Angleškega dramatika in scenarista **Willyja Russella** smo pred leti spoznali s filmom **Vedoželjna Rita** (*Educating Rita*, 1983, režija Lewis Gilbert, igrata Julie Walters in Michael Caine), zdaj pa je naključje hotelo, da se nam znova predstavlja - kar z dvema filmoma. Napisal je scenarija za filma *Shirley Valentine* in **Ples v temi**, oba po lastnih odrskih delih. Za Ples v temi mu je kot osnova služila njegova igra »Stags and hens« iz leta 1978.

Dogajanje svojega dela je zopet postavil v »svoje« okolje, med delavski razred severne Anglije. Najbrž je tokrat še najbolj neposreden, saj se ves film odvija na majhnem delu - obrobju Liverpoola in v enem od njegovih številnih nočnih klubov. Kakšne posebne zgodbe film pravzaprav sploh nima. Osnovno nit - preživljanje zadnje »svobodne« noči bodočih mladoporočencev Linde in Davea - je avtor izkoristil za kar najbolj plastičen prikaz okolja, kjer se Ples v temi odvija. Prikaz življenja mladeničev in mladenk, ki so pri svojih dvajsetih letih, pravzaprav še polni energije, a že vdani v usodo, brez resničnih možnosti za »življenje«, sploh če ostanejo doma, pripeti na Liverpool (to bi seveda lahko bilo tudi katerokoli drugo mesto), ki je »kot Bejrut brez sonca«. Liverpool je mesto, ki ga svet pozna po odličnih nogometaših (njegova najboljša kluba Liverpool in Everton žel dolgo dominirata v angleški ligi) in rock glasbenikih (The Beatles and comp.) in očitno je, da za vsakega uspeha željnega mladeniča ostajata le dve možnosti - biti eno ali drugo. Postati Kevin Keegan ali Paul McCartney, pomeni uspeti. Če nisi ne eno ne drugo, ostaneš tam, kjer si. Očitno je, da dekleta nimajo te izbire, zato je vdanost v usodo pri njih še bolj prisotna. Takšno je torej ozadje dogajanja tega filma in scenarist ga je uspešno podčrtal. Linda je sinonim za to vdanost, mladi glasbenik Peter, ki je s svojim ansamblom na turneji po Angliji in se za en večer ustavi tudi v svojem rodnem mestu, pa je tako simbol uspeha v življenju. »Zgodba«, kolikor je sploh je, se tu šele začne. Linda in Peter sta nekdanja ljubimca in spet se zagledata drug v drugega. On želi, da gre ona z njim, kar razjezi njene prijateljice in še posebej prijatelje »jutrišnjega ženina«. Na lep in nato še na grd način ji skušajo dopovedati, da Peter ni zanjo in na niti ne pomišlja o čem neumnem, še posebej, ker se

PLES V TEMI

Dancin' Thru The Dark

Velika Britanija, 1989

Režija: Mike Ockrent.

Scenarij: Willy Russell.

Fotografija: Philip Bonham-Carter.

Glasba: Willy Russell.

Igrajo: Claire Hackett (Linda), Con O'Neill (Peter), Angela Clarke (Maureen), Mark Womack (Eddie), Julia Deakin (Bernadette), Simon O'Brian (Kav), Louise Duprey (Frances), Andrew Naylor (Billy), Sandy Hendrickse (Carol), Peter Watts (Robbie), Colin Welland (manager kluba Bransky's) in Peter Beckett, Conrad Nelson, Julian Littman, Ben Murphy...

moži. Njihovo vztrajanje pa očitno Lindi še pomaga pri odločitvi. Odloči se za tveganje v »belem svetu« in zbeži s Petrom.

Mala ljubezenska zgodbica tako vnese v film tisti minimum zapleta, ki ga od vsakega filma pričakujemo. Sicer pa lahko rečemo, da gre za pravo družbeno dramo, zaradi dokaj ostrega, ironičnega, neposrednega pristopa, pa je ta »the way of life« tudi svojevrstna satira. Glede na to, da je to majhno, simpatično delce, smo lahko s tem, kar nam ponuja, več kot zadovoljni. Zadovoljstvo pa je lahko še toliko večje, ker angleški filmi niso ravno reden gost naših kinematografov in nam takšen »zabaven, ironičen film o mladih« ponuja čisto nekaj drugega od prevladujoče ameriške filmske ponudbe.

Ples v temi je režijski debut **Mikea Ockrenta**. Delo je opravil dokaj večče, še najbolj pa se je odlikoval z dobrim vodenjem mladih liverpolskih igralcev in prikazom vzdušja v nočnem klubu. Glede na to, da je film pravzaprav priredba gledališkega dela, je razumljivo, da so glavna atrakcija v njem dialogi in kratki prebliski nastopajočih. Ti odlični enovrstični štosi so Russellova specialnost, v kar smo se že lahko prepričali pri Vedoželjni Riti, zdaj pa se bomo lahko zopet pri Shirley Valentine. Dokaj presenetljivo pa je, glede na izvor, kako film teče gladko, filmsko in da je zelo gledljiv. Morda k temu odločilno pomagata središče dogajanja, klub Bransky's in glasba v njem. Russell se je ob tem, da piše dobro orkestralno filmsko glasbo, izkazal s celim venčkom odličnih pop-rock skladbic, za katere zlahka trdimo, da bi ob zvestem ponavljanju na radiu, večina postala hit. So Many People, Shoeshine, Dancin' Thru the Dark so naslovi, ki si jih gledalec lahko požvižguje že pri odhodu iz kina.

Igralsko se je izkazala cela ekipa mladih. Tako moška kot ženska družina sta sestavljeni iz zanimivih obrazov in igralci so ustvarili žive like. Dobri so kot ekipa in posebej ne izstopa nihče. V filmu se pojavi tudi sam Russell - igra »barsko mušico«, ki prisili mlada muzikanta, da pokažeta, kako znata igrati. Še en odtrgan lik v nizu takšnih v tem filmu, morda še najbolj »domorodski«. Willy Russell je očitno uspel v belem svetu, a je ostal doma.

Miran Koritnik

Ki No Vice

• Že napovedan »JULIJ V DVORANI KINOTEKE (filmi, nagradjeni z oskarji, ki jih ima v distribuciji »Vesna film«) bo potekal takole: 1. do 3. VII. - **GANDHI** (režija Richard Attenborough), 8 oskarjev 1983 - za najboljši film, režijo, glavno moško vlogo (Ben Kingsley), izvirni scenarij (John Briley), fotografijo (Billy Williams, Ronnie Taylor), montažo (John Bloom), scenografijo (Stuart Craig, Bob Laing) + dekoracijo (Michael Seriton) in kostumografijo (John Mollo, Bhanu Athaiya); 4. do 6. VII. - **LET NAD KUKAVIČJIM GNEZDOM** (One Flew Over the Cuckoo's Nest, režija Miloš Forman), 5 oskarjev 1976 - za najboljši film, režijo, glavno moško vlogo (Jack Nicholson), glavno žensko vlogo (Louise Fletcher) in adaptirani scenarij (Lawrence Hauben, Bo Goldman); 7. do 9. VII. - **TOOTSIE** (režija Sydney Pollack), 1 oskar 1983 - za žensko epizodno vlogo (Jessica Lange); 10. do 12. VII. - **E.T.-VESOLJČEK** (E.T.-The Extra Terrestrial, režija: Steven Spielberg), 4 oskarji 1983 - za glasbo (John Williams), zvok (Buzz Knudson, Robert Glass, Don Digirolamo, Gene Cantamessa), montažo zvoka (Charles L. Campbell, Ben Burt) in vizualne učinke (Carlo Rambaldi, Dennis Murren, Keneth F. Smith); 13. do 15. VII. - **ŠKRLATNI DEŽ** (Purple Rain, režija Albert Magnoli), 1 oskar 1985 - glasba za pesem Purple Rain (Prince); 16. do 18. VII. - **ŽENSKA V RDEČEM** (The Woman In Red, režija Gene Wilder), 1 oskar 1985 - glasba za pesem »I Just Called to Say I Love You« (Stevie Wonder); 19. do 21. VII. - **TOP GUN** (režija Tony Scott), 1 oskar 1987 - za pesem »Take My Breath Away« (glasba Giorgio Moroder, besedilo Tom Whitlock); 22. do 24. VII. - **VOD**

SMRTI (Platoon, režija Oliver Stone), 4 oskarji 1987 - za najboljši film, režijo, montažo (Claire Simpson) in zvok (John »Doc« Wilkinson, Richard Rogers, Charles »Bud« Grenzbach, Simon Kaye); 25. do 27. VII. - **HANA IN NJENE SESTRE** (Hannah and Her Sister's, režija Woody Allen), 3 oskarji 1987 - za moško epizodno vlogo (Michael Caine), za žensko epizodno vlogo (Dianne Wiest) in izvirni scenarij (Woody Allen); 28. do 31. VII. - **ROBOCOP** (režija Paul Verhoeven), 1 oskar 1988 - za montažo zvočnih učinkov (Stephen Flick, John Pospisil).

• Vsaj omembe vredna je prireditev, ki jo je filmska redakcija ŠKUC organizirala od 5. do 11. junija v kinu Komuna, namreč **Ciklus opernega filma**. Gledalci so lahko videli sedem del: na filmski trak prenešeno spevoigro **Beg iz Seraja** ter operi **Così fan tutte** in **Figarova svatba** (vse tri je uglasbil Wolfgang Amadeus Mozart), **Tannhäuserja** (Richard Wagner), **Čarostrelca** (Carl Maria von Weber), filmsko priredbo opere **Boris Godunov** Modesta Petroviča Musogorskega, torej film **Andrzeja Zulawskega** in **Hoffmanove pripovedke** (Jacques Offenbach). Kot je bilo pravzaprav pričakovati, se je pokazalo, da v Ljubljani ljubitelji oper, ni veliko, ali drugače - »operi filmi« ne zanimajo preveč ljubitelji oper ker so »filmi« in tudi ne ljubitelji filma, ker so »oper-

ni« (na filmski trak posnete operne predstave). Prireditev si je skupaj ogledalo 389 gledalcev, še največ radovednosti pa je po pričakovanju vzbudil Zulawski s svojim Godunovim - 105 gledalcev. ŠKUC tudi za naslednjo sezono obljublja podobno prireditev.

• 18. junija pa smo v Cankarjevem domu doživeli tudi predstavitev novega celovečernega risanega filma **Don Blutha** (Skrivnost čudežnega grma, Ameriška pravljica, animirani del v filmu Xanadu), nekdanjega »delavca« v Disneyevih studijih zdaj pa najbrž glavno ime svetovnega risanega filma. Filmu je ime **Vsi psi gredo v nebesa** (All Dogs Go To Heaven, 1989) in je naravno nadaljevanje prejšnjih Bluthovih del, torej stila, ki ga odlikuje dobra animacija, a premalo humorja in zato več grozljivosti. Skratka, Disneya ne bo Bluth nikoli dosegel. Glasova sta glavnima junakoma risanke, psoma Charlieju in Itchyju, posodila **Burt Reynolds** in **Dom De Luise**, sicer partnerja v mnogih filmih (Smokey in Bandit I, II, Dirka Cannonball I, II).

• Kinosezona poletje-jesen 1990 bo na račun novih pogojev distribucije filmov v YU prinesla tudi kaj drugega kot le reprize (te bodo v Ljubljani zapolnile predvsem program kinodvoran Šiške, Triglava, Mojce in Sloje). Ob že napovedanih filmih se obetajo še **Jeklene mrgolije** (Steel Magnolias, režija **Herbert Ross**), komedija **Nič ne vidim, nič ne slišim** z Geneom Wilderjem in Richardom Pryorjem (See No Evil, Hear No Evil, režija **Arthur Hiller**) pa **Punca je ponorela** (She's Out of Control, režija **Stan Dragoti**) itd.

M.K.

VIDEOTEKA

★ ★ ★ ★ ★
GALERIJA ŠKUC Štorni trg 21 Ljubljana
pon - pet 16 - 21 tel: 216 540

JOHNNY HANDSOME

Režija: Walter Hill.

Gl. vl.: Mickey Rourke, Ellen Barkin, Elizabeth McGovern, Scott Wilson, Forest Whitaker, Morgan Freeman...

»Lepi Johnny« je mladenič z iznakaženim obrazom, po »poklicu« strokovnjak za ropanje bank. Na enem od podvigov se ga sodelavci poskušajo znebiti, a po čudežu preživi. Kirurg v bolnici mu ponudi novo možnost - operacijo in z njo nov obraz, z njim pa vse tisto, česar do sedaj ni imel. Johnny pa živi le za maščevanje, za petami pa mu je še nezaupljiv policaj...

Veliko obetov je dalo malo rezultatov. Zelo povprečna kriminalka res ni tisto, kar bi od nekdanjega Hilla pričakovali (Voznik, Bojevniki podzemlja, Jezdci na dolge steze...). Njegov padec se vztrajno nadaljuje in bo, kot kaže, dokončen. Dober je Rourke in oba čma igralca (Whitaker, Freeman), Ry Cooder pa je spet napravil glasbo, ki gre v uho »od prve«.

200 MOTELS

Režija: Frank Zappa, Tony Palmer.

Gl. vl.: Ringo Star, Theodore Bikel, Keith Moon, Mothers of Invention.

Popolnoma odtrgan »film« Franka Zappe in njegovih »Mam« je mešanica gagov, monologov, dialogov, odrskih posnetkov skupine. Veliko govorenja in žal (pre) malo glasbe. Vmes je tudi duhovit animiran del, vse skupaj pa nosi pečat časa. Bilo je leto 1971 - flower-power, seksualna revolucija, hipiji, psihodelika...

Izdelek je zanimiv kot dokument časa in skupine (če so jih takrat dobili Beatlesi, Rolling Stonesi, Led Zeppelin... se je spodobilo, da so ga dobili naredili tudi nori Frank in Mothers of Invention), ogled pa je priporočljiv le ljubiteljem humorja in nastopajočih.

THE ACCIDENTAL TOURIST

Režija: Lawrence Kasdan.

Gl. vl.: William Hurt, Kathleen Turner, Geena Davis, Amy Wright, Ed Begley jr., Bill Pullman.

Hurt je pisec turističnih vodičev, ki mu počasi, a vztrajno propada zakonska zveza. Otroka so mu ubili roparji, ker se je našel na napačnem mestu v napačnem času in to je tudi glavni vzrok vse večje hladnosti in odtujenosti zakoncev. Žena ga zapusti, gre živet nazaj domov, k življenju pa ga želi obuditi »odtrgana« dreserka psov. Počasi se začne prebujati iz otopenosti in postaja razpet med dvema ženskama, saj ga tudi žena želi nazaj.

Film je mima, počasna intimna drama, prav takšna, ob kateri se vsi, ki slišijo to besedo, zgrozijo in bežijo daleč od kina, ali preklopijo program na TV. Gre za čas brez »telesne strasti« (spomnite se istih glavnih akterjev) in zato v filmu samo govorijo, govorijo... Za ljubitelje takšnih, nekomercialnih zadev! Sicer pa boste to lahko kmalu preverili celo v kinu, saj je film menda že na listi čakajočih za vstop. Davisova je tako odlično zopna, da je za to vlogo dobila oskarja.

M.K.

Wedekindova drama je bila ironična, parodija na temo femme fatale, ženske, ki uničuje moške okrog sebe, sama pa je nekje nad njimi. To je bila, oz. je klasična podoba femme fatale, ki pa je v priredbi Edvarda Milerja (režiserja) in Marinke Postrak (dramaturginje), doživela razodetje - če temu lahko tako rečemo. Podoba femme fatale je aktualizirana, iz meščanske drame pa je nastala psihološka drama, ki s svojim humorjem in tragiko hkrati razkriva sodobno tematiko: odnos moški - ženska. Struktura drame je povezana z umiranjem in hkrati postopnim propadanjem Lulu. V 1. dejanju spoznamo Lulu kot fotografski model, njenega prvega in drugega moža (Goll in Schwarz). Konča se s samomorom Schwarza zaradi Lulu oz. samega sebe.

V 2. spremljamo življenje Lulu s tretjim možem (Schönom) in njene stike z grofico Geschwitzevo, ki je lezbijka in zaljubljena v Lulu. Konča se, ko Lulu ustrelj svojega moža.

3. dejanje se začne, ko je Lulu v zaporu. Geschwitzeva ji odkupi pobeg. Lulu se prostituira, živi v »podzemlju«, umre v objemu demonskega morilca, ki ga sama pokliče.

To so elementi, ki sta jih režiser in dramaturginja uporabila iz prateksta. Začetek drame gledalca zlahka zavede v razmišljanje o pokvarjeni ženski (zavedel je očitno tudi kritika Andreja Inkreta), a kaj kmalu spoznamo, da temu ni tako. Kaj je tisto, kar so nam hoteli razkriti? Obremenjeni s podobo femme fatale naenkrat ugotovimo, da sta družbena morala, pa tudi krščanska vzgoja izoblikovali to podobo pregrešne ženske, perverznic, ženske, ki čuti, ampak zavestno zapeljuje, se vse povprek »fuka«. In kakšna je v resnici? Zgodbo nam »pripoveduje« Lulu - Olga Kacjan, ki je z igro izvrstno podkrepila osnovne elemente drame. Lulu ni ženska, ki bi uničevala moške. Je prej obratno, čeprav tudi moški ob njej propadajo. Toda prej zaradi samih sebe. Ženska, t.j. Lulu, je zanje iluzija, ki se je seveda ne da doživeti. Vsak ima svojo: za Golla je Nelly, za Schwarza Eva... le za grofico Geschwit-

»Lulu« v SNG Maribor

EROTIKA, SEKS, PERVERZNOST

Kakšna je femme fatale v resnici?

Olga Kacjan (Lulu)

V Minoritski cerkvi na Vojašniškem trgu je SNG v Mariboru uprizorilo dramo Franka Wedekinda, LULU. Uprizoritev je priredba dveh avtorjevih tekstov, Duha zemlje in Pandorine skrinjice, nastalih v letih 1892-94. Rdeča nit obeh je prav glavna junakinja - Lulu. Uprizarjali so samo prvi tekst, ker je bila Pandorina skrinjica (sklepna dramska oseba je bil sam Jack Razparač) prepovedana zaradi moralne oporečnosti teksta. L. 1988 pa je Peter Zadek v Hamburgu uprizoril priredbo, imenovano »pratekst«. Iz tega je nastala Lulu, ki smo jo lahko videli v Mariboru 15., 16. in 17. junija (premierske predstave).

zevo, Schigolcha (njenega očeta in zvodnika) in Schöna je bila Lulu. Sama pa je ženska v iskanju izgubljenih iluzij o ljubezni, moškem. Vsakemu se iskreno, že skoraj naivno preda, prepričana, da je »pravi«. Tako ostaja razočarana, sama. Ostane ji le en izhod: smrt v objemu demonskega morilca. To potrjuje zgradba celotnega dela. Vsaka smrt je neposredno vezana nanjo.

Moški in ženska, ta večna dvobojevalca, sta poražena. Oba. In če uporabim besede dramaturginje, Marinke Postrak: Si predstavljate ljubezensko zvezo med Ottom Weiningerjem in Lulu? Lulu je šla seveda preko tega in postala mrtva ženska. Otto Weininger ni mogel preko tega in je postal mrtev moški. Lahko greste preko tega morda vi, in ostanete živi?

Za celotno vzdušje predstave je pomemben sam prostor, t.j., Minoritska cerkev na Vojašniškem trgu, ki je s scenografijo Marine Čuturilo pričaral življenjski prostor naše glavne junakinje. Vsako izmed dejanj se odvija v posebnem delu cerkvice: atelje, salon in podzemlje, ki s svojimi podpornimi stebri in ilovnatimi tlemi še posebej pričara mračno in srhljivo vzdušje. Vsak od teh prostorov daje pečat življenjski poti Lulu: od modela (atelje), razočarane žene (salon z originalno fresko na steni), do njenega propada in končno tudi smrti (podzemlje).

Glasba, ki jo je izbral Edvard Miler, je končno tisti element, ki dopolnjuje in zaokroža predstavo, le tonski mojster bi se lahko malce bolje naučil opravljati svoje delo.

Za konec pa še najpomembnejše. Dramska napetost je temeljila predvsem na igri. Olga Kacjan je v vlogi Lulu pokazala svoj idlični ogralski talent. Prepričala nas je v življenjsko naivnost in večno iskanje pravega moškega s svojo izredno doživeto interpretacijo vloge. Tukaj pravzparav ni kaj dodati. Slabše se je odrezal Vlado Novak kot dr. Fraz Schön. Očitali bi mu nepristno igro v prvem dejanju, ko nastopi kot moški, za katerega Lulu,

čprav poročena s Schwarzem, pravi: »Ti si moj mož. Ti. Ti. ... Vzgojil si me. In če komu pripadam, potem si to ti. ... Stori z menoj, kar hočeš. Samo ne zapusti me.« Vse - tudi Lulu - nas napelje na to, da je on **moški**. V. Novak pa namesto tega odigra učitelja, ki s svojo represijo nad učenci uveljavlja svojo avtoriteto, a je daleč od močne osebnosti, kakršen bi moral biti. S tem nekako tudi ruši dramski tok in doživetje, ko gledalci ne ver-

»Če bi se rodil kot ženska, bi bil rad Lulu.«

(Janez Škof)

Olga Kacjan (Lulu) in Janez Škof (E. Schwarz)

jamejo. V 2. dejanju zaigra sproščeno, a premalo za prizor z ubadanjem igle. Podobno velja za **Ano Veble** v vlogi grofice Geschwitz, ki ji je šele v 3. dejanju uspelo, da se je otrešla stereotipne dramske retorike in zaživela s predstavo. **Janez Škof** v vlogi Edwarda Schwarza je posrečena interpretacija zavestno naivnega umetnika - fotografa, za katerega pa smo dobili občutek, kot da se ne znajde najbolje v svoji vlogi. V popolnoma novi luči pa se nam je razkril ob

koncu 3. dejanja, ko je kot demon »odplesal« svoj morilski ples z neverjetnim fanatizmom. Odlično. **Ivan Rupnik** (Alwa Schön), **Rado Pavalec** (dr. Goll), **Pavle Ravnohrib** (Rodrigo Quast), **Renato Jenček** (Ferdinand), **Ivo Leskovec** (Casti Piani), **Zvonko Funda** (Kungu Poti), **Brane Grubar** (Schigolch), **Josipina Babič** (deklina) in **Marinka Postrak** ter **Renato**

*Bodi pametna, Ariadna,
imaš majhna ušesa,
imaš moja ušesa -
naj sprejmejo modro besedo.
Ali ni treba
najprej sovražiti,
da potem lahko ljubiš?
Jaz sem tvoj labirint.
F. Nietzsche,
Ariadnina tožba
(odlomek)*

Jenček (angela) so vsak s svojo interpretacijo prispevali k popolnemu vzdušju predstave. Spet enkrat (izjemoma) to niti približno ni bila stereotipna, temveč izredno doživeta uprizoritev, ki že kar spominja na film (pa ne slovenski, se razume). Vsi, ki so pri tem sodelovali, so dokazali, da je tudi gledališče prostor, v katerem lahko občutimo del življenja, ki ni samo iluzija, ampak se resnično »odvija« pred našimi očmi. Čestitamo.

Nives Klinc

Biba leze, Viba gre - I. del

PADAJO DOMINE

Festival v Cannesu je poleg komedije zmešnjav okrog Umetnega raja odkril tudi karikaturu vizije Viba filma

Četudi je kritik Timesa zapisal, da se Raj dogaja nekje na Slovaškem, nesrečna **Vesna Marinčič** pa, da je to še en slab slovenski film, po katerem član programskega sveta Vibe - **Marcel Štefančič jr.** seveda ni pljuval, se je ves cirkus izrodil v parodijo, ki kljub logiki balkanskega natolčevanja in pubertetne profesionalnosti številne ekipe v Cannesu kaže tudi podobo tretje plati: uspeha poslovne politike Viba filma ali spleta srečnih okoliščin? Na finto so namreč padli »**naturalizirani Luksemburžani**«, producenti sumljivega slovesa, ki bi v Vibo radi vložili 4,5 milijonov dolarjev za nakup sodobne opreme. Pogodba je že podpisana, direktor Vibe - **Josip Košuta** - čaka le še na podpis kulturnega ministra, **Andreja Capudra**, ki pred nekaj dnevi o tej stvari še ni imel povsem razjasnenih pojmov, saj kot pravi »ne ve, kaj sploh sme storiti, ker je to predvsem stvar zakonodaje«. Po drugi strani pa gospod minister **Rajko Pirnat** meni, »da je zadeva užitna«. Spet po čisto tretji strani pa se lahko pripeti, da ameriški biznismen **F. Abbado** in njegova kompanjona, Armenec **H. Tavitjan** in

»**Francoz**« **N. Saada** (Miha Brun jih ima za Turke) zavoljo predolgega »iskanja rešitve« naših ministrov lepo predsedlajo na Madžarsko. Sreča ali nesreča je morda v tem, da ima Viba film le enega ustanovitelja - Kulturno skupnost Slovenije, ki se verjetno ne bo kar na lepem odrekla lastninski pravici. Ali pa; kdo ve, če ne on, v svetišču katerega domuje cvet slovenskih filmarjev. Smešno je tudi, da je **Capuder** »Vibino cerkev« obljubil ljubljanski duhovščini, ki ji v takšnih primerih ne zmanjka apetita. Cerkev naj bi posvetili že naslednje leto. Iz neposvečenega hrama pa bi nadvse rada spakirala tudi Viba, ki je finančno povsem na psu. Spet splet srečnih okoliščin, bi rekel **Josip Košuta**. Morebitna sodobna oprema luksemburškega tria zagotovo ne sodi v cerkev, nekaj denarja bi verjetno kapnilo tudi na račun odškodnine, saj je Viba vsa ta leta veselo krpala luknje časa v svoji postojanki. Tako so vsi pogledi uprti v Brdo pri Kranju, kjer naj bi bilo novo zavetišče te producerske hiše. Kot alternacija pa obstajajo Črnuče. Pogodba s tujimi partnerji, po kateri naj bi Viba imela (seveda)

najmanj 51 % delež v firmi, ima tudi klavzulo, v kateri so tuji sovlagatelji obljubili polno materialno podporo pri snemanju dveh slovenskih filmskih projektov iz vsakoletnega programa. Čprav **Košuta** zatrjuje, da pogodba omogoča perspektivo slovenski kinematografiji, bolj skeptični poznavalci tovrstnih zdrah opozarjajo na nevarnost, da bi »nova« Viba utegnila postati **ekspozitura** luksemburških producentov, (ki imajo, mimogrede, v Franciji dve producerski »oporisiči«: Swanie productions in Kathala productions, lahko pa jih dobite na naslovu: 16 Rue de Marignon, 57008 Paris). Pogodbi, s kom in kakršnakoli že je, bi lahko rekli pilula proti agoniji, iz katere trenutno štrli slovenski filmski monopolist. V opremo se ni kakšnih petnajst let nič posebnega vlagalo in tako je sedaj potrebno zamenjati tonski studio, ki naj bi le še po čudežu funkcioniral, v isto kategorijo spadajo montažne mize, ki »žro« filmski trak, pa svetlobni park, kamere, oprema v studiu... Umetni raj **Karpa Godine** naj bi tako bil zadnji projekt, ki so ga sčarali s to opremo. Kakšno čarovnijo bo uporabila vlada pri ratifikaciji pogodbe, pa je že stvar povsem drugega okusa in po stari navadi tudi - časa. Ker si nekje, daleč od tod, dopovedujejo, da je čas denar, se lahko zgodi, da Viba film ostane brez slednjega, režiserji pa brez naslednjega. Da o ostalih niti ne govorimo. Hm! Hudiča, zakaj pa ne? In to prav o vseh ostalih - z estetsko manj bleščečega zornega kota. V naslednji številki.

NICK CAVE, KRIŽANKE 11.6.90

foto: Milan Mrčun

Zvrhano polne Križanke, uro in tričetrt glasbe in približno tisoč ljudi pred vrati Plečnikove mojstrovine so osnovne značilnosti nastopa Nicka Cavea.

Le redko se zgodi, da je avditorij v Križankah kdaj tako črn, kot je bil ta večer. Zato je bilo skoraj nezaslišano, da se je zvezda večera pojavil na odru v svetli obleki. Vendar je kljub temu zadovoljil veliko večino prisotnih. Ob zadovoljivi luči in dobrem zvoku je začel s hitom *The Mercy Seat* ter nadaljeval s skladbami z novega albuma *The Good Son*. Spremljevalna zasedba *The Bad Seeds* je v kompletne zasedbi na prejšnjem Ljubljanskem nastopu delovala bolj prepričljivo, glavno vlogo pa je ob Caveu tudi ta večer odigral kitarist Blixa Bargeld, drugače član berlinske zasedbe *Eis-turzende Neubauten*, ki na odru in v glasbi

deluje prav minimalistično, vendar neverjetno efektno. Spremljevalna zasedba je torej korektno opravila svoj del nastopa, česar pa ne bi mogli reči za Cavea. Opazno nihanje znotraj koncertnega dogajanja je verjetno še bolj potencirala razlika v strukturi novih in starejših skladb. Koncert oz. tok večera torej ni bil najbolj posrečen, vendar mu ob tem ne bi mogel očitati karkoli konkretnega - stvari so mu pač malce ušle iz rok in to je vse. Tako sem lahko doživel nekaj zanimivih stvari: od skoraj šlagerskega pozibavanja na eni do energične in prepričljive izvedbe, kakršna je zanj tudi značilna. Ravno ta dva ekstrema sta zato razbila koncert, ki bi lahko bil odličan. To seveda ne pomeni, da ni bil dober - večer je bil, razen neverjetne gneče, izredno prijeten, pa kljub temu nič več kot to. Cave se je pri izboru skladb za nastop omejil na novega in predvsem prejšnja dva albuma, *Tender Prey* in *Your Funeral My Trial* ter kompilacijo *Kicking Against The Pricks*, ter tako pokazal, da je še vedno roker in da stvari tako tudi dela. Odklon, ki ga je nakazal z zadnjo ploščo, je tako obvisel

v zraku. In ker le-te na teh straneh še nismo omenjali naj povem, da je dober vendar označuje novo obdobje v delu in seveda njegovem življenju. To dvoje se namreč pri tem glasbeniku izrazito prepleta, tako da je po novi plošči *The Good Son* Caveova življenjska vizija svetlejša in bolj optimistična. Morda je tudi tukaj del krivde za "dvojni" nastop, sedaj že mega glasbenika. Na koncertu je vsekakor postalo jasno, da Caveovi najboljši momenti šele prihajajo. Ali pa so že bili; bogvedi. Sicer pa prepustimo zadevo času.

Igor Ivanič

STUDIA HUMANITATIS SE NE DAJO

Četrty letnik zbirke *Studia humanitatis*, ki je slovenska kultura ne more več pogrešati, če hoče biti sodobna, se izteka. Pravkar sta izšli deli Meyerja Schapira *Umetnostnozgodovinski spisi* in Johna L. Austina *Kako napravimo kaj z besedami. Prehode iz antike v fevdalizem* Perryja Andersona bodo naročniki dobili že pred 15. avgustom: z njimi bo četrti letnik sklenjen. Na vrsti je potem takoj že peti, na katerega se je še vedno mogoče naročiti. Knjige bodo začele izhajati poleti: *Bianchi-Bandinelli (Od*

STUDIA HUMANITATIS

helenizma do srednjega veka) in - KONČNO! - ROLAND BARTHES (Retorika starih; Elementi semiologije) sta že v korekturah, ostali (Ingarden, Leroi-Gourhan, Veyne, Gombrich) pa tik pred tem.

*Dasiravno inštitucije, ki podeljujejo nacionalne nagrade, praviloma nagrajujejo izvirna »slovenska« dela (iz prepričanja, da Slovenci predejo, kar že predejo, sami iz sebe, brez stika z drugim svetom), pa so tokrat naredili izjamo. Gregor Moder, prevajalec monumentalnega dela nove zgodovine, opusa Fernanda Braudela *Materialna civilizacija, ekonomija in kapitalizem* (3 deli, 6 zvezkov), je dobil Župančičevo nagrado s področja književnosti.*

KARANTANIJA

PREDSTAVLJA:

France Pibernik: TEMNI ZALIV FRANCETA BALANTIČA, Slovenska knjiga, Ljubljana 1990.

Monografija o pesniku, ki ga literarna zgodovina presoja bodisi kot literata na napačni strani bodisi kot literata iz »ognja groze«. Balantič pa najbrž ni ne eno ne drugo, temveč je eden največjih slovenskih lirikov, ki za časa življenja ni dočakal izida svoje pesniške zbirke MUŽEVNA STEBLIKA (1942). Tudi kasnejše izdaje njegovih »zakladov« niso uspele predstaviti pesnika kot pesnika, kaj šele kot človeka, ki ga je v smrt pahnila ognjena groza, vihrajoča nad takratno Evropo. Tisto, kar ni šlo od rok Mitji Mejaku in Frančku Bohancu ter kasneje tudi Tinetu Debeljaku, je »splavalo« Francu Piberniku. Le-ta upošteva predvsem literarna izhodišča in Balantiča predstavlja kot skrajno refleksivnega in religioznega lirika. TEMNI ZALIV FRANCETA BALANTIČA pušča ob robu njegova politična prepričanja, kar je navsezadnje tudi in edino prav.

Boris Čerin: PREKLETSTVO DVOGLAVEGA KONJA, Samozaložba, Ljubljana, 1990.

Še eden izmed prvencev, ki je izšel v samozaložbi, a ni nič novega. Najnovejše pri vsem tem je, da gre tokrat za prozno delo Borisa Čerina, PREKLETSTVO DVOGLAVEGA KONJA. Delo bi morda lahko označili celo kot roman, toda s tem bi napravili krivico tistim, ki romane dejansko pišejo. Čerinova proza je neke vrste sci/fi z vsemi ustreznimi filozofskimi in spoznavno-etničnimi komponentami. Estetike je resda bolj malo, zaradi česar pa je zgodba toliko močnejša. Katastrofa, ki se bliža zemlji, nastopa v obliki Kanje, zla, ki se vedno bolj razrašča. Ni kaj sodobna tematika in dvomim, da bo uspela privabiti in morebiti celo navdušiti bralce.

Filip Arijes: ESEJI O ISTORIJI SMRTI NA ZAPADU: od srednjega veka do naših dana, Rad, Beograd 1989.

Vsekakor zanimiva knjiga. Smrt na zahodu je nekaj povsem drugega kot smrt na vzhodu. Pravzaprav pomeni smrt za zahod vprašanje, kako se smrti izogniti. S tem vprašanjem se je strokovno ukvarjal Philippe Ariès in prišel do zanimive ugotovitve: smrt se je od srednjega veka do danes zelo spremenila. Namreč, nekoč prisvojena in že kar sestavni del vsakoga živega bitja (tudi človeka), je danes potisnjena, preklata in prepovedana. Seveda še vedno obstajajo različna stališča do te tako filozofske obremenjene teme, ki nam jih avtor prikaže v prvem delu, vendar so tako zelo zelo različna, da jih niti ne bi mogli vseh naštetih. Ob koncu knjige sledi teoretični diskurz Jovice Aćina, ki vse že povedano (prebrano) samo še ponovi, oziroma obnovi.

Tadej Čater

ČARUGA - PRVI YUGO WESTERN

Najbolj razkošen in najdražji jugoslovanski film tega leta je posnet in začela se je faza obdelave. Za film že sedaj lahko trdimo:

1. Čaruga je avanturistična zgodba, kakršne jugoslovanska produkcija še ni imela. Film so snemali osem tednov, z ekipo 85 vrhunskih filmskih profesionalcev, ki imajo že izkušnje pri ameriških filmih.

2. Med snemanjem je bilo izstreljenih 15.000 metkov.

3. Za potrebe snemanja je bilo uporabljenih 45 različnih objektov: 30 jih je bilo v te namene adaptiranih, 10 velikih pa zgrajenih.

4. Igralci uporabljajo orožje iz muzeja: 120 pištol, 500 pušk in originalna brzostrelka iz ruske revolucije.

5. Rekonstruiran je bil vlak gozdne železnice iz leta 1918.

6. V filmu je sodelovalo 10.000 statistov.

To vse so samo prazni podatki, toda potrebni za resno jemanje prvega pravega yugo westerna, ki ga boste lahko gledali že na začetku naslednjega desetletja; devetdeseta bodo v Jugoslaviji? zanimiva tudi na platnu.

Esad Babačić

LJUBLJANSKI JACK RAZPARAČ

Brane Gradišnik: NEKDO DRUG, Samozaložba, Ljubljana 1990.

Uvod:

Dobiti knjigo po pošti in zraven še položnico za plačilo ter pet dinarjev, v kolikor knjiga bralcu ne bi bila všeč, da jo pošlje nazaj, pomeni velik korak v smislu založniško-distribucijskih sistemov. Hkrati pa tak inovativni poseg v razširjanje duhovnega blaga aplicira dejstvo, da so klasični in že kar tradicionalni distribucijski načini že zdavnaj mimo.

Ce je to ena izmed mnogih značilnosti Gradišnikovega romana NEKDO DRUG, potem bi bila druga tista, ki roman označuje kot prvi slovenski detektivski roman. To je nedvomno res, kot je tudi res, da je z izidom (samozaložba) te knjige slovenska literarna zgodovina ogromno pridobila. Pa ne le to, gre za star (?) Gradišnikov poskus napisati roman, ki bi artistično obdelal problem »zamenjave identitet«. Prvi poskus, ki sega v leto 1985, je izšel v formi črtice KRIK v Telexu. Temeljni problem, ki je takrat in tudi dve leti pozneje (KRIK IN NEPREDVIDLJIVOST v: MISTIFIKACIJE, 1987) »okupiral« avtorja, je bil problem zaključka. Le-tega je uspel rešiti v scenariju, ki ga je ravno takrat pisal. Filmski scenarij onemogoča literarno blefiranje, zaradi česar je bila naloga toliko težja. Vendar film, ki ga je režiral Branko Vrhovec, ni zadovoljil niti avtorja kot tudi ne režiserja, zaradi česar se je Gradišnik odločil izdati zbirko pisem kot korespondenco med njim, urednikom in dramaturgom Andrejem Gogalo, NEKAJ DRUGEGA. Da ne bo pomote, pri vsej zadevi nikakor ne gre za nekakšen chronique scandaleuse, ampak za »iluminativen scenarijski priručnik« ali pa kot pendant romanu NEKDO DRUG.

Skratka, roman, ki je zajel vse tisto, kar se je pred približno petimi leti dogajalo v Ljubljani (navsezadnje je knjiga posvečena »LUBLANI PA LJUBLANČANKAM«) na temo Razparač. In ker je roman razdeljen na

osem poglavij, vsako pa se začne z dnevom v tednu, bi lahko vso stvar poimenovali kar kot dnevniški zapis Damjana Kardoša. Prvoosebna pripoved aplicira pisateljev delež v romanu; skrajno emocionalna fabulativna struktura, za katero bi prej rekli, da gre za realnost kot fikcijo, potencira bralčevo duhovno prisotnost v vsem tem ali, če hočete, tako psihično kot tudi fizično prisotnost. Do roba prignana estetiziranost, sicer brez odvečnega patosa, bralca vleče skozi roman in ga šele ob koncu spusti. Vendar še sedaj ne popolnoma, zaradi česar se poraja sum v okoliščine; namreč, v »normalnih okoliščinah« bi roman moral postati bestseller.

Kot tretji inovativen element v Gradišnikovem romanu pa bi nastopil jezik, s katerim operira ljubljansčina oziroma lublanščina. Vsi dialogi, od prvega do zadnjega, so napisani v jeziku, katerega uporablja pisatelj sam. Problem, ki se tu pojavlja, bi bil zapis tega narečja, kar pa je že stvar slavistov (Velimir Gjurin podaja ob koncu romana študijo o pravilnem zapisu ljubljansčine - »kuko b se učinkovit pisal ljubljansčino«). Stvar pisatelja je umestiti besede v usta ljudem, ki ta jezik uporabljajo, zakaj 300 besed, s katerimi operira Ljubljančan, so stvar položaja v družbi, poklica, okolja... Z drugimi besedami, problem, kateremu se je Gradišnik izognil, zaradi česar pa roman ni prav »nič na slabšem«, kot bi sicer bil.

Marta Zahojnik

O, SLADKO BREME,

ki mi ga nalagaš,
sladko breme, ki te prenašam,
pa me ne razfuka.

Breme, ki rodiš resje,
da je čisto res,
da tudi jaz vem, kako je,
ko vsi ljudje vse vedo.

SLEP SEM BIL

in naj te ne moti,
da se delam tudi gluhega:

zdaj ti gledam v oči
in sama lahko vidiš,
kako sproti poravnavam
celoten dolg.

ŠE IZ OGLEDALA

Storilca so dobili
kljub megli.
Kapljice so pršele
in izrekale svoj da.
Kot takrat, ko so klicale
snežinke prihodnost za pričo.
Nič več od tu do tam,
živiš.

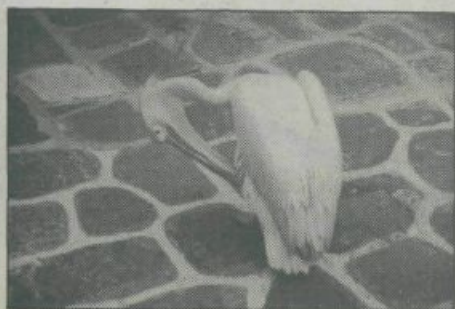

foto: Miha Dobrin

Marjan Brezovar

oni o nas · oni o nas · oni o nas

ONI O NAS

Morda pa bi kljub vsemu morali Hišo cvetja preseliti iz Beograda? Te čudovite rastline bi se gotovo bolje podale v okolju neporaslega, golega otoka... (Student)

Opoložaju na prištinski Univerzi, kjer študira okrog petintrideset tisoč študentov (največ albanskih, seveda), ki jo Srbi označujejo za »bastion šiptarskega nacionalizma, separatizma in secesionizma«, govori magister Tomislav Stojković, asistent na tamkajšnji Univerzi: »Tu so profesorji in vzgojitelji ljudje, ki so bili pripadniki fašističnih enot ali pa so delovali v njihovih institucijah... Poleg ogromnih finančnih težav je Univerza ustvarila hiperprodukcijo pravnikov, ekonomistov, zdravnikov...« Še več pikantnih reči o gnezdu albanskega separatizma lahko torej preberete v **Studentu**, ki odhaja na zaslužene počitnice.

Italijani in Avstrijci rabijo za vstop v Slovenijo samo osebne izkaznice. Od nas pa bodo zahtevali vizume. (Student)

Univerzitetaska riječ, glasilo titograjskih študentov, se je pogovarjala z **Dragišo Marojevićem**, prvakom Stranke za enakopravnost državljanov, ki takole ocenjuje politični položaj v Sloveniji po volitvah: »Z volišč je izginilo 3023 glasovnic in upravičeno trdimo, da so ti glasovi namenjeni naši stranki... Odcepitev in konfederacija sta v tem trenutku nemogoči. Absurdno je namreč govoriti o neki suvereni državi, ko je njena ekonomija v kolapsu. Če se želi ustvariti suverenost neke nacije, potem je treba najprej urediti ekonomske osnove... V južni del Jugoslavije se ne bom vrnil kljub provokacijam vse dotlej, dokler me bodo preganjali. Ko bodo prenehali, se bom vrnil sam.« Bon voyage!

Slovenski obrambni minister, Janez Janša, se je odločil, da bo zamenjal časopisne in televizijske urednike. Verjetno so izdali vojaško skrivnost?! (Student)

»In danes se sprašujejo, zakaj je Hrvaška demokratska skupnost dobila toliko glasov na volitvah in zmagoslavno vstopila v hrvaški sabor? Pozabljajo, da je HDS proizvedel Milošević in ne dr. Tudjman.« To je zapisal **dr. Andjelko Milardović** v osiješkem Tenu.

Predsednik slovenskih liberalcev, Jožef Školč, se hvali: »Nimamo nikakršnih težav pri komuniciranju z drugimi v Jugoslaviji.« Verjamemo mu, saj verjetno komunicira v angleščini. (Student)

»Demokracija ni nič drugega kot dolga, komplicirana, včasih tudi boleča procedura, ki pa je edina operacionalizirana institucionalna oblika oblasti državljanov«, je na vprašanje **mariborske Katedre**, kaj je demokracija, odgovorila **dr. Vesna Pusić** z zagrebškega filo faksa.

Ko gledam beograjski TV Dnevnik, se počutim zelo nelagodno, ker nisem v uniformi in ne poznam svojega vojnega mesta. (Student)

V osiješkem Tenu lahko preberemo tudi izpoved nekdanjega prvega človeka zvezne UDB-e, **Vojina Lukića** (1963/65), ki govori o svoji karieri, odnosu med Titom in Rankovićem, aferi prisluškovanja Titu in vlogi Jovanke Broz v političnem življenju: »Imela je zelo aktivno vlogo pri ustvarjanju psihoze, da se je Titu resnično prisluškovalo. Aktivna je bila pri ustvarjanju občega vtisa, da Ranković ogroža Tita. Bila je zelo ambiciozna ženska, pretenciozna; danes je njena slika nekoliko popačena zaradi avreole mučeništva, ki so ji ga dali drugi. In to tisti, ki so jo na grob, nekulturen in netakten način vrgli iz hiše, ji odvzeli osebne stvari...«

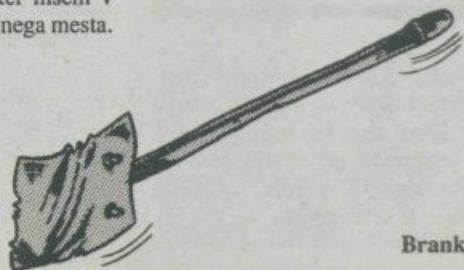
Drnovšek je doktor. Naslednji predsednik mora biti psihiater. (Student)

»Če upoštevamo, da so bile volitve v Sloveniji in na Hrvaškem prve povojne pluralistične, morajo biti za Srbijo vzor, kako volitve organizirati. Kar pa se tiče volilnih rezultatov, so ti v Sloveniji odraz resnične želje ljudi, kar za volitve na Hrvaškem ne velja.« To so izjavili **liberalci iz Valjeva**.

Rilindija piše, da bo Kosovo obiskala Mati Terezija. Brez pomena. Tu ne more pomagati niti Oče Bog. (Student)

TUDI MI SMO SE ŠLI GOSPODARSTVO

JUTRO, 22. september 1920**Borze**

Danes vsled židovskega praznika ni bilo borze. Situacija je bila slaba.

JUTRO, 24. september 1920**Nova tovarna za ponarejanje bankovcev**

V Vugrovcu pri Sesveti v bližini Zagreba so oblasti prišle na sled družbi osmih oseb, ki so izdelovale ponarejene 20 dinarske bankovce. Falzifikatorji so imeli vse potrebne stroje za ponarejanje bankovcev, katerih so imeli že 16 000 komadov. Policija je zaplenila 15 200 komadov, ostalih 800 pa je bilo tako slabih, da so jih ponarejevalci že sami škartirali. Vodja ponarejevalcev je žid Galović.

JUTRO, 24. september 1920**Draginja**

Draginja je danes najteževnejši ekonomski problem vseh držav. Najbistrejši ekonomski pečajo z rešitvijo tega problema.

Ako bo industrija, zlasti ona, ki ni vezana na uvoz surovin, znižala prodajne cene in bo od njene produkcije cenejše kritje vsaj en del konsuma, bodo padle deloma cene poljedelskim pridelkom, interes nameščencev in delavcev na povišanje plač se bo umiril. Sila je nujna. Strokovne zveze in organizacije naj premišljajo o predlogih za pobijanje druginje.

JUTRO, 25. september 1920**Za carinsko avtonomijo Slovenije**

Ljubljanska »Jugoslavija« prinaša članek, da naj se šikanozne carinike odpravi s tem, da se uvede avtonomija.

JUTRO, 26. september 1920**Borze**

Danes ni bilo borze, zato pa je promet izven borze precej živahen. Skoro vsi tečaji so znatno padli, posebno zaradi tega, ker so padli tudi v Beogradu, kjer je finančno ministrstvo vrglo na trg znatno množino tujih valut in tako paralizirala tečaje, ki so naraščali.

JUTRO, 18. novembra 1920**Zopet nova stranka**

Naivni vrtoglavci in nekaj koristolovcev in častihlepcev po Gorenjskem ustanovlja naj-novejšo »Samostojno obrtno in gospodarsko stranko za Slovenijo«.

Neresna pivška družba, ki nima drugih talentov, nego, da zna zabavljati nad celim svetom, se usede in skuje sijajno misel, da ustanovi, k šestim obstoječim strankam v mali Sloveniji še sedmo in če bo kazalo, še osmo.

JUTRO, 2. oktobra 1920**Monopolni zakon**

Zagrebske Narodne Novine z dne 29. t.m. objavljajo naredbo finančnega ministra, s katero se srbski monopolni zakon za tobak, sol, vžigalice, petrolej in cigaretni papir razširja na celo državo.

JUTRO, 3. oktobra 1920**Velik dobiček**

Časopisje prinaša vesti, da nameravajo nekatere velike ameriške tovarne za avtomobile v najkrajših dneh znižati cene na predvojno stopnjo. Isto se sliši o nekaterih nemških tovarnah.

Nam, ki smo navajeni le na stalna naraščanja cen vsem produktom, je ta vest kot lepa pravljica.

JUTRO, 5. oktober 1920**Novo naredbo glede osiguranja tuje valute**

Podpisana je in izide te dni naredba, ki regulira trgovino z devizami in valutami.

JUTRO, 8. oktober 1920**Protestni shod slovenskih gospodarskih organizacij**

V veliki dvorani Mestnega doma se je vršil danes popoldne jako dobro obiskan protestni shod gospodarskih organizacij Slovenije proti novim davčnim bremenom, ki jih nalaga našemu gospodarstvu provizorični finančni zakon za leto 1920/21.

Poslanec dr. Puc smatra, da je proračun nezakonit in da nikogar ne veže. Državna uprava nalaga pridobitvenim slojem neznoša bremena, ne polaga pa nobenih računov. Govornik je proti vsem davkom, ki ne pospešujejo produkcije. Mi nismo separatisti, toda zaklati se ne damo.

JUTRO, 15. oktobra 1920**Tržni pregled minulega tedna**

Z Avstrijo se sklepajo večje kupčije, in posebno povoljno vpliva kurz avstrijske krone, ki je bil ravno te dni na najnižjem tečaju.

JUTRO, 6. november 1920**Nova bremena**

Država potrebuje denar, ker se izdatki množijo. Davki in drugi državni prihodki se morajo povečati. Ravnokar je finančni minister zopet stopil pred javnost z novim državnim bremenom, to je s poslovno - obrtnim davkom, oziroma s povečano carino. Ta nova bremena so za gospodarstvo hud udarec. Škoda, ki jo bo trpelo gospodarstvo, je večja kot dohodki države.

JUTRO, 22. decembra 1920**Borza**

Na današnji borzi zopet ni bilo skoro nobenega interesa. Začetkom borze je bil namreč proglašen brzovjavni nalog generalnega inšpektorja finančnega ministrstva, da je onim, ki se bavijo s kupovanjem in prodajanjem valut, strogo prepovedano nakupovanje in prodajanje dolarjev in drugih valut za inozemce.

Zaradi tega je bil na današnji borzi interes za dolarje minimalen in se je pokazalo, da domači ljudje kupujejo in prodajajo tuje valute večinoma za tujce.

JUTRO, 30. decembra 1920**Borza**

Radi izbruha generalnega štrajka borza danes ni poslovala.

TA SREČNI DAN

In zgodil se je čudež.

Ja.

Koncert v Ljubljani ni bil samo poln, ampak razprodan.

In ne v K4 ali KUD France Prešeren, temveč v Križankah.

Veliki met se je posrečil Iggy v Rocku, ko je vdrugo povabil Nicka Cavea & The Bad Seeds na sončno stran Alp.

(Opomba avtorja: Nedvomno ste do grla siti variacij na temo Niko Jamnik i Loše semenke, zato se bom tovrstnemu duhovičenju v nasprotju s svojo navado izognil.)

Vrnimo se k rdeči niti nocojšnjega prispevka. Mimo čudeža razprodanega koncerta je Nick Cave izvedel tudi čudež lepega vremena. Sredi polarne jeseni, ki se vleče že od Druge godbe, je bilo le na dan njegovega koncerta suho in sorazmerno toplo tudi zvečer, ko se je Gary Gray dobesedno kahal v volnenem puloverju in zimski jakni.

Ampak povrnimo se k drugemu čudežu. Še prej pa sporočilo našega sponzorja:

*Kdor pije,
se napije!*

*Kdor pije,
zlo ne misli,
ne samuj ob*

vodi kisli,

ampak si kupi viski!

Nick Cave oziroma njegovi zemeljski zastopniki v Ljubljani so prodali več kot tri tisoč vstopnic za koncert, kar je nedvomno dodobra pokrilo in prekrilo stroške, tako da si je Iggy pulil lase, da je zadevo počel v španoviji z Rotovnikom in njegovo tolpo, s katero si mora deliti plen fifty-fifty, ampak to so zakoni biznisa in rizika; ob gostovanju The Fall je moral gospod Rotovnik poravnati deset tisoč še vedno konvertibilnih dinarjev izgube, ravno toliko kot ropotajoči Iggy. Bolj neprofesionalno so se zadeve lotili redarji, lezileboviči, ki so se razvadili ob lagodnem šihu na Drugi godbi, nekdanjem Jazz festivalu in drugih kulturnih manifestacijah. Ko je namreč Nick komaj petnajst minut po napovedani uri začel nastop in se je presenečena množica, ki ji je ostla v spominu nekajurna zamuda na minulem gostovanju, napotila k vhodu, je prišlo do nepopisne gneče, ki ji redarji niso bili kos skoraj pol ure. Tisti brez kart pa so na vseh koncih veselo plezali čez obzidje Križank. V nekem trenutku se je v predverje vsulo nekaj deset alpinistov, redar pa je lovil le

enega med njimi vpijoč:

»Kje imate karto, kje imate karto!«

On pa nič.

Rezultat je bil do najbolj skritega koticčka nabit avditorij, saj je bilo po nekaterih ocenah vsaj pet sto ljudi brez kart. Prvi vtis v Križankah, poleg gneče seveda, je bil za spoznanje prethih zvok: Nickovo »lastno ozvočenje« očitno ni računalo, da bodo črni darkerji tam nekje v Ljubljani napolnili tako veliko prizorišče. Resnici na ljubo pa se Cave sploh več ne gre darkerja, kar je na simbolni ravni izpričevala njegova bela srajca.

Nekje sredi koncerta sem nekje sredi množice naletel na znamenitega kitarista, Mačka Čurka, ki se je hudoval nad lokalnimi preprodajalci kart; ti seveda niso računali, da bo koncert razprodan in se niso oskrbeli z zadostno količino materiala za donosen posel. Zato so se nekateri lotili posla stihijsko in tako je Čurk za celih dvesto din kupil karto za neko čisto drugo prireditel. V Križanke ga je vseeno naplavil udarni val, ki je poleg darkerjev s kartami in brez zajel tudi nekaj mimooidočih turistov in ostalih nedolžnih sprehajalcev.

Za tiste, ki so se zagozdili pri

vhodu, je bil koncert zelo kratek. Bend je bil namreč na odru samo eno uro, potem pa so se še trikrat vrnili na bis. Triumfalno. Tako kot pred kratkim Davitelji v Zagrebu. Kaj tipi res mislijo, da nihče na koncertu nima ure? Jasno, da so jih trikrat poklicali nazaj, saj ne morejo kar tako, sredi teže, oditi z dela. No ja, recimo, da ima vsak svoje štose. Drugače pa o Nicku nič slabega.

Ko boste vse tole prebrali, boste ugotovili, da sem cel člančič posvetil enemu samemu koncertu. In se boste čudili, kako da sem potem zadnjič Stonese odpravil v nekaj vrsticah. Zadeva je preprosta: zunaj na koncertih stvari v glavnem klapajo in če se pisec ne želi posvetiti filozofiranju o tem, katere štikle so glasbeniki nanizali, mu ne ostane veliko materiala za prežvekovanje. Bral sem recimo oceno (!!!) nastopa Stonesov v Bravu, ki je skoraj izključno posvečena garderobi omenjenih. In scenskim efektom. Pri nas je kajpak vse drugače, saj skoraj ni pomembnejšega koncerta brez škandala; ali zvezda pride prepozno ali sploh ne pride, se zadane in ne more igrati, koncert zamuja, skini koga zabodejo, ali pa ga pretepejo redarji... Pestro, skratka.

Gary Gray

V SARAJEVU SE UMIRA DRUGAČE

Težavno je povezati fragmente in iz njih narediti celoto z izgledom upoštevane vizije. Ker v vsakem človeku posebej tiči vizija, ki je pregloboka za umeščanje znotraj katerekoli formalistične strukture. Mesto je simbioza takšnih nevidnih vizij; je rezervoar scenarijev, zgrajenih iz uhajajočih fragmentov; mesto živi iz tistih, ki so ujeti v kamero planetarnosti. In kdo je scenarist? Tisti, ki

nedotaknjene koščke odčara in jih pokaže v vsej svoji smrtnosti. Kljub temu pa mesta kot celote ne more zaobjeti, v njem je tudi sam žrtev v eni od svojih zgodb, ki jo je napisal v koži in telesu nekoga drugega; ta drugi pa je tisti, ki se izgublja med dnevnimi opravili: vožnje s tramvaji, telefonski pogovori, popivanja, politične debate... In zaradi vsega tega se pojavi želja po slepoti, tista, ki jo je tako lepo zapisal Ernesto Sábato (Grobovi in junaki). In šele po tem se pojavi to strašno mesto, ta demistificirana planjava, ki bruha avtentičnost in vulgarnost. Da, to je Sarajevo, ali kot bi rekel Švaba: »Das ist Valter.« Dobro pa veste, da Valterja sploh ni bilo; torej ostane spet samo mesto in v njem na tisoče in tisoče slepih Valterjev. In še naprej: ker so usode zaradi zakona o težnosti med seboj povezane, sem bil nekaj časa tudi sam ena od celic mesta, ali drugače: videl sem Valterja. Prikazoval se je vedno na različnih mestih, ob

različnih urah, v različnih oblačilih, z različnimi teksti; govoril je isti jezik, ki mu ga je dalo mesto, mislil je na isto smrt - ki jo je v njem rodilo mesto. Tako kot se v Sabatovem tekstu o slepcih kurzivni deli, ki vsebujejo pripovedovalčev monolog, mešajo s pogovori o nogometu, tako se v Sarajevu moj monolog meša s pogovori o svetovnem prvenstvu v Italiji. Vse to se dogaja pod okriljem neuničljivega balkanskega značaj, ki svojo simbiozo doživlja prav v tem razdvojenem mestu; lože utihnejo, programi vlade se potuhnejo v metafiziko; stadioni pozabijo nemire in nacionalisti pozabijo, od kod so: Hrvati posedajo po teracijah, Srbi spijo v slovenskih hišah in Slovenci se izgubijo v Sarajevu. V sarajevski restavraciji RS se pogovarjam z dr. Nele Karajličem, ki mi zaupa nekatera svoja razmišljanja o svetovnem prvenstvu v Italiji: »Dve ključni mesti sta v današnjem modernem

poseben špic igralec; gre za to, da je Vujović fizično in kondicijsko tako močan, da lahko vedno stori prekršek nad nasprotnikovim igralcem, ki šele začenja napad svoje ekipe. Tako zatre napad nasprotnika že v kali in prav to bo ključ naše igre. Kar pa se tiče Safeta Sušića, bi lahko povedal samo to, da naš veteran izpolnjuje enega od pogojev, ki dvigujejo nivo svetovnega prvenstva. Ima nad trideset let in nobena reprezentanca v zgodovini nogometa ni brez dveh igralcev nad petintrideset postala svetovni prvak.« Tako je o naših zgodah in nezgodah govoril dr. Nele Karajlič, ki te dni pričakuje tudi naraščaj. Kar se pa legende Elvise J. Kurtovića tiče, je treba povedati, da je le-ta dokončno diplomiral in postal »inženjer«; sicer je zelo zaskrbljen, kaj in kako bo gradil, toda računa na Markovića, ki mu je že obljubil neke projekte.

Esad Babačić

★
STRANKA DEMOKRATIČNE PREENOVE

Stev.: 011/sl.
Datum: 4/6-1990

ZVEZA SOLIDARNIŠTVE MIKING SIBYRIJ
UNIVEZITETNA KONFERENCA
LJUPLJANA - Karanikova 4
Prejeto dne: 11. 6. 1990
Številka: _____

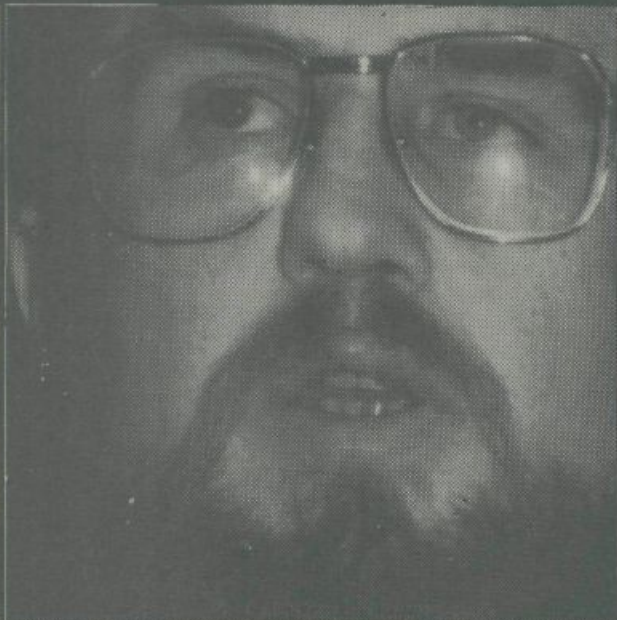
Spričo bistveno skrčenih materialnih možnosti v ZKS - SDP preključujemo naše naročilo za vašo(e) publikacijo(e) s 5.6. 1990 in vas prosimo, da to našo odpoved upoštevate. Upamo, da bomo v nekaj mesecih utrdili svoj finančni položaj do te mere, da bomo uspeli ponovno postati vaši trajni naročniki.

Tovariški pozdrav in hvala za razumevanje!

Sekretarka predsedstva
Sonia LOKAR
Sonia Lokar

Ker razumemo bistveno skrčenje materialnih možnosti vaše stranke ZKS-SDP, smo se odločili, da vam bomo do utrditve vašega finančnega položaja naš časopis pošiljali brezplačno!

Uredništvo

Logično je, da Kučan, Ribičič in Bavčar ne bodo drezali v gnezdo komunistične mafije, saj so ji sami še ne dolgo tega služili. Je pa žalostno, da tudi vlada Gospoda Peterleta ne kaže nobene vneme pri iskanju morilcev in njihovih pomagačev. Tako se lahko Maček še vedno nekaznovano sprehaja po svoji privatni državi in oskrbuje svojo privatno vojsko s kdo ve čigavim denarjem. Nam pa pridigajo o neki pravni državi...

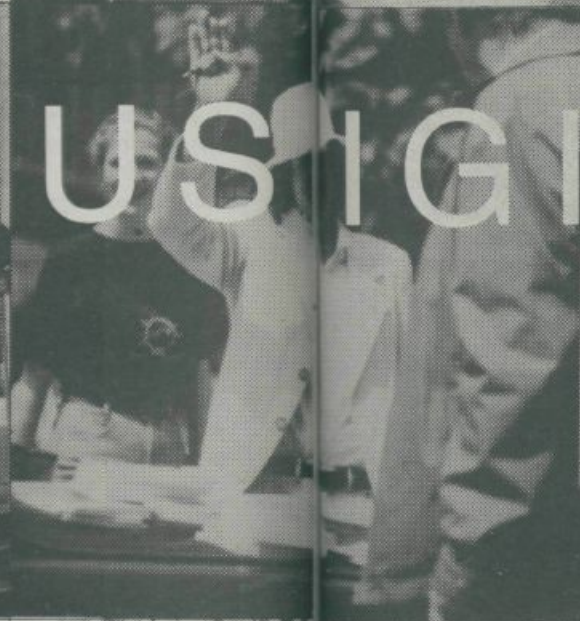
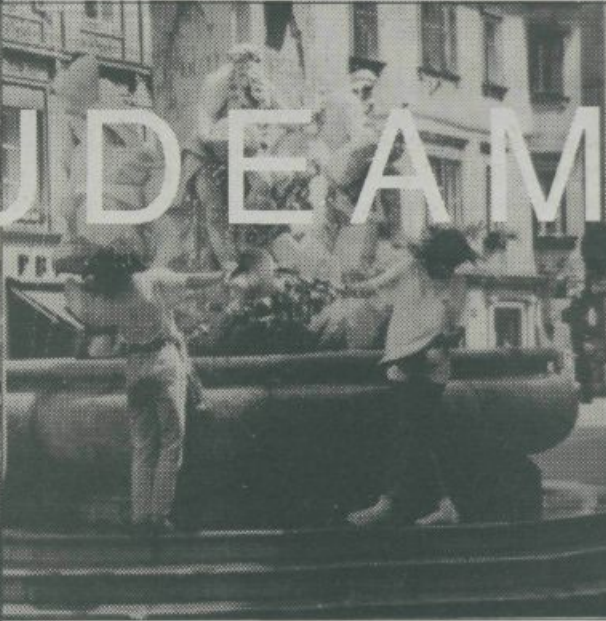
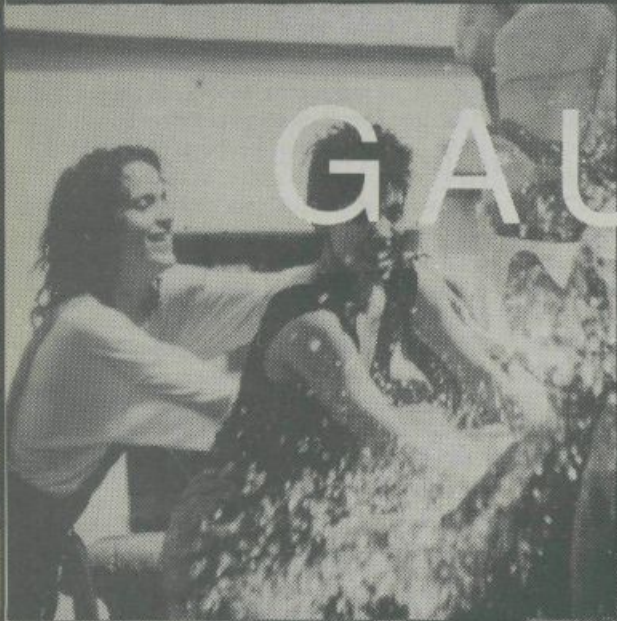

Nekdanji ultralevičar in kasnejši urednik in poslovnež, Igor Bavčar, se je zelo hitro vživel v svojo novo vlogo.

Za tiste, ki ne morejo razumeti teh radikalnih sprememb v mišljenju omenjenega Gospoda, priporočamo branje knjige Živalska farma. Še posebej bodite pozorni na vlogo prašičev v tej poučni pravljici...

GAUDEAMUS GITUR...

8. julija naj bi se, po direktivi od zgoraj, na smrt skregani Slovenci zbrali v Rogu in se pobotali med seboj.

Nekateri (na primer Milan Kučan) si vroče želijo, da bi bila s tem ta, za njih neprijetna tema, umaknjena z dnevnega reda slovenske dnevne politike. Pri tem zavestno pozabljajo, da so številni krivci pokolov še danes njihovi sosede in ugledni državljani. Ne moti jih tudi, da bodo med nabiranjem gob kdaj pa kdaj naleteli na kakšno kost in morebiti pohodili kakšno lobanjo. Nič čudnega ne bi bilo, če bi ob 50. letnici osvoboditve Milan Kučan priredil sprejem in tovariško srečanje za Zdenko Kidrič, Ivana Mačka in Mitjo Ribičiča...

Časopis notranjega in obrambnega ministra, Demokracija, je imel priložnost prvi predstaviti javnosti bunker v Gotenici.

S tem Demokracija nadaljuje tradicijo privilegiranih prorežimskih časopisov.

V ožnja iz Urumčija v Kašgar ob 1500 kilometrov dolgem obrobju puščave Takli Makan ni ravno pestra. Tri dni kamenja (tiste lepe sipine lahko vidite šele v osrednji puščavi) in suhe vročine je dovolj, da raven energije spet pade na nizko, golo potovalno, raven. Od oaze do oaze, od piva do piva, od lubenice do lubenice. Avtobus poskuša, kolikor mu to uspeva, voziti ves dan. Zvečer se vedno ustavimo in v miru prespimo. Ta »mir« ni čisto pravi, vendar tako drdrajoče bučen kot avtobus in njegova vsebina vseeno ni. Poleg vsemogočih šundrov, ki jih delajo potniki (v glavnem Ujguri in ostale etnične skupine), k vtisu štale pripomore še 3-by-2 sistem sedežev. To pomeni znano azijsko utesnjenost v avtobusih, ko v eni vrsti na eni strani sedijo trije, na drugi pa dva potnika. V normalnih razmerah bi bilo dovolj prostora le za tri ljudi in enega suhca. Tako pa ... kolena in noge, kam naj vas dam?

V bivših kasamah (nekoč je bilo tukaj precej vojske, meja s SZ je blizu), ki imajo danes vlogo obcestnih hotelov, se zna zgoditi marsikaj. Sabina je izjavila, da je še nikoli ni bilo tako strah kot takrat, ko sta v sobo vdrla dva od alkohola temperamentna Ujgura in se spravila nad svoji sonarodnjakinji v sobi. Kričanje, sopenje in vsi ostali zvoki, ki spremljajo bolj nasilno ljubljenje, so sredi noči zapolnili prostor, v katerem ni bilo več prijetno spati.

Načelno pa pot mine mirno. Enkrat se je zaradi luknjaste ceste razletela šipa (te kar iz navadnega stekla šklepetajo v okvirih), enkrat sem sam pomagal eni, da je šla v košček. Slabo namerjena pivska steklenica je razpršila steklo na nekaj zraven sedečih in omogočila Richardu in ostalim, da so imeli v zobeh še nekaj časa moj poskus razbijaštva. Vsa umetnost ravnanja z odpadki na Kitajskem bi se namreč lahko strnila v takle dialog:

»Koš za smeti!«

»Kako?«

»Koš za odpadke!«

»Kaj pa je to?«

»Aja...« in leti prazen kozarec kompota skozi okno vlaka. Čez čas smo se že tako udomačili, da smo podali prazno steklenico ali kozarec ali karkoli že tistemu izmed nas, ki je sedel najbližje oknu in rekli samo:

XINJIANG

Drugič: V Pamir

»Ti razbijalec avtobusov! Me prav zanima, koliko avtobusov boš razbil danes?« me je nadiral lubenico pestujoči Richard, Američan srednjih let. Z dvema znančema je bil poleg nas edini tuji potnik v avtobusu. Tianšanska izkušnja se je malo polegla in zdaj smo imeli že druge probleme.

»Defenestriraj tole!«

In tako naprej. Iz oaze v oazo, od mlačnega preko - hejl- hladnega piva spet nazaj k mlačnemu in od lubenic do vseh mogočih melon... minejo trije dnevi, mimo grejo dolgi kamniti kilometri, ki večinoma niso asfaltirani, in znajdemo se v veliki oazi, kjer se je namestilo tudi mesto Kašgar (Kaši po kitajsko). Gozdovi nasajenih topolov nas sprejmejo v svoje zelenje in še zadnjih nekaj kilometrov - konjske vprege in prah na cestah, buren promet pešcev - in spet smo v mestu. Vendar je to mesto nekaj posebnega. Ujguri, ki živijo tukaj, nimajo s Kitajci popolnoma nič skupnega, kotnimajo tudi sorodne etnične skupine, ki živijo v Xinjangu (Kirgizi, Kazahi, Uzbeki, Tatari...). V centru Kašgarja je velika mošeja. Ujguri so muslimani, njihova pisava je arabska, jezik pa podoben turškemu. Po videzu so najbolj podobni Turkom. In potem, ko grejo na romanje v Meko, imajo s seboj kitajski potni list. Vse to ne gre skupaj brez problemov: neredi, ki so aprila letos izbruhnili pri Kašgarju, so le ponovni znanilec stalno prisotnega nesoglasja med Kitajsko in njenimi etničnimi skupinami (50 jih je). Ujgurom so v Kašgarju med kulturo revolucijo celo zaprli in delno uničili mošejo in prepovedali prodajati na bazarju. Saj to je tako, kot bi jim ukazali »ne dihat!«. Ne gre.

Po asfaltiranih, ampak vseeno prašnih cestah, na katerih je tudi precej konjskih fig, si najdemo pot v hotel z imenom Seman. To je popotniški center v mestu. Na voljo je zahodna hrana, če ste se slučajno preobjedli kitajskih ekstravagantnosti (saj ocvrt krompir kar prija). Zelo prijeten je hotelski vrt, v katerem mlade Kitajke trenirajo angleščino v vlogi natakarič. Ko malo raztegnem noge v tem ne prevročem okolju ob steklenici piva, pozabim, kje sploh sem... nekje v osrčju Azije, kjer je na vzhodu puščava, na vseh ostalih koncih pa se dvigujejo visoka gorstva: Pamir, Karakorum, Kunlun Šan (zato smo pa tukaj!).

Zvečer z Richardom kontinuirano pijemo pivo v Semanu, atmosfera je precej evropska. Richard pove zanimive stvari. Raziskovalno delo (diplomirani kemik) je plačano 70 RMB juanov

na mesec (1 dolar je bil takrat na črno dobrih šest RMB-jev). Učitelj dobi 80 RMB-jev na mesec, pometalec ulic pa 200. Logika? 80 % Kitajcev je kmetov. Ti so izjema - lahko imajo več kot enega otroka (sicer je zdaj eden maksimum za mlado družino), za delo na polju, ko odrastejo. Ko odrastejo, je tehnologija lahko tako razvita, da bo nepotreben. Kitajcev je ogromno in zato tudi veliko neporebne delovne sile: npr. en ti da sladoleđ, drugi pokasira denar. Itd. Mao je imel idejo o vojni z Američani. Čimveč bi jih dobil v samo Kitajsko, v zahodno puščavsko področje, kjer bi jih Rusi zasuli z atomskimi bombami. Žrtve bi bile tudi med

Ampak ni vse tako brezskrbno. V okolici Kašgarja je bila pred kratkim epidemija kolere (»ah, pa saj se ne bom cepil proti koleri, saj je na Kitajskem ni...«). Zato se raje držimo prekuhanih jedi in za razkuževanje notranjih organov uporabljamo dimljenje in alkohol. Kljub preventivi sta Vlado in Sabina staknila določene prebavne motnje in se ne moreta udeležiti našega puhačevega razvrata. Kaj takega - da bom kdaj videl Aleša s cigaro v roki in da bo Mihā lahko kdaj govoril še več, kot sicer, si nikoli ne bi mislil. Gregi se pa itak dobro znajde še potem, ko se ostali poberemo spat in med domorodci s pomočjo ne ravno dobrega lokalnega viskija razvrat nadaljuje proti jutru.

Nepogrešljiv centralnoazijski duh Kašgarja je tudi njegov bazar, tisti stalni v mestu ali nedeljski na obrobju. Tam je kaj videti. Od zelenjave, krvavečega mesa in ostalih prehrabnih artiklov do velikih topolovih debel. Usnjeni škomji, risove kučme in kože, ugarske kape... Noži so sicer čudoviti za pogledat - vse se nekaj sveti -, ampak so hkrati garancija, da bodo zarjavili takoj, ko boste z njimi prerežali lubenico. In začimbe, drobnarije, stari kovanci, rjuhasti stari ruski bankovci... Kašgar je mesto, ki ga nekajkrat obhodiš (torej, vsaj osrednji del, ker se naselje v celoti razprostira na 500 kvadratnih kilometrih oaze) in še vedno odkriješ kaj novega.

Vseeno bi lahko šli tja, kamor smo namenjeni. V tem primeru je cesta skozi Kašgar pomembna prometna žila s Kitajske v Pakistan preko Pamirskega platoja in Karakoruma. Divja in privlačna cesta gre iz Kašgarja v pakistanski Kašmir preko prelaza Khunjerab. To je južna varianta nekdanje svilene ceste. Zato na Pamirski plato in dalje vozijo avtobusi, ki so zaradi težke ceste (večinoma je asfaltirana, če ni ravno zasuta s kamenjem z gora) precej razmajani. Izstopimo pod Kongurjem in Muztagh Ato pri jezeru Kalikuli 3700 metrov visoko. Oba vrhova sta veličastna primerka sedem-tisočakov. Bolj osamljena se vzdigujeta nad pokrajino, ki spominja na Tibet: rjava ravnina z rjavim gričevjem in belimi gorami v ozadju.

Očitno pri jezeru in njegovi okolici ni nobenega predstavnika uradne Kitajske, ki bi začel težiti, da sem res ne bi smeli priti (smo se že v Urumčiju cel dan najebbarili s poskusi dobiti dovolilnico za kraje pod Altajem: closed. Dopoldne, popoldne: closed). Na Kitajskem za večino zanimivih predelov velja, da so zaprti. Seveda, lahko gledate dolgočasna mesta, ampak ko bi želeli na kakšen bolj neregularen konec ... zaprto! Ali pa morate plačati poštene ameriške denarce, da vas kam spustijo. En teden pod Muztagh Ato bi iz Kašgarja po uradni varianti prišel 300 USD po glavi. Tako pa so bile možnosti za hojo na široko odprte in prav tako odprta je bila pokrajina. Kot omenjeno, spominja na tibetansko. Pamirski plato na kitajski strani, t.j. visokogorski plato 4000 metrov nad morjem, označujeta Kongur (7719 m) in Muztagh Ata (7456 m), ki se dvigujeta nad rjavino pokrajine. Preko te rjavine smo hodili z baznim taborom pod Muztagh Ato v mislih. Gremo mimo redkih jurt s firbčnimi kirgiškimi otroci v ospredju, kakšna kamela -?, bo

že držalo, kamela, se pase v suhi strugi, sicer pa ni videti veliko živega (s kamelami stvorijo alpinisti vso opremo v bazni tabor). Sedaj, ko smo se že malo dvignili na pobočja Muztagh Ate, se pod nami dobro vidi dolina, po kateri gre cestna povezava iz Kašgarja v Pakistan. Tam čez, kakšnih trideset kilometrov daleč, pa je že mejni greben s SZ.

Vendar državni režim tudi med tem kamenjem kaže svoje zobe. Zvezni oficir, ki je z odpravo v taboru, pravi, da moramo plačati. Saj ni tako veliko, ampak vseeno... plačat! A, pejt ti mal nekam, gremo mi nazaj dol, za vsak slučaj ponoči. Ko smo spet tam, kjer smo začeli, se razlezemo na različne konce. S Sabino sva se naselila pri Kirgizih. Najin šotor je nekaj dni delal družbo njihovim jurtam, kirgiški otroci in svizci pa nama. Kirgizi pozimi živijo v zidanih hišah pri jezeru Kalikuli in vsako poletje postavijo jurte višje pod ledeniki Muztagh Ate. Bolj rumeno rastlinstvo na rjavih pobočjih ne bi mogli imenovati pašniki, ampak očitno se ovce, koze in jaki, ki jih pasejo Kirgizi, tukaj dobro znajdejo.

Tudi nama so pogledi na ledenike in dolga snežena pobočja Muztagh Ate čisto znesli. In še Kongur tam čez: masiv sestavljajo številni zaobljeni snežni vrhovi, izpod katerih se vlečejo prav tako številni ledeniški jeziki. Zraven je seveda spadalo še žvižganje svizcev in tuljenje otrok. Kirgizi so naju nekajkrat povabili v jurte na »ajran, čaj, nan«, kot so povedali. Na jogurt, slan čaj in kruh.

Tukaj se da tudi hoditi, zares veliko hoditi... na morene pod ledenike; na kakšen zaobljen kučelj, kjer se ta čudoviti gorski svet odpira kot na dlani: do reke, ki priteka iz tesni med gorama... Vseeno pa enkrat začneva tuhtati. Pakistan? Kitajska? Pakistan?... Kitajska! in se v pristnem slovensko-kitajskem pogovoru z voznikom kamiona, ki naju je peljal nazaj dol do Kašgarja, vsi režimo, čeprav nikomur ni jasno, za kaj gre.

Nadaljnja prebijanja skozi neprijetni kitajski turistični sistem pa prepuščam domišljiji. Že to je dovolj, da na blagajni za tujce na železniški postaji v milijonskem Urumčiju nihče ne zna govoriti drugače kot kitajsko.

Dario

samimi Kitajci, ampak koga boli? Po Maovih navodilih o dvigu natalitete jih je bilo dovolj (in jih še vedno je). Hruščov je predlog zavmil.

Naslednji dan malo pobrkljamo po mestu. Še vedno niso podrli Maovega kipa. V eni veleblagovnici nakupimo kompotov, vina in cigar in se gremo zvečer razvrat. Imam še dolg s Tian Šana, pa rojstni dnevi, in to. »Palestinci, pa zdravo življenje,« se navzkriž pogledujemo med oblaki modrikastega dima.

Okolica Kašgarja in začetki bližnjih hribov so ravno dovolj topli, da je Kašgar znan tudi po svojem šitu. Ujguri na cestah ravno ne tulijo »kup'te 'ašiša, droge ljute« in le prav potiho za dobljenim negativnim odgovorom na vprašanje »change money?« prišepnejo še »smoke?«.

ODVETNIK
JELUŠIČ DUŠAN
LJUBLJANA, Trg NOB 14
tel. 213-968

TRIBUNA

61000 LJUBLJANA
Kersnikova 4

Odgovornemu uredniku!

Zastopam Polaka Bojana iz Ljubljane, Titova 25 c in vas prosim naslednje:

V Tribuni št. 10 z dne 11.6.1990 je bil na strani 1/ objavljen članek z naslovom "Bataljon na mrtvi straži" s podnapisom /posvečeno Bojano Polaku - Stjenki/, " s podpisom Hamfri Bogart. Ker je članek žaljiv in bo moj klient vložil ustrezno tožbo, Vas prosim, da mi sporočite ime in priimek pisca ter njegov naslov.

S spoštovanjem!

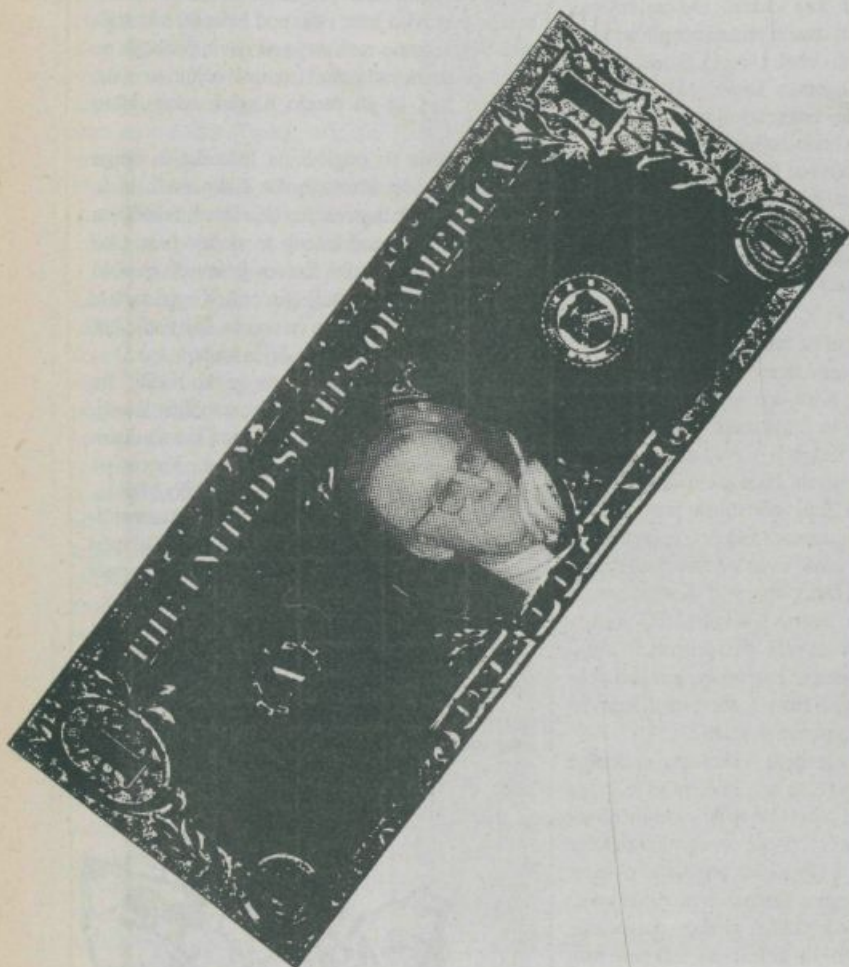
Ljubljana, dne 26.6.1990

Na TRIBUNO smo prejeli naslednje anonimno telefonsko sporočilo:

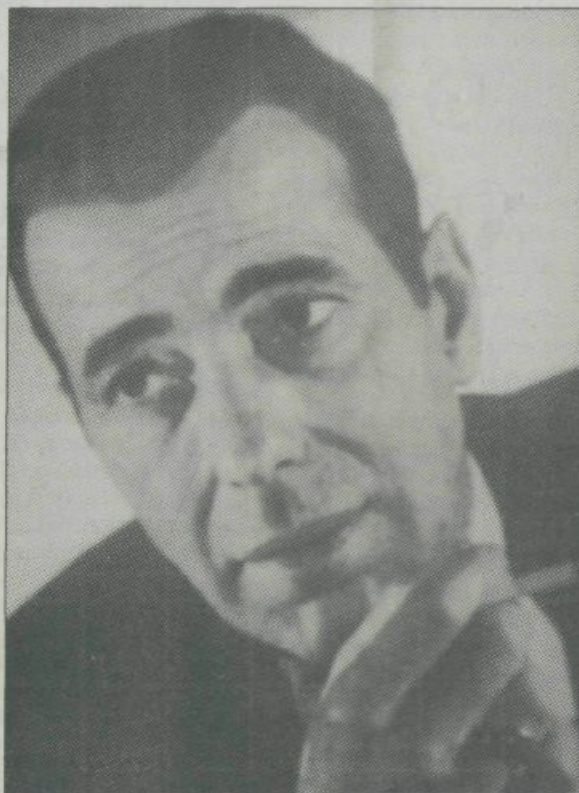
»Osvobodilna Fronta slovenskega naroda Vam pripravlja kazen. Šli boste v zapor in proti Kočevski Reki se sprehajati!«

Čakamo.

TRIBUNA.

WANTED

Živ ali mrtev! Proti visoki nagradi. Kdor ga je videl, naj to takoj javi na tel. (061) 213-968, tov. Jelušiču ali na tel. (061) 310-630, tov. Polaku.

Tik pred zaključkom redakcije smo prejeli skrivnostno sporočilo Hamfrija Bogarta, v katerem vsem lovcem na glave sporoča, da se bo 4. julija točno opoldne sprehodil čez Ilovo Goro. Oblečen bo v uniformo nemškega oberlajtnanta Wolfganga Kranza.

